

Yeezuu Krista lemim nyinta ku ZAAN a gorsira ba

*Yeezuu Krista lemim nyinta ku Zaan a gorsira
ba bi*

gasore

Zaan ɪ ci naa do ba. Cibsa hɔbire ma bi, a ɪ nyinta an gooka Yeezuu tor ɔ bi. A bir a miɲa to him ci b'ɔ y. A hi an nawore a miɲa ma, a ɔ, karɪndanyɪ deem ku Yeezuu n n'a ɲɔam bi m. (Zaan 13.23-25)

Ci naa do ba a ɔ, k'a hunka a ɔ: Yeezuu Krista bi, bɔmbɔrezaa ku wosolesinnɪsorazanno a ler bɔ biisi bi m. Zaan y'a hunkare, a ɔ, Yeezuu Krista m lægure paan..., a m sira, a m zaa, a m ni mɪsɪrbaa denter kam gɔɔ ɔ Woso dɔre nɔ ɔ.

Zaan Ci bi sɪɲɪɪda y'a hunkare a ɔ, Yeezuu taɔre sɪɲɪɪda ba ɔ b'a nyare ba ɔ sɔ y. A Wosonyɪmbaa bi ta ɔ hɔɔ tee..., durnya n bɔkare an nyinta ɔ. (Zaan 1.1) Yeezuu Krista zibæero ku Zaan ɲ mim dɪnda ci naa do ɔ bi, a dɪnda a ɔ, ku gɔaa k'a n'a karɪnda bam bi n a da ma, an sira ka Yeezuu ɔ, an a dɔ a ɔ, Yeezuu Woso a nyɔɔ k'an bi wɔɔ bɔmbɔ. B'an Woso Nyɪ. Maam bi, k'a zaa m mɪsɪrbaa k'a nyare ba ɔ ku Woso n n'a kam bi yɪ. (Zaan 20.31)

Zaan Ci bi n bɔ ku ɔ kan lemim nyinta ciro kaakɔrɔ wɔɔ ku y. Matiyee, Markɪ, kan Likki ku hɔɔ wɔɔ. A n a ya, an hɔ ku brɔɔ a da a ciro wɔɔ

σ bi gorsura ba gota y. Gosunno a η nyoko σ, an η ju dunda gota an ε da brɔɔ m, an minno kɔ brɔɔ n η da a ciro wɔɔ σ bi gorsura ba.

Nka m Yeezuu ni?

¹ A siηηida σ bi, Lemim bi lεε ka an nyunta σ. Lemim bi nyunta a σ kan Woso ki, bi Lemim bi, Woso m.

² A siηηida σ bi, a nyunta σ kan Woso ki.

³ Hɔ haay bi, a y'a da. Hɔ ba σ an ba, an nyunta a nɔ σ y.

⁴ *Mısırbaa bi, nyunta a σ a miηηa σ, bi Mısırbaa bi nyunta gɔɔɔ Lεεgure.

⁵ Lεεgure bi ni yom monsigə nɔ σ, bi monsigə bi n a si y.*

⁶ Gɔaa deem ι nyunta σ, Woso n a nyɔɔ. A tɔ m Zaan.

⁷ Bɔr a σ kaseti m, k'a bi Lεεgure kaseti ka, kɔ gɔaa haay n a si, a kaseti bi minto.

⁸ A bεε m Lεεgure y. Bɔr a σ, k'a bi Lεεgure kaseti ka.

⁹ Lεεgure paan..., Lemim bi m, an bɔr durnya nɔ σ k'a bi lεε gu gɔaa haay m.

¹⁰ A nyunta durnya nɔ σ, a ι durnya da, bi, kɔ nka m a miηηa ni, durnyazanno n a dɔ y.

¹¹ Bɔr a σ a dogɔɔɔ bire σ, b'a dogɔɔɔ n a si y.

¹² Bi gɔɔɔ kɔ η y'a si, ηni sira ka a tɔ σ rɔ wɔɔ, a paηηa ka η σ, kɔ η n'a ba Woso nyino.

¹³ Brɔɔ n yi ma nɔ σ, kan mεsim letaama ki, kan gɔaa hɔɔnhɔ ki y. Yi η y'a σ Woso nɔ σ.

* **1:5 1.5** «bi monsigə bi n a si y.» n y'a da ma, n n a wusigə, n σ: «monsigə bi n bɔr ma, an a lihi y.»

¹⁴ Lemim b'a ba gɔaa, an bi nyɪnta wɔɔ bire ɔ, miŋɔbaa n a heer han kan sɪra kɪ. Wɔɔ cirbɛə yɪ, cirbɛə niŋɔ kɔ Zɪ b'a ka Nyɪ k'a vanta ba ɔ b'ɔ.

¹⁵ Zaan a kasetɪ ka, an n'a pa dare, a ɔ: «Ba gɔaa kɔ mɔɔ hɪ ma bi n na. A lɛ da mɔɔ m, an nɪ zem mɔɔ jɛ ɔ, bala, dɔmɪm kɔ mɔɔ n nyɪnta ɔ bi, a ta ɔ.»

¹⁶ Woso hɔɔ miŋɔɔ haay k'a nɪ kan kɪ rɔ wɔɔ, wɔɔ ŋ yɪ barka k'a nyare ba ɔ bi nɔ ɔ.

¹⁷ *Moyiisi ɪ bɔr *lɛrɔ m, bi, Yeezuu *Krista ɪ bɔr barka m kan sɪra kɪ.

¹⁸ Gɔaa ba ɔ, an Woso yɪ y. Woso Nyɪ a deem, k'a m Woso, an n'a Zɪ jɪr ɔ bi, a a hɪnka wɔɔ m.

Zaan kasetɪ

(Matiyee 3.1-12; Markɪ 1.1-8; Likki 3.1-18)

¹⁹ Ba Zaan kasetɪ k'a ka bi n na. Dɔmɪm niŋɔ kɔ zuɸrɔɔ jɪtannɔ wɔɔ *wosocemannɪbɛnno kan a daahanzannɔ kɪ nyɔɔ ɔ Zerizalem ɔ, kɔ ŋ n'aa laaka naa do da han, ŋ ɔ: «Nka n'ɪbu nɪ?»

²⁰ A n bɪsɪ ka a nyɪbɔɔrɛ ma y, an a hɪ, a ɔ: «*Krista (kɔ Woso a ler bɔ k'a nyɔɔ bi) bɛɛ m mɔɔ nɪ y.»

²¹ Ŋ n a lar, ŋ ɔ: «Nka n'ɪbu nɪ? *Elii n'ɪbu m gɛ?» A n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Elii bɛɛ m mɔɔ nɪ y.» «Wosolesinnɪsorazaa bi n'ɪbu m gɛ?» A n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Ayy...»

²² Ŋ n a lar, ŋ ɔ: «Nka n'ɪbu nɪ? Kɔ aa a nyɪbɔɔrɛ ka gɔɔɔ kɔ ŋ wɔɔ nyɔɔ rɔ wɔɔ ɔ. K'ɪbu m, nka n'ɪbu m paan...?»

²³ A n a nyɪ bɔ ɔ, amba *wosolesinnɪsorazaa Ezayii a hɪ bi m: «‹Leer k'a nɪ bɔm *poohɔɔn ɔ bi› m mɔɔ m, ‹k'a Zuuba zaa zɛ a wɔta.› »

24 Bala, ɣɔɔ kɔ η ɣɪ η nyɔɔ rɔ wɔɔ, farizeenrɔ m.

25 N n ɣɔɔta, ηn'a larɛ, η ɔ: «Kɔ *Krista, ɣɛɛ *Elii, ɣɛɛ wosolɛsinnɪsorazaa bɪ bɛɛ n'ɪbɪ nɪ, bɔ minto ɪbɪ nɪ *batem karɛ?»

26 Zaan a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Mɔɔ naa, batem mɔɔ n'a kam hi nɔ ɔ. ɣɔaa k'awɔɔ n a dɔ bɪ y'awɔɔ bire ɔ.

27 A ɪ zem mɔɔ jɛ ɔ, bɪ mɔɔ n m ga m, m a kɔsɔrɔ bar hɔr y.»

28 Ba naa ɔ Betanii ɔ, kɔ kɔ n n'a birm Zɔrden bɪ lɛ ra zeezi, bɪnce kɔ Zaan nɪ batem kan ɔ b'ɔ.

Yeezuu bɪ, Woso sinnyɛɛm m

29 Bɪ dɔ k'a mɛ bɪ, Zaan Yeezuu ɣɪ, an nɪ zem zi, an a hɪ, a ɔ: «Ba *Woso sinnyɛɛm k'a nɪ mimbonyaa k'a nɪ durnya nɔ ɔ bɪ ɣɔm ma bɪ n na.

30 A mɪɲɲa mɔɔ hɪ ma, mɔɔ ɔ: A lɛ da mɔɔ m, an nɪ zem mɔɔ jɛ ɔ, bala, a lɛɛ ka mɔɔ m, an ta ɔ.

31 Mɔɔ mɪɲɲa, mɔɔ n nyɪnta m a dɔ y, kɔ η n'a dɔ *Israyel ɔ bɪ minto y'a ka, mɔɔ nɪ *batem kam hi ɔ.»

32 Zaan a kasetɪ ka, an n'a hire, a ɔ: «Mɔɔ *Sent-Espri ɣɪ, an bɔ kɔ ɔ kan cirpɔɔrɛ kɪ, an a to brama, an bɪ zer a mim ɔ.

33 Bɪ, mɔɔ n nyɪnta m a dɔ y. Bɪ, Woso ɪ mɔɔ nyɔɔ an a hɪ mɔɔ m, a ɔ: kɔ m bɪ batem ka hi ɔ. ɣɔaa niɲɲə kɔ Sent-Espri n nɪ zerle a mim la bɪ n nɪ zem bɪ batem ka Sent-Espri nɔ ɔ.

34 Mɔɔ mɪɲɲa a ɣɪ, m n'a kasetɪ kam, mɔɔ ɔ, a m Woso Nyɪ.»

Lɛɛkarɛ karɪndanyɪnɔ

³⁵ Dɔ k'a mɛ bɪ, Zaan a ya, an ta bɪncɛ bɪ do ɔ kan a *karɪndanyɪnɔ kɪ hɪya.

³⁶ K'a Yeezuu yɪ, an nɪ cenim bɪ, a a hɪ, a ɔ: «Woso sinnyyɛm bɪ ba n nɪ.»

³⁷ Kɔ karɪndanyɪnɔ hɪyɔɔ wɔɔ a ma, an n'a hɪrɛ ncɪnaaɔ bɪ, η zu Yeezuu ɔ.

³⁸ Yeezuu n a bɔ an dɪga a kur, k'a η yɪ ηn'ɪ zure a jɛ ɔ bɪ, a η lar, a ɔ: «Bɔ awɔɔ n'a kam ma?» N η n a nyɪ bɔ ɔ, η ɔ: «Rabi, - a lɛ taa k'a hɪ, a ɔ: karɪnsaamba - ɪbɪ har ɪ ka?»

³⁹ A n a hɪ η nɪ, a ɔ: «K'a bɔr a dɪga a.» N η n ta, ηnɪ bɪncɛ bɪ dɔ, ηnɪ gɔɔta kan kɪ hinnɪ bɪ do ɔ. Nyɪnta a ɔ yirbɔɔ wakatɪ si ma.

⁴⁰ Sɪmɔɔn Pɪyɛɛr danzaa Andɪr nyɪnta η gɔɔɔ hɪyɔɔ wɔɔ gɔaa deem, ηn'a tɔr ka Zaan meer-baa bɪ ma, ηnɪ zu Yeezuu ɔ.

⁴¹ Lɛɛm bɪ, a ta, an aa a danyɪ Sɪmɔɔn bɪ yɪ, an a hɪ m, a ɔ: «Wɔɔ *Mesii bɪ yɪ!» - Bɪ lɛ taa k'a hɪ, a ɔ: *Krista. -

⁴² A n a gaa, an ta m Yeezuu zi. Yeezuu n dɪga a sɪ... an a hɪ m, a ɔ: «ɪbɪ m Sɪmɔɔn, Zaan nyɪ n'ɪbɪ m; n y'ɪbɪ birm Sefas.» Bɪ lɛ taa k'a hɪ, a ɔ: Pɪyɛɛr.*

⁴³ Bɪ dɔ k'a mɛ bɪ, Yeezuu a hɪ a ɔ, k'a ta Galilee ɔ. A n aa Filipi yɪ, an a hɪ m, a ɔ: «Zu mɔɔ ɔ.»

⁴⁴ Filipi bɪ, Betsayɪdaa gɔaa m, Andɪr kan Pɪyɛɛr kɪ kɔ ɔ.

⁴⁵ Filipi n aa Natanayɛl yɪ, an a hɪ m, a ɔ: «Gɔaa kɔ n y'a mim dɪnda *Moyiisi ciro nɔ ɔ kan *wosolɛsinnɪsorazannɔ wɔɔ hɔɔ kɪ m bɪ, wɔɔ yɪ. Zozɛf nyɪ Yeezuu, Nazaretɪ gɔaa bɪ m.»

* **1:42 1.42** Pɪyɛɛr, a lɛ taa k'a hɪ, a ɔ: «ci».

⁴⁶ Natanayel n a hı m, a ɔ: «Hɔ mɪŋŋa do bɔm Nazaretɪ ɔ ra?» Filipi n a hı m, a ɔ: «Bɔr ɪ dɪga a.»

⁴⁷ Yeezuu n Natanayel yɪ, an nɪ zɛm zi, an a mim dɪnda, a ɔ: «Ba Israyel gɔaa paan... n na, a zambɔ ba ɔ y.»

⁴⁸ Natanayel n a hı m, a ɔ: «Ibɪ mɔɔ dɔ ka?» Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Nyɪnta k'ibɪ ɔ sɔɔn bɪ taa bɪ, mɔɔ ɪbɪ yɪ, bɪ ma bɪ, Filipi n ɪbɪ bir y.»

⁴⁹ Natanayel n a hı, a ɔ: «Karɪnsaamba, Woso Nyɪ n'ibɪ m, ɪbɪ m *Israyel cir.»

⁵⁰ Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Kɔ mɔɔ hɪ, mɔɔ ɔ, mɔɔ ɪbɪ yɪ sɔɔn bɪ taa bɪ, bɪ y'a ka, ɪbɪ n sɪra ka ra? Ibɪ hɔ gɔta yɪrɛ, an lɛ da naa m.»

⁵¹ A n a ya, an n'a hɪrɛ, a ɔ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m: awɔɔ brama yɪrɛ an a gɔ, Woso malɛkarɔ n bir derm, ŋn'ɪ bir zerm *Gɔaanyɪ bɪ burɔ ɔ.»

2

Lɛɛkarɛ hoser bare

¹ A dɔmɪm kaako hinnɪ ɔ bɪ, lɔsarɛ cɪbsa ɪ nyɪnta ɔ Galilee kɔ Kanaa ɔ. Yeezuu da nyɪnta b'ɔ.

² N Yeezuu bir lɔsarɛ cɪbsa bɪ ma sɔ kan a *karɪndanyɪnɔ kɪ.

³ Dɪvɛn bɪ k'a bɪ nya bɪ, Yeezuu da a hı m, a ɔ: «Dɪvɛn ba ŋ ɔ dɔ y.»

⁴ Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «M naa, kara y'ibɪ ku? Mɔɔ wakati n a ku cɪna y.»

⁵ A da bɪ n a hı zibɔɛnyɪnɔ wɔɔ m, a ɔ: «K'a hɔ k'a n'a hɪrɛ awɔɔ m haay bɪ ba.»

⁶ Sipiro ɪ nyɪnta b'ɔ sɔrdɪ, ɲnɪ tɪr hi tontɔŋ ɔ, zɪfɔrɔ wɔɔ *hubɔrɛ mintɔ, amba ɲ tɪr a ba a Woso zaa zuure nɔ ɔ bɪ m. Bɪ sipi deem a da ma, an gər si si.

⁷ Yeezuu n a hɪ zibəənyɪnɔ wɔɔ m, a ɔ: «K'a hi tontɔ sipiro nɔɔn duro ɔ, k'an ɲ hɪnhan.» N ɲ hi bɪ tontɔ ɲ ɔ, an ɲ hɪnhan kan a lɛ kɪ.

⁸ Yeezuu n a hɪ ɲ nɪ, a ɔ: «K'a kusi kɛɛrɛ, a ka hɔjirlezaa b'ɔ.» N ɲ a kusi, ɲn'aa a ka ɔ.

⁹ K'a hi k'a lɔr dɪven bɪ da a lɛ ma bɪ, a n a dɔ k'a to a ɔ ka y. Bɪ, zibəənyɪnɔ kɔ ɲ y'a kusi rɔ wɔɔ a dɔ. A lɔ bɪ zim bɪ bir,

¹⁰ an a hɪ m, a ɔ: «Gɔaa biyəə naa, dɪven nyɪnta a tɪr lɛɛ ka, an a ka gɔɔɔ ɔ. Kɔ ɲ b'a mi, an ɲ ka, an bɔkare, an bɔ ɪ bɪ nyɪnta bɪ ka ɲ ɔ. Iɪu n bɔkare ɪ dɪven nyɪnta bɪ to, an wakati naa dɔ ku!»

¹¹ Yeezuu lɛɛkare hoser n naa, an a ba Kanaa ɔ, Galilee kɔ ɔ. A a cirbəə bɪ hɪnka, a karɪndanyɪnɔ wɔɔ n sɪra ka ɔ.

¹² Bɪ jɛ ɔ bɪ, a ta Kapɛrnawum ɔ kan a da kɪ, a danyɪnɔ kɪ, a karɪndanyɪnɔ kɪ. N yaa nyɪnta b'ɔ, bɪ, ɲ n maasɪrɛ ba y.

*Yeezuu la hoheenno ra Wosoɛ ɔ
(Matiyee 21.12-13; Markɪ 11.15-17; Likki 19.45-46)*

¹³ Zɪfɔrɔ *pakkɪ cɪbsa a zɔ, Yeezuu n ta Zerizalɛm ɔ.

¹⁴ A n aa dɪga a, ɲ yɪ ɲɔannɔ hɛɛnm *Wosoɛ hallu ɔ b'ɔ, kan seero kɪ, cirpɔnnɔ kɪ, bu-soolɔrlezannɔ nyɪnta b'ɔ sɔ.

¹⁵ A n bar sa, an a ba madɪr, an la ɲ la haay Wosoɛ hallu ɔ b'ɔ kan seero wɔɔ kɪ, dono wɔɔ

ki. A busoolorlezanno woo boologo bi hisiga, an η modrokuntorehoo woo hinhisiga.

¹⁶ A n a hi cirponno heere zanno woo m, a o: «K'a bo nawonno haay m naa o, a bi moo Zi ce bi sa a ba daasi y.»

¹⁷ Karindanyino woo n ho ku n y'a gorsira ba bi to da a no o: <Ibu har bi nware a so moo o haay.>

¹⁸ Zuforo jitanoo woo n meerbaa bi sa, η o: «K'ibu ba ncinaas naa, bo *makra ibu n n'a hinkam woo ni?»

¹⁹ Yeezuu n a nyi bo η no, a o: «K'a Wosoce naa do wurgə, moo yi m bore m a do domum kaaku no o.»

²⁰ N n a hi m, η o: «Doo'raa busi a yaa sordı woo Wosoce naa do do, o a nya ma. Ibu n bokare, i o, k'i do domum kaaku no o?»

²¹ Bala, Wosoce k'a n'a mim hum bi, a miŋŋa me m.

²² Bi minto y'a ka, Yeezuu k'a b'a mum bo o gəəno bire o bi, a karindanyino woo a to da a no o, η o, a nyinta an a hi ncinaas, ηni sira ka *Wosoci bi lemim o kan meerbaa k'a ba bi ki.

²³ Yeezuu k'a ni Zerizalem o *pakki cibsə domum o bi, goo' guta sira ka Yeezuu to o makrarə k'a η ba ηn'a yi ro woo minto.

²⁴ Bi, Yeezuu n ye, an sira ka η o y. Bala, a η do haay,

²⁵ a le baa ku n n g'aa kaseti ka o y. Bala, a ho k'a ni g'aa heer o bi do.

3

Yeezuu kan Nikodem ki so'ra

¹ Zɔfɔrɔ jɪtaare deem ɪ nyɪnta farizɛɛnrɔ wɔɔ barla, a tɔ m Nikodem.

² A n bɔr gunuu Yeezuu zi, an b'a hɪ m, a ɔ: «*Rabi, wɔɔ dɔ wɔɔ ɔ karɪnsaamba n'ɪbu m, ɪ ɪ to Woso zi. Bala, wɔɔ dɔ wɔɔ ɔ, gɔaa b'a dam ma, an makrarɔ k'ɪbu nɪ ɪ bam nɔ nɔɔn ba, kɔ Woso ba kan a zaa kɪ y.»

³ Yeezuu n a nyɪ bɔ nɔ, a ɔ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ ɪbu m: kɔ gɔaa n a bɔ an yɪ, a bɪ *Woso cirbæ bɪ yɪrɛ y.»

⁴ Nikodem n a hɪ m, a ɔ: «Kɔ gɔaa gusi, a y'a bam lɔ k'a a ya, a yɪ gɛ? A y'a bɔrɛ, an gasɔ a da nɔ ɔ a hɪya hɔ ma k'a yɪ ra?»

⁵ Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ ɪbu m: Kɔ gɔaa n yɪ hi nɔ ɔ kan *Sent-ɛspri kɪ, a b'a dam ma, an gasɔ Woso cirbæ nɔ ɔ y.»

⁶ Hɔ k'a yɪ mɛsim nɔ ɔ bɪ, mɛsim m. Hɔ k'a yɪ Sent-ɛspri nɔ ɔ bɪ, ɛspri m.

⁷ Kɔ mɔɔ hɪ ɪbu m, mɔɔ ɔ, ɪ ɪ ya, ɪ so ɪ ra ɪ yɪ bɪ, ɪ bɪ zɛ kɛdɛ y.

⁸ Hɪnhɛr bɪ, hɔ an nawɔm bɪnce k'a ɪɔa ɔ, ɪbu n'a bɔgɔr mare, b'ɪbu n a dɔ k'a to a ɔ ka, an nɪ tam ka y. A maam sɔ kan gɔaa k'a nɪ yɪm Sent-ɛspri nɔ ɔ bɪ kɪ.»

⁹ Nikodem n a hɪ m, a ɔ: «Naa y'a dam ma, an ba lɔ?»

¹⁰ Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Israyɛl karɪnsaamba n'ɪbu m, b'ɪbu n hɔɔ nɔɔn duro dɔ y!

¹¹ Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ ɪbu m, hɔ kɔ wɔɔ dɔ bɪ wɔɔ n n'a hum, hɔ kɔ wɔɔ yɪ bɪ wɔɔ n'a kasetɪ kam, awɔɔ n bɔkare, awɔɔ bɪr wɔɔ kasetɪ bɪ sire y.

12 Kō mōō ɪ tara burə minno hure b'awōō bɪr ŋ sire, kō mōō bɪ brama mim hɪ, awōō y'a bam lō k'a si?

13 Bala, gōsɪ n ta arzana ɔ y, kō n maam *Gōaanyɪ k'a a to arzana ɔ, an bɔr bɪ m.

14 Amba *Moyiisi k'a mɪm busu brama poohōōn ɔ bɪ, pakra m kō n n Gōaanyɪ bɪ busu sɔ.

15 Kō gōaa k'a sɪra ka ɔ bɪ n *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ɔ bɪ yɪ.

16 Sɪra m, Woso durnya ŋɔa paan..., hallɪ an a Nyɪ deem bɪ sa an a ka, kō gōaa k'a nɪ sɪra kan ɔ bɪ mɪsɪrbaa b'a zar y, k'an mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ɔ bɪ yɪ.

17 Bala, Woso n a Nyɪ bɪ nyōō durnya ɔ k'an bɪ durnya dōdō ka y. A nyōō a ɔ, k'an bɪ durnya bōmbō.

18 N bɪ gōaa k'a sɪra ka ɔ bɪ dōdō karɛ y. Bō ɪ nɪ sɪra ka ɔ bɪ, n lɛɛ ka, n n a dōdō ka. Bala, a n sɪra ka Woso Nyɪ a deem b'ɔ y.

19 Ba dōdō bɪ n na: lɛɛgure bɔr durnya ɔ, gōōō n bōkarɛ ŋnɪ monsigə ŋɔa an lɛ da lɛɛgure m, bala, ŋ zibəəro wōō nyɪnta bonyaa.

20 Gōaa k'a n'a bonyaa bam bɪ, a sō lɛɛgure m, an nɪ nyɪ barɛ, a lɛ baa k'a bɔr lɛɛgure ɔ y, a zibəəro bonyaarō wōō y'a n a hɪnka.

21 Gōaa k'a nɪ sɪra zi bam bɪ, zɛ bɪ nawōm lɛɛgure ɔ, kō ŋ n'a zibəəro wōō dō, bala, ŋ ba a ɔ Woso tō ma.»

Zaan kan Yeezuu kɪ

22 Bɪ jɛ ɔ bɪ, Yeezuu ta kan a *karɪndanyɪnō kɪ Zidee kō ɔ. A gōōta b'ɔ kan ŋ kɪ, an nɪ *batem kam.

23 Zaan ı batem kam sɔ Enɔɔn kɔ ɔ, Salim kɔ jur ɔ. Bala, hi ı b'ɔ gɔta. Gɔɔɔ wɔɔ n bɔr, ɲn'ı batem sire.

24 Bı ma bı, n n Zaan du lɔnnɔɔɔ ɔ y.

25 Bıɔıkare wuti Zaan karındanyıno wɔɔ bire ɔ kan zıfɔ deem kɔ zıfɔrɔ *hubɔre minto.

26 Ƴ n bɔr Zaan zi, ɲnı b'a hı, ɲ ɔ: «Karınsaamba, gɔaa k'a nyınta kan ıbu kɔ Zɔrden kɔ zeezi bı, ıbu n a kasetı ka bı, a ı batem kam keere sɔ, gɔaa haay nı tam zi.»

27 Zaan n a nyı bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Gɔaa b'a dam ma, an hɔ yı, kɔ Woso bɛɛ y'a ka ɔ y.

28 Awɔɔ mıɲɲɔɔ m mɔɔ kasetızanno kan hɔ kɔ mɔɔ hı bı kɔ: mɔɔ ɔ *Krista bɛɛ m mɔɔ nı y, bı mɔɔ n yı m nyɔɔ kɔ m lɛɛ ka a lɛɛ.

29 Gɔaa k'a nı lɔ bı m bı, bı n a zim. Lɔzaa bı gɔaasıba bı, jim an nawom b'ɔ, an n'a tɔr kare. Heernyɔɔ n a heer han lɔzaa bı leer k'a n'a mam bı minto. Mɔɔ heernyɔɔ bı n naa, a mıɲɲa paan....

30 Pakra m k'a wısrabaa n bı r a dam la, kɔ mɔɔ n bı r m bɔm lɛ.»

31 Gɔaa k'a a to brama an bɔr bı lɛ da hɔ haay ra. Bɔ y'a to tara ɔ bı, tara burə gɔaa m, an nı tara burə mim dındam. Gɔaa k'a a to brama bı,

32 hɔ k'a yı, an a ma sɔ bı kasetı an n'a kam. Bı gɔsı bı r a kasetı bı sire y.

33 Gɔaa k'a n'a kasetı bı sim bı, a sıra ka an n'a hıre, a ɔ: Woso bı sırazaa m.

34 Sıra m, gɔaa kɔ Woso a nyɔɔ bı, Woso lemim an n'a hum. Bala, Woso *Sent-ɛspri ka ɔ, b'a jire ba ɔ y.

35 Zı Woso a Nyı ɲɔa, an hɔ haay sa, an a zar a wɔ ɔ.

36 Gōaa k'a nɪ sɪra kam Nyɪ b'ɔ, a ɪ *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ɔ bɪ m. Gōaa k'a kaanm Nyɪ bɪ nɪ, a bɪ mɪsɪrbaa yɪrɛ y, bɪ Woso heerbusu gōotarɛ a mim ɔ.

4

Yeezuu sɔvra kan Samarii kɔ lɔ kɪ

1 Kɔ Yeezuu b'a dɔ a ɔ, farizɛɛnɔ wɔɔ a ma, ɪn'a dɪndarɛ ɪ ɔ, a ɪ *karɪndanyɪnɔ yɪm gɔta, an nɪ *batɛm karɛ an lɛ da Zaan ra bɪ,

2-3 a a hɔr Zidee kɔ ɔ, an a bɔ, an ta Galilee kɔ ɔ. Kɔ sɪra nɪ, Yeezuu mɪɪɪa bɪr batɛm karɛ y, a karɪndanyɪnɔ wɔɔ n'a kam.

4 Bɪ pakra m, k'an aa bɔ Samarii ɔ.

5 A yɪ nɔɪnaaɔ, ɪn'aa lee ku Samarii kɔ deem kɔ n n'a birm Sikaar bɪ nɔ ɔ. A bɪ laatɔ tara kɔ Zakɔɔb a ka a nyɪ Zozɛf ɔ biisi bɪ ma y.

6 Bɪnɛ bɪ do Zakɔɔb hiyɔɔ bɪ n ta ɔ. Yeezuu k'a ta, an kɔ bɪ, a nyɪnta hiyɔɔ bɪ lɛ ra. Nyɪnta a ɔ sinsebir ɔ.

7 Samarii kɔ lɔ deem n bɔr k'a bɪ hi kusi. Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Hi bɪ kusi, ɪ ka m ɔ, kɔ m a mi!»

8 Bɪ ma bɪ, a karɪndanyɪnɔ wɔɔ ta tara nɔ ɔ, k'a yaa hɔbɪrɛ si.

9 Samarii kɔ lɔ bɪ n a hɪ m, a ɔ: «A ba a ɔ lɔ, ɪbɪ k'ɪ m zɪfɔ, ɪbɪ nɪ hi yɛm mɔɔ han k'ɪ mi, bɪ Samarii kɔ lɔ n mɔɔ nɪ?» Kɔ sɪra nɪ, zɪfɔrɔ wɔɔ bɪr kɔ mam kan Samarii zannɔ wɔɔ kɪ y.

10 Yeezuu n a nyɪ bɔ nɔ, a ɔ: «Kɔ Woso ganwɔrɛ ɪbɪ dɔ, kan gōaa k'a n'a hɪrɛ ɪbɪ m, a ɔ: ɪ hi kusi, ɪ ka m ɔ kɔ m a mi naa kɪ, ɪbɪ y'ɪ ga m, ɪ yɛ han, an hi k'a nɪ mɪsɪrbaa kam bɪ ka ɪ ɔ.»

11 Lõ bɪ n a hɪ m, a ʊ: «M Zuuba, poko ba ɪbɪ ʊ, ɪ n bɪ hi bɪ kusim nɪ y. Bɪ hiyəə bɪ nɔ ta sɔ. ɪbɪ ɪ hi mɪŋŋa bɪ do m ka?»

12 Lɛ ɪbɪ da wɔɔ yaaba Zakɔɔb k'a hiyəə naa do ka wɔɔ ʊ bɪ n na? A mɪŋŋa bɛɛ y'a mi kan a nyɪnɔ kɪ, a hɔbɪsɪrɔ kɪ ra?»

13 Yeezuu n a nyɪ bɔ nɔ, a ʊ: «Gɔaa k'a nɪ hi naa do mire, mɪsɪ y'a yarɛ an a zɛ.

14 Bɪ, gɔaa niŋŋə k'a nɪ hi kɔ mɔɔ n n'a kaŋ ʊ bɪ mim bɪ, mɪsɪ b'a yarɛ an gɔaa bɪ do zɛ fɪga y. Hi kɔ mɔɔ n n'a kaŋ ʊ bɪ y'a bam hi mɪnyaa a mɪsɪrbaa nɔ ʊ, an bɪr surm, an *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ʊ bɪ ka ʊ.»

15 Lõ bɪ n a hɪ m, a ʊ: «Zuuba, hi bɪ do ka m ʊ, kɔ mɪsɪ b'a ya, an m zɛ y, kɔ m bɪ m ya, m bɪ hi kusi naa ʊ y.»

16 Yeezuu n a hɪ m, a ʊ: «Ta ɪ yaa ɪ zim bɪ bir, k'ɪ ɪ bɔ ɪ bɔr naa ʊ.»

17 Lõ bɪ n a nyɪ bɔ nɔ, a ʊ: «Mɔɔ zim ba ʊ y.»

18 Yeezuu n a hɪ m, a ʊ: «ɪ gumə ta ʊ, ɪ ʊ, ɪ zim ba ʊ y. ɪbɪ zino nyɪnta ʊ soor, bɪ gɔaa k'ɪbɪ nɪ kan kɪ naa ma bɪ, ɪbɪ zim bɛɛ y. Bɪ nɔ ʊ bɪ, ɪ sɪra hɪ.»

19 Lõ bɪ n a hɪ m, a ʊ: «Zuuba, mɔɔ dɔ keere, mɔɔ ʊ: *wosolesinnɪsorazaa n'ɪbɪ m.

20 Wɔɔ yaabɔɔ Woso da ʊ ci naa do mim ʊ, awɔɔ n bɔkare a hɪ, a ʊ, Woso daʊrɛ bɪnce bɪ m Zerizalem m.»

21 Yeezuu n a hɪ m, a ʊ: «Sɪra ka mɔɔ ʊ, lɔ, wakati ɪ zem, awɔɔ b'a yarɛ a Zɪ Woso da ʊ ci naa do mim ʊ, bɪ Zerizalem nɪ y.

22 Hɔ k'awɔɔ n a dɔ b'awɔɔ n'a dan ʊ. Hɔ kɔ wɔɔ dɔ bɪ wɔɔ n'a dan ʊ. Bɔmbɔrezaa bɪ, a to an nawɔm zɪfɔrɔ barla.

23 Bɪ dɔmɪm ɪ zɛm, b'a lee ku kɛɛrɛ. Zɪ Woso daʊrɛ zannɔ paan...rɔ wɔɔ Zɪ bɪ dan ɔ a heer ɔ kan sɪra kɪ. Gɔɔɔ nɔɪnaaʊ rɔ wɔɔ Zɪ Woso lɛ n taa ŋ ma.

24 Woso naa, ɛspri m, bɪ minto y'a ka, gɔɔɔ kɔ ŋ n'a dan ɔ rɔ wɔɔ a ga m, ŋn'a da ɔ a heer ɔ kan sɪra kɪ.»

25 Lɔ bɪ n a hɪ m, a ɔ: «Mɔɔ dɔ mɔɔ ɔ, *Mesii kɔ n n'a birm *Krista bɪ zɛm. K'a bɪ bɔr, a hɔ haay hɪm wɔɔ m.»

26 Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «A m mɔɔ m, mɔɔ nɪ meer bam kan ɪbɪ kɪ naa.»

27 Lɛɛm bɪ, karɪndanyɪnɔ wɔɔ lee ku. Ŋ n zɛ kədə, kɔ ŋ Yeezuu yɪ, an nɪ meer bam kan lɔ kɪ bɪ minto. Bɪ, gɔɔɪ n a lar, a ɔ: «Bɔ ɪ n'ɪ kam ma gɛ?» gɛɛ «Bɔ minto ɪ nɪ meer bam kan kɪ gɛ?»

28 Lɔ bɪ n a gɔ a gər bɪ ma, an ta tara nɔ ɔ, an aa a hɪ gɔɔɔ m, a ɔ:

29 «K'a bɔr a dɪga gɔaa k'a hɔ kɔ mɔɔ ba haay bɪ hɪ mɔɔ m. *Krista bɛɛ m barem na?»

30 Gɔɔɔ wɔɔ n bɔ tara nɔ ɔ b'ɔ, ŋnɪ ta zi.

31 Dɔmɪm bɪ dɔ ɔ bɪ, a karɪndanyɪnɔ wɔɔ ɪ mam ma, ŋ ɔ: «Karɪnsaamba, hɔbɪrɛ bɪ bɪ.»

32 A n a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «Hɔbɪrɛ nɪŋŋə n ta ɔ mɔɔ nɪ m ga m, m a bɪ, b'awɔɔ n a dɔ y.»

33 Karɪndanyɪnɔ wɔɔ n a hɪ kɔ m, ŋ ɔ: «Gɔaa ɪ hɔbɪrɛ ka ɔ, an a bɪ gɛ?»

34 Yeezuu n a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «Mɔɔ hɔbɪrɛ bɪ ba n nɪ: Woso mɔɔ nyɔɔ kɔ m b'a hɔɔnhɔ ba, kan a zibəə kɪ, m a nya.

35 Awɔɔ n a hɪ a zim a ɔ, a gɔɔta mom si mɔsa n n'a kum na? Bɪ mɔɔ y'a hɪrɛ awɔɔ m, k'a a bɔɔta a dɪga: Wuturo wɔɔ a ba fu mɔsa minto.

36 Zibəəzaa b'a zibəə nyooɔɔ yɪ, an n'a honyɪ bɪ som kɔ ma *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ɔ bɪ minto. Bɪ y'a ka, gɔaa k'a nɪ hɔ duum kan gɔaa k'a nɪ hɔ som kɔ ma bɪ kɪ y'a heer nyooɔm kan kɔ kɪ.

37 Bɪ y'a ka, hɔ kɔ bɔɔr naa do a hɪ bɪ sɪra m, a ɔ: gɔaa deem ɪ hɔ duure, gɔaa vanta n nɪ zem b'a da.

38 Mɔɔ awɔɔ nyoo k'a yaa hɔ k'awɔɔ n a zi ba bɪ da. Gɔsɪnnɔ kɔrɛ yɪ a nɔ ɔ. Awɔɔ n bɔr an n'a nyooɔɔ bɪrɛ.»

39 Kɔ bɪ do nɔ ɔ, Samarii gɔɔɔ gɔta sɪra ka ɔ, lɔ bɪ kasetɪkare naa do minto. «A hɔ haay kɔ mɔɔ ba bɪ hɪ mɔɔ m.»

40 Kɔ η yaa lee ku zi sɔ bɪ, Samarii zannɔ wɔɔ, η y'a ye han k'an gɔɔta kan a kɪ. A n gɔɔta b'ɔ dɔmɪm hɪya.

41 Gɔɔɔ kɔ η y'a ya, ηnɪ sɪra ka ɔ a mɪηηa meerbaa bɪ minto bɪ, η gɔta ηnɪ lɛ da biisi ra.

42 N n'a hɪm lɔ bɪ m, η ɔ: ɪbɪ n a hɪ bɪ minto bala bɛɛ y'a ka wɔɔ n sɪra ka ɔ y. Wɔɔ mɪηηɔɔ a lɛ meerbaa ma, bɪ wɔɔ dɔ sɔ, sɪra m, durnya bombɔrɛzaa bɪ m.

Hoser hɪya hɔ Kanaa ɔ

43 Dɔmɪm hɪya k'a cem bɪ, Yeezuu a hɔr bɪnce bɪ do ɔ, an ta Galilee ɔ.

44 Bala, a mɪηηa nyɪnta an a hɪ, a ɔ, *wosolesɪnnɪsorazaa bɪr daɔrɛ yɪm mɪηηa a kɔ ɔ y.

45 Bɪ, k'a lee ku Galilee ɔ bɪ, Galilee zannɔ wɔɔ a si mɪηηa. Nyɪnta η y'a ɔ, ηnɪ ta Zerizalem ɔ cɪbsa bɪ minto. N mɪηηɔɔ hɔ kɔ Yeezuu a ba haay bɪ yɪ sɔ.

⁴⁶ Yeezuu n a bɔ, an bɔr Kanaa ɔ Galilee kɔ ɔ. Bɪncɛ bɪ do a hi ba ɔ dɪvɛn bɪ. *Rɔm cir zibəəzaa jɪtaarɛ deem ɪ nyɪnta Kapɛrnawum ɔ, a nyɪ bɪ laaftɪ y.

⁴⁷ K'a a ma, η ɔ, Yeezuu a to Zidee ɔ, an bɔr Galilee ɔ bɪ, a bɔr an b'a yɪ, an a yɛ han, k'an b'a nyɪ k'a n'a bam k'a ga bɪ waa.

⁴⁸ Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «K'awɔɔ n *makrarɔ yɪ kan hoserlo kɪ, awɔɔ bɪ sɪra kam fɪga ra!»

⁴⁹ Zibəəzaa jɪtaarɛ bɪ n a hɪ m, a ɔ: «Zuuba, bɔr kɔ n bɛɛ m, mɔɔ nyɪ bɪ gam.»

⁵⁰ Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Ta, ɪ nyɪ bɪ mɪsɪr.» Gɔaa bɪ do sɪra ka Yeezuu meerbaa b'ɔ, an a wusigə.

⁵¹ K'a nɪ doom bɪ, a zibəənyɪnɔ b'a zɛ ɔ, ηn'a hɪ, η ɔ: «ɪ nyɪ bɪ mɪsɪr!»

⁵² A n η lar, a ɔ, wakatɪ kara a waa ma gɛ? N n a nyɪ bɔ nɔ, η ɔ: «Jim sinuu wakatɪ deem ma memarɛ bɪ zer ma.»

⁵³ Nyɪ bɪ zɪ bɪ dɪga a sɔ wakatɪ bɪ do Yeezuu a hɪ a m, a ɔ: «ɪ nyɪ bɪ mɪsɪr.» Dɔmɪm bɪ do tekka ma, a sɪra ka Yeezuu ɔ, a mɪɪɪa kan a har gɔɔ kɪ haay.

⁵⁴ Yeezuu hoser k'a ba a hɪya hɔ ma, a to k'a ɔ Zidee ɔ an ta Galilee ɔ bɪ n naa do.

5

Yeezuu megarezaa waa

sabaa hinni ɔ

¹ Bɪ jɛ ɔ bɪ, Yeezuu ta Zerizalem ɔ, zɪfɔrɔ wɔɔ cibsa deem ma.

² Zerizalem o b'os bi, lee ni b'os hi m ta o, seero ce le jur o, ηn'a birm *ebree lemim m Betzata. A gasojuro soor guta-guta, n n a do jaaro m.

³ Bince bi do gooo yaabazanno ni wotare a taa, buoro, logoro kan megarezanno ki. [

⁴ Bala, Zuuba Malεεka deem i tur zer domum niηoo o hi b'os, an heer ba ma. Yaabazaa k'a lee ka, an gaso hi bi heerbare je o bi, laafu an n'a yire, baa k'a yaaba bi lonlo.]

⁵ Gooa i nyinta b'os, an ni yaaba m, a yaaba bi doorraa bukorku a yaa sinnyo.

⁶ Yeezuu n a yi, an ni wotam, bi k'a a ma η o, a yaaba bi maasire ba bi, a a lar, a o: «I le taa k'i waa ge?»

⁷ Yaabazaa bi n a nyi bo no, a o: «Zuuba, moo ba goaa m, an ni moo gasum hi b'os, a heer bare domum o y. Ko moo ko m gaso, goaa ni lee kam moo lee.»

⁸ Yeezuu n a hi m, a o: «Wuti, i i wotarahō bi sa, i ta.»

⁹ Leeem bi, goaa b'a waa, an a wotarahō bi sa, an ni tare.

Hinni bi do o bi, *sabaa hinni m.

¹⁰ Zuforo jutanno woo n a hi goaa k'a waa bi m, η o: «Sabaa hinni m, a n a ga m, ibu n i wotarahō bi busu y.»

¹¹ Gooa bi n a nyi bo η no, a o: «Gooa k'a laafu ka moo o bi y'a hi moo m, a o: i wotarahō bi sa, i ta.»

¹² N n a lar, η o: «Gooa bi kara i naa hi ibu ni, a o, i i wotarahō bi sa, i ta?»

¹³ Bi, goaa k'a laafu yi bi n a do ku nka i laafu bi ka a o y. Bala, Yeezuu a go gooo ko η nyinta b'os ro woo ma laatō.

14 Bɪ jɛ ɔ bɪ, Yeezuu b'a yɪ *Wosocɛ ɔ, an a hɪ m, a ɔ: «Ba ɪbɪ laafɪ yɪ kɛɛrɛ na. I b'ɪ ya, ɪ mimbonyaa ba y, mim y'a ɪ yɪ, an lɛ da biisi hɔ naa ra.»

15 Gɔaa bɪ n ta an aa a dɪnda zɪfɔrɔ jɪtannɔ wɔɔ m, a ɔ, Yeezuu y'awɔɔ waa bɪ.

16 Bɪ y'a ka, jɪtannɔ wɔɔ nɪ nyaa m kan Yeezuu kɪ k'a naa ba sabaa hinni b'ɔ bɪ minto.

17 Yeezuu n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Mɔɔ Zɪ gɔɔta an nɪ zi bam, mɔɔ y'a bam sɔ.»

18 Bɪ y'a ka, brɔɔ n'a kam ma, k'a zɛ gər, k'a nɪ zi bam sabaa hinni ɔ bɪ bɛɛ bala y, k'a nɪ Woso birm a Zɪ, an a mɪɲɲa sa, an a ga kɔ ɔ kan kɪ bɪ minto m sɔ.

Paɲɲa kɔ Woso Nyɪ bɪ n ta m

19 Yeezuu meerbaa bɪ sa, an a hɪ, a ɔ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m: Woso Nyɪ bɪ b'a dam ma, an hɔsɪ ba a mɪɲɲa paɲɲa nɪ y. K'a Zɪ Woso bɪ yɪ, an hɔ niɲɲə ba, b'a ba. Bala, hɔ kɔ Zɪ n'a bam bɪ, bɪ Nyɪ n'a bam sɔ.

20 Kɔ Zɪ a Nyɪ ɲɔa bɪ, a hɔ k'a n'a bam bɪ hɪnkam nɪ haay. A zibəə gɔta hɪnkam nɪ, an lɛ da nawɔnnɔ ra, awɔɔ m zɛ kədə.

21 Kɔ Zɪ bɪ nɪ gəəno mɪm bɔɲ ɔ an nɪ mɪsɪrbaa kare ɲ ɔ bɪ, Nyɪ bɪ, gɔaa k'a lɛ n taa b'a nɪ mɪsɪrbaa kan ɔ sɔ.

22 Zɪ bɪ bɪr gɔaa dɔdɔ kare y. A dɔdɔkare haay sa an a ka a Nyɪ b'ɔ,

23 kɔ gɔaa haay n a da ma, an Nyɪ bɪ da ɔ amba ɲn'ɪ Zɪ bɪ dan ɔ bɪ m. Gɔaa k'a bɪr Nyɪ bɪ dan ɔ bɪ, a bɪr Zɪ k'a Nyɪ bɪ nyɔɔ bɪ dan ɔ sɔ y.

24 Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m, gɔaa k'a n'a tɔr kam mɔɔ lemim ma, an nɪ Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ

bɪ mim sire, a ɪ *mɪsɪrbaa k'a nyare ba ʊ bɪ m. Nɪ b'a dɔdɔ kare y. Bɔ a ʊ zɛ nɔ ʊ, an ta mɪsɪrbaa nɔ ʊ.

²⁵ Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪre awɔɔ m, wakati ɪ zem, b'a lee ku keere. Gɔɔɔ kɔ η gɪnga rɔ wɔɔ Woso Nyɪ bɪ leer mam, bɪ gɔɔɔ kɔ η y'a ma rɔ wɔɔ y'a mim bɔη ʊ.

²⁶ Bala, kɔ Zɪ b'a so mɪsɪrbaa ʊ bɪ, a a ka, k'a Nyɪ bɪ n nyɪnta mɪsɪrbaasɔurezaa sɔ.

²⁷ Woso paŋŋa ka ʊ k'an dɔdɔ ka, k'a m *Gɔaanyɪ bɪ minto.

²⁸ A bɪ zɛ kədə naa haay tɔ ma y! Wakati ɪ zem gəəno wɔɔ y'a leer mam.

²⁹ Gɔɔɔ kɔ η y'a mɪŋŋa ba rɔ wɔɔ y'a mim bɔη ʊ, ηnɪ mɪsɪrbaa yɪ. Gɔɔɔ kɔ η y'a bɔnyaa ba rɔ wɔɔ, η y'a mim bɔη ʊ, ηnɪ η dɔdɔ ka.

³⁰ Mɔɔ bɪ m dam ma, m hɔsɪ ba, m mɪŋŋa paŋŋa nɪ y. Hɔ kɔ mɔɔ n'a mam bɪ mɔɔ n'a dɔdɔ kam, bɪ mɔɔ dɔdɔkare bɪ tɪrga, bala, mɔɔ bɪr m kare m mɪŋŋa hɔɔnhɔ ma y. Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ bɪ hɔɔnhɔ mɔɔ n nɪ m kam ma.

³¹ Kɔ m mɪŋŋa kasetɪ mɔɔ n'a kare, n bɪ mɔɔ kasetɪ bɪ sire y.

³² Woso nɪ mɔɔ kasetɪ kam, bɪ mɔɔ dɔ sɔ kasetɪ nɪŋŋə k'a n'a kam mɔɔ minto bɪ, sɪra m.

³³ Awɔɔ gɔɔɔ nyɔɔ Zaan zi, b'a sɪra kasetɪ ka.

³⁴ Mɔɔ bɪr m kam gɔaa kasetɪ ma y. Meer bɪ ba mɔɔ nawom nɔɪnaaɔ, k'a bombɔre yɪ.

³⁵ Zaan nyɪnta amba fitɪre kɔ n nɪ sɛ nyan ʊ, an nɪ yɔm bɪ m. Bɪ, awɔɔ ηɔa mɪŋŋa k'a a heer nyɔɔ dɔmɪm poore ʊ, a lɛegure b'ʊ.

³⁶ Mɔɔ ɪ kasetɪ m, a gɔtabaa n lɛ da Zaan hɔ bɪ ra. Zibəəro kɔ Zɪ a ka mɔɔ ʊ kɔ m η ba rɔ wɔɔ

m. Mɔɔ yɪ ŋ bam, bɪ brɔɔ nɪ mɔɔ kasetɪ kare, ŋ
 ɔ, Zɪ b'ɪ mɔɔ nyɔɔ.

³⁷ Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ bɪ nɪ mɔɔ kasetɪ kam.
 B'awɔɔ n a leer ma, b'awɔɔ n a meer yɪ sɔ y.

³⁸ Woso lemim bɪr ɡɔɔtare awɔɔ heer ɔ y, bala,
 awɔɔ n sɪra ka ɡɔaa k'a nyɔɔ b'ɔ y.

³⁹ *Wosoci karɪnda awɔɔ n'a bam, an n'a hɔɔn
 dare, a ɔ, bɪ nɔ awɔɔ n nɪ *mɪsɪrbaa k'a nyare
 ba ɔ bɪ yɪŋ ɔ. Bɪ, bɪ nɪ mɔɔ kasetɪ kam.

⁴⁰ Awɔɔ lɛ baa k'a bɔr mɔɔ zi k'a mɪsɪrbaa k'a
 nyare ba ɔ bɪ yɪ y.

⁴¹ Mɔɔ bɪr m kam lɛbɔɔre ma ɡɔɔɔ zi y.

⁴² Bɪ mɔɔ awɔɔ dɔ, awɔɔ n Woso ŋɔa y.

⁴³ Bɔr mɔɔ ɔ, m Zɪ tɔ ma, b'awɔɔ kaanm mɔɔ
 m. Kɔ ɡɔaa vanta ɪ bɔr a mɪŋŋa tɔ ra, awɔɔ y'a
 sim.

⁴⁴ Awɔɔ y'a bam lɔ a si, awɔɔ k'a n'a kam daɔre
 ma a muno zi, a bɪr a kam daɔre k'a a tɔ Woso
 y'a deem bɪ zi bɪ ma?

⁴⁵ A b'a hɔɔn da, a ɔ, mɔɔ n nɪ mim kare awɔɔ
 ra m Zɪ taa y. Hɔ k'a nɪ mim kare awɔɔ ra bɪ
 Moyiisi *lɛrɔ k'awɔɔ nɪ yure ŋ ma rɔ wɔɔ m.

⁴⁶ Kɔ nyɪnta awɔɔ ɔ a Moyiisi mim si, awɔɔ
 mɔɔ mim sim sɔ. Bala, a ɡɔrsɪra ba a ɔ mɔɔ
 mɪntɔ.

⁴⁷ K'awɔɔ n hɔ k'a ɡɔrsɪra ba bɪ si, awɔɔ y'a
 bam lɔ k'a hɔ kɔ mɔɔ n'a hɪm bɪ si?»

6

Goaa cir torle
 (Matiyee 14.13-21; Markɪ 6.30-44; Likki 9.10-
 17)

¹ Bɪ jɛ ʊ bɪ, Yeezuu bra Galilee higɔta kɔ n n'a birm sɔ Tiberiyaadu higɔta bɪ gəm deem la.

² Gɔaa cir gɔta zu a jɛ ʊ, bala, gɔɔɔ wɔɔ hoserlo k'a nɪ ɲ bam, an nɪ yaabazanno waam nɔ wɔɔ yɪ.

³ Gɔaa cir bɪ minto y'a ka, Yeezuu n der ci ra, an nyɪnta b'ʊ kan a karɪndanyɪnɔ kɪ.

⁴ Bɪ ma bɪ, *pakkɪ k'a m zɪfɔrɔ wɔɔ cibsɔ b'a zɔ.

⁵ Kɔ Yeezuu a bɔɔta an dɪga bɪ, a gɔaa cir gɔta yɪ, an nɪ zɛm zi. A n a hɪ Filipi m, a ʊ: «K'ʊ bur yɪ ka, ʊ a si, kɔ ɲ n'a bɪ?»

⁶ Meer bɪ ba a ʊ, nɔɪnaaʊ k'a dɪga a. Hɔ k'a mɪɲɲa ʊ k'a ba bɪ, a a dɔ.

⁷ Filipi n a hɪ m, a ʊ: «Kɔ wɔɔ bur si *deniyee zɔɔhɪra nɪ, a bɪ bɔr bɔrɛ y, bala, gɔaa biyɛə b'a kur yɪm poore y.»

⁸ A *karɪndanyɪnɔ wɔɔ deem Sɪmɔɔn Pɪyɛɛr danzaa Andɪr a hɪ m, a ʊ:

⁹ «Nyɪyar ɪ naa ʊ, an nɪ bur m soor, kan zɔnɔ kɪ hɪya. Bɪ, bɔ naa n n'a bam gɔaa cir naa nɪ?»

¹⁰ Yeezuu n a hɪ, a ʊ: «K'a ka kɔ ɲ nɪ nyɪnta.» Lɛɛ bɪ do ʊ bɪ, bur m jilli. ɲ n nyɪnta. Gɔɔɔ cir bɪ gɔɔɔyaarɔ wɔɔ lɛ a zɔ tisi soor ma.

¹¹ Yeezuu n bur bɪ si, an a barka da ʊ, an a ka gɔɔɔ wɔɔ ʊ. A n a ba maam sɔ zɔnɔ wɔɔ m. A n a ka ɲ ʊ amba ɲ lɛ taa bɪ m.

¹² Kɔ ɲ y'a bɪ, an ɲ ka bɪ, Yeezuu a hɪ a karɪndanyɪnɔ wɔɔ m, a ʊ: «K'a kuuro kɔ ɲ gɔɔta rɔ wɔɔ so kɔ ma, a b'a ka deem m nyaam nɪ y.»

¹³ ɲ n bur soor kɔ ɲ y'a bɪ rɔ wɔɔ kuuro so kɔ ma, ɲn'a zar kastɪ ʊ bueerehɪya.

¹⁴ Kɔ gɔɔɔ wɔɔ hoser k'a ba bɪ yɪ bɪ, ɲ y'a hɪ, ɲ ʊ: «*Wosolesinnɪsorazaa paan... k'a a ga m, an

bər durnya ɔ bɪ m naa.»

¹⁵ Bɪ, Yeezuu k'a a dɔ a ɔ, n zɛm b'a nyasɔ, n n'a ba cir bɪ, a a hɔr a deem, an ta ci ra.

Yeezuu ɪ tam hi burə ɔ
(*Matiyee 14.22-33; Marki 6.45-52*)

¹⁶ Yirbəθ k'a da bɪ, karɪndanyɪnɔ wɔɔ ta higɔta lɛ ra.

¹⁷ N̄ n da kɔɔlɔs ɔ, ηn'ɪ tam Kapɛrnawum zeezi, gəm deem bɪ ra. Bɪ ma bɪ, gum da, bɪ Yeezuu n η ku cɪna y.

¹⁸ Hɪnhɛr gɔta nɪ hɔnm, an nɪ hi bɪ wun-wusigəm.

¹⁹ Kɔ η ta, cilo soor gɛɛ sɔrdɪ bɪ, η Yeezuu yɪ, an nɪ tam hi burə ɔ, an n'a zɔm kɔɔlɔs bɪ ma. Nyibəθ n gasɔ η ɔ.

²⁰ Yeezuu n a hɪ η nɪ, a ɔ: «A da bɪ bɔ ɔ y, mɔɔ m!»

²¹ N̄ y'a ηθa k'a busu kɔɔlɔs bɪ m. Lɛɛm bɪ, kɔɔlɔs bɪ bɪncɛ kɔ η nɪ taŋ ɔ bɪ gəm ku.

Yeezuu m mɪsɪrbaa hɔbɪrɛ

²² Dɔ k'a mɛ bɪ, gɔɔɔ kɔ η gɔɔta kɔ bɪ lɛ ra rɔ wɔɔ kɔɔlɔs deem yɪ b'ɔ. Bɪ, Yeezuu n zu kɔ ɔ kan a karɪndanyɪnɔ wɔɔ kɪ η kɔɔlɔs deem bɪ nɔ ɔ y. Ta brɔɔ ɔ a minto.

²³ Kɔɔlɔsɔ y'a to Tiberiyaadɪ ɔ, ηnɪ bɔr bɪncɛ kɔ Yeezuu bur bɪ barka da ɔ, ηn'a bɪ bɪ jɪr ɔ.

²⁴ Kɔ gɔɔɔ wɔɔ a yɪ Yeezuu ba b'ɔ, bɪ karɪndanyɪnɔ wɔɔ ba b'ɔ sɔ bɪ, gɔɔɔ wɔɔ da kɔɔlɔsɔ wɔɔ ɔ, ηnɪ ta Kapɛrnawum ɔ k'a yaa a ka Yeezuu ma.

²⁵ Kɔ η yaa yɪ higɔta bɪ gəm deem la bɪ, η y'a hɪ m, η ɔ: «Karɪnsaamba, ɪbɪ lee ku naa ɔ brɔ?»

26 Yeezuu n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪɛ, awɔɔ bur a kam mɔɔ ma k'awɔɔ hoserlo yɪ bɪ minto y, k'awɔɔ hɔbɪɛ bɪ an a ka bɪ minto m.

27 A bɪ zi ba hɔbɪɛ k'a n'a zarm bɪ minto y, k'a zi ba, a a ka hɔbɪɛ k'a nɪ ɡɔɔtam an nɪ *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ɔ bɪ kam bɪ minto. Hɔbɪɛ bɪ do, *Gɔaanyɪ bɪ n nɪ zɛm b'a ka awɔɔ ɔ, bala, a mɪɲɲa Zɪ k'a m Woso b'a mɪɲɲa jɪ da ɔ.»

28 ɲ n a hɪ m, ɲ ɔ: «Bɔ wɔɔ n'a bam, k'ɔ Woso zi ba?»

29 Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Woso zibəə bɪ, k'ɪ sɪra ka ɡɔaa k'a nyɔɔ b'ɔ.»

30 ɲ n a hɪ m, ɲ ɔ: «Ncɪnaaɔ bɪ, hoser kara ɪbɪ n'a bam ɔ a yɪ, k'ɔ sɪra ka ɪbɪ ɔ? ɪbɪ zibəə bɪ ɲ kara?»

31 Wɔɔ zɪɔ hɔbɪɛ kɔ n'a birm *mann bɪ bɪ poohɔɔn ɔ, amba n y'a ɡɔrsɪra ba bɪ m: «Bur a to arzana ɔ, an a ka ɲ ɔ, ɲn'a bɪ.» »

32 Yeezuu n a hɪ ɲ nɪ, a ɔ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪɛ awɔɔ m, *Moyiisi bɛɛ arzana bur bɪ ka awɔɔ ɔ y. Mɔɔ Zɪ ɪ arzana bur paan... bɪ ka awɔɔ ɔ.

33 Bala, Woso bur bɪ m ɡɔaa k'a a to arzana ɔ an bɔr, an nɪ *mɪsɪrbaa kam durnya ɔ bɪ m.»

34 ɲ n a hɪ m, ɲ ɔ: «Zuuba, bur bɪ do ka wɔɔ ɔ dɔmɪm haay!»

35 Yeezuu n a hɪ ɲ nɪ, a ɔ: «Mɔɔ m mɪsɪrbaa bur bɪ. ɡɔaa k'a bɔr mɔɔ zi, nɔ b'a zaa zɛɛ y. ɡɔaa k'a sɪra ka mɔɔ ɔ, mɪsɪ b'a yarɛ an a zaa zɛ y.

36 Bɪ mɔɔ hɪ awɔɔ m: Awɔɔ mɔɔ yɪ, b'awɔɔ n sɪra ka mɔɔ ɔ y.

37 Gᵛaa haay kᵛ mᵛᵛ Zɪ n'a kam mᵛᵛ ɔ bɪ, ɲ zEM mᵛᵛ zi, bɪ gᵛaa k'a nɪ zEM mᵛᵛ zi bɪ, mᵛᵛ bɪ kaanm nɪ y.

38 Bala, m to mᵛᵛ ɔ arzana ɔ kᵛ m bɪ Zɪ k'a mᵛᵛ nyᵛᵛ bɪ hᵛᵛnhᵛ ba, mᵛᵛ hᵛ bE y.

39 Zɪ k'a mᵛᵛ nyᵛᵛ bɪ hᵛᵛnhᵛ bɪ, a lE baa kᵛ gᵛᵛᵛ k'a ɲ ka mᵛᵛ ɔ rᵛ wᵛᵛ deem m nyaam nɪ y, kᵛ m ɲ mɪm bᵛ ɔ durnya nyare hinnɪ ɔ.

40 Mᵛᵛ Zɪ hᵛᵛnhᵛ bɪ n naa: Gᵛaa haay k'a Nyɪ bɪ yɪ, an sɪra ka ɔ bɪ, k'an mɪsɪrbaa k'a nyare ba ɔ bɪ yɪ. Bɪ mᵛᵛ y'a mɪm bᵛɲ ɔ durnya nyare hinnɪ ɔ.»

41 Bɪ tɛkka ma, zɪfᵛrᵛ wᵛᵛ a sa ma, ɲn'ɪ kukur bare a minto. K'a a hɪ, a ɔ, a mɪɲɲa m bur k'a a to arzana ɔ a bᵛr bɪ minto m.

42 ɲ n a ya, ɲn'a hɪ, ɲ ɔ: «Yeezuu bE ra, Zozef nyɪ bɪ? Wᵛᵛ n a zɪ dᵛ kan a da kɪ ra? A a ba lᵛ kEERE, an a hɪ, a ɔ, a to a ɔ arzana ɔ?»

43 Yeezuu n a bᵛ, an meerbaa bɪ sa, a ɔ: «K'a kukur bare bɪ to kan kᵛ kɪ!

44 Gᵛaa b'a dam ma, an bᵛr mᵛᵛ zi kᵛ mᵛᵛ Zɪ k'a mᵛᵛ nyᵛᵛ bɪ n a gaa y. Bɪ, mᵛᵛ y'a mɪm bᵛɲ ɔ durnya nyare hinnɪ ɔ.

45 N y'a gᵛrsɪra ba *wosolesinnɪsorazannᵛ ciro ɔ, n ɔ: <ɲ haay hᵛᵛndare yɪm Woso zi.> Gᵛaa nɪɲɲᵛ k'a Woso lemim ma, an n'a hᵛᵛndare sim bɪ, zE an nawᵛm mᵛᵛ zi.

46 Gᵛaa ba ɔ an Zɪ yɪ y. Gᵛaa k'a a to Woso zi an bᵛr bɪ y'a yɪ bala.

47 Sɪra paan... mᵛᵛ n'a hɪrE awᵛᵛ m, gᵛaa k'a nɪ sɪra kam bɪ, a ɪ mɪsɪrbaa k'a nyare ba ɔ bɪ m.

48 Mᵛᵛ n bur k'a nɪ mɪsɪrbaa kam.

49 Awᵛᵛ zɪrᵛ *mann bɪ poohᵛᵛn ɔ, bɪ ɲ gɪnga.

50 Bur k'a a to arzana ɔ bi n naa. Gɔaa k'a bi a bi gare y.

51 Mɔɔ m bur mɔsɔr, m m to arzana ɔ. Gɔaa k'a bur bi do bi bi, a zaa bi gam fuga y. Bur kɔ mɔɔ n n'a kam bi, m mɔŋŋa mesim m, m n n'a kam kɔ durnya n mɔsɔrbaa yi.»

52 Naa do y'a ka, zɔfɔrɔ wɔɔ ŋ wuti bɔgɔr m kan kɔ ki, ŋ ɔ: «Naa y'a bam lɔ k'a mesim ka wɔɔ ɔ, k'ɔ a sɔ?»

53 Yeezuu n a hi ŋ ni, a ɔ: «Sɔra paan... mɔɔ n'a hire awɔɔ m, k'awɔɔ n *Gɔaanyɔ bi sim sɔ, k'awɔɔ n a ma mi, awɔɔ bi mɔsɔrbaa yire y.

54 Gɔaa k'a mɔɔ sim sɔ, an mɔɔ ma mi b'i mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ bi m, bi mɔɔ y'a mɔm bɔŋ ɔ durnya nyare hinni ɔ.

55 Bala, mɔɔ mesim bi, hɔbɔre paan... m, mɔɔ ma bi, hɔmire paan... m sɔ.

56 Gɔaa k'a mɔɔ sim sɔ, an mɔɔ ma mi, a zaa ɔ kan mɔɔ ki, mɔɔ ni kan a zaa ki.

57 Kɔ Zɔ k'an mɔsɔr bi mɔɔ nyɔɔ bi, bi mɔsɔrbaa ba mɔɔ nawɔm Zɔ bi minto bi, gɔaa k'a ni mɔɔ bim bi, mɔɔ y'a kam an mɔsɔrbaa ba sɔ.

58 Bur k'a a to arzana ɔ bi n naa. A bi hɔdeem kan awɔɔ zɔrɔ wɔɔ n a bi bi ki y. Ŋ ginga, bi gɔaa k'a bur naa do bi, a zaa bi gare y.»

59 Minno nɔɔn duro Yeezuu a dɔnda gɔɔɔ m Kapernawum sokɔmace ɔ.

Mɔsɔrbaa k'a nyare ba ɔ meerbaa

60 Karɔndanyɔnɔ gɔta kɔ ŋ naa ma bi, ŋ y'a hire, ŋ ɔ: «Meerbaa naa do kanŋɔda! Nka n'a dam ma, an a si?»

⁶¹ Yeezuu k'a a dɔ a zim, a ɔ, a karɔndanyɔnɔ wɔɔ ɪ kukur bam mim naa do minto bi, a a hi η ni, a ɔ: «Busu a ɔ awɔɔ ma ra?»

⁶² Bi, k'awɔɔ bɔkare a bi *Gɔaanyɪ bi yi an ni tam bɔnce k'a nyɔnta ɔ biisi b'ɔ?»

⁶³ *Espri ni mɔsɪrbaa kam, mesim bi zibəə ba ɔ y. Meerbaaro kɔ mɔɔ hi awɔɔ m bi, Espri m kan *mɔsɪrbaa ki.

⁶⁴ Bi gɔɔɔ y'awɔɔ bire ɔ, η n sɪra ka y.» Yeezuu lɛɛ ka, an gɔɔɔ kɔ η n sɪra ka rɔ wɔɔ dɔ, kan gɔaa k'a ni zem b'a nyasɔ an a ka bi ki.

⁶⁵ A a ya, an a hi, a ɔ: «Bi minto y'a ka, mɔɔ n a hi awɔɔ m, mɔɔ ɔ, gɔaa b'a dam ma, an bɔr mɔɔ zi kɔ Zɪ bɛɛ y'a bir y.»

⁶⁶ Dɔmɪm bi do tɛkka ma bi, *karɔndanyɔnɔ gɔta a bɔ a jɛ ɔ, η n a ya, ηn'ɪ zum kɔ ɔ kan ki y.

⁶⁷ Yeezuu n a hi buerehɪyɔɔ wɔɔ m, a ɔ: «B'awɔɔ, awɔɔ b'a gɔm mɔɔ ma sɔ ra?»

⁶⁸ Sɪmɔɔn Pɪyɛɛr n a nyɪ bɔ nɔ, a ɔ: «Zuuba, k'ɔ ta nka zi? ɪbu ɪ mɔsɪrbaa k'a nyare ba ɔ bi meerbaaro m.

⁶⁹ Bi wɔɔ si, ɔ a dɔ sɔ, ɔ ɔ, ɪbu m Krista, Woso Nyɪ mɪɲɲa.»

⁷⁰ Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Mɔɔ bɛɛ y'awɔɔ gɔaa buerehɪya bi bɔ ɔ ra? Bi, Sɔtaana y'a sɔ awɔɔ gɔaa deem ɔ!»

⁷¹ Iskarɪyɔtɪ kɔ gɔaa Sɪmɔɔn nyɪ Zidas b'a n'a hɪm ma. Bala, a m buerehɪyɔɔ wɔɔ gɔaa deem, an ni Yeezuu nyasɔɛ, an a ka.

7

Yeezuu danyɔnɔ n sɪra ka ɔ y

¹ Bɪ jɛ ɔ bɪ, Yeezuu cem, an nɪ bɪmbɪrɪm Galilee kɔ ɔ, a n a ŋɔa k'a ta Zidee ɔ y, bala, zɪfɔrɔ jɪtannɔ wɔɔ y'a kam ma k'a zɛ gər.

² Bɪ ma bɪ, zɪfɔrɔ cɪbsa kɔ n n'a birm *buuro cɪbsa b'a zɔ.

³ A danyɪnɔ wɔɔ n a hɪ m, ŋ ɔ: «Ta Zidee ɔ, k'ɪ karɪndanyɪnɔ wɔɔ n'ɪ zɪbæro k'ɪbɪ nɪ ŋ bam nɔ wɔɔ yɪ sɔ.

⁴ Kɔ gɔaa lɛ taa kɔ n n'a dɔ, a bɪr a zɪbæ bɪ nyaakom dare y. K'ɪbɪ nɪ zɪbæro bare ncɪnaasɔ bɪ, ɪ hɪnka durnyazannɔ m.»

⁵ Yeezuu danyɪnɔ wɔɔ mɪŋŋɔɔ n sɪra ka ɔ y.

⁶ Yeezuu n a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «Mɔɔ wakati n a ku cɪna y. B'awɔɔ wakati m dɔmum haay m.

⁷ Durnya bɪ sɔrɛ awɔɔ nɪ y, bɪ, a ɪ sɔm mɔɔ m, bala, kɔ mɔɔ n'a zɪbæ bɪ kasɛɪ kam, mɔɔ ɔ, a bɔnyaa bɪ minto.

⁸ K'a ta cɪbsa bɪ ma, mɔɔ bɪ tare y. Bala, mɔɔ wakati n a ku cɪna y.»

⁹ K'a meer bɪ ba ncɪnaasɔ bɪ, a gɔɔta Galilee ɔ.

¹⁰ K'a danyɪnɔ wɔɔ ta cɪbsa bɪ ma bɪ, a zaa sa sɔ, an a nyaakom da, an nɪ tam, a lɛ baa kɔ n a dɔ y.

Yeezuu ta buuro cɪbsa bɪ ma

¹¹ Cɪbsa bɪ dɔmum ɔ, zɪfɔrɔ jɪtannɔ wɔɔ y'a kam Yeezuu ma, ŋnɪ laaka da, ŋ ɔ: «A ɪ ka?»

¹² Gɔɔɔ wɔɔ bire ɔ, ŋ y'a mim dɪndare: Gɔsɪnnɔ y'a hire, ŋ ɔ: «Gɔaa mɪŋŋa m.» Gɔsɪnnɔ ɔ: «Ŋɔaarzaa m, bra an n'a bam gɔɔɔ m.»

¹³ Bɪ, gɔaa ba ɔ, an nɪ yerɛ, an n'a mim hum garga ra y. Bala, ŋ yɪ nyi bare a jɪtannɔ wɔɔ m.

¹⁴ Kɔ *buuro cɪbsa bɪ bireyaa a ku bɪ, Yeezuu ta *Wosoɛ ɔ, an nɪ hɔ dɪndam gɔɔɔ m.

¹⁵ Zúforo woo ze kədə, ηn'a hure, η υ: «A a ba lo an ho do, b'a n karında ba?»

¹⁶ Yeezuu n a nyi bo η nυ, a υ: «Moo hōdındare bi n a to moo zi y. A to a υ Woso k'a moo nyoo bi zi.

¹⁷ Kū gūaa le taa k'a Woso hōonhō ba, a y'a dōm kū hōdındare naa do, k'a to a υ Woso zi, gēē kū m mūηηa mim moo n'a dındare.

¹⁸ Gūaa k'a n'a mūηηa mim dındam bi, a ka an nawure a mūηηa leboore ma. Bi, gūaa k'a n'a kam a gūaa k'a a nyoo bi leboore ma bi, bi bala n sirazaa. Zambū b'a nō υ y.

¹⁹ Moyiisi bēē *lerō woo ka awoo ra? B'awoo gūaa deem ba υ, an nū zum lerō woo υ y. Bō minto, an n'a kam moo gare ma?»

²⁰ Gūoo woo n a nyi bo υ, η υ: «Zinē nū kan tūū kī! Nka y'a hī, a υ, k'a tūū ze?»

²¹ Yeezuu a hī η nū, a υ: «Zibēē deem moo ba *sabaa hinni υ, awoo n ze kədə haay!

²² Moyiisi *le ka awoo υ, k'a gūoo gasū banηυ υ. A to a υ awoo yaaboo zi Moyiisi mūηηa bēē bōr nū y. Bi, k'a a da sabaa hinni ma, awoo y'a bam.

²³ Bi, k'a υ yire υ υ, kū gūaa gasū banηυ υ sabaa hinni υ, an bō Moyiisi lerō woo la nū, bō minto m, awoo heer nū busum kan moo kī gūaa kū moo waa haay sabaa hinni υ bi ma?

²⁴ A bi hō k'awoo n'a yim mūm υ bi dōdō ka bala y, k'a dōdō ka kan sira kī.»

²⁵ Zerizalem gūoo y'a hure, η υ: «Gūaa kū η n'a kam ma k'a mee bō υ bi bēē m naa ra?

²⁶ Ba an nū meer bam ηn'a mam na, bi η bīr hōsī hūm nū y! Wōo tara bi leezanno wōo, a dō η

y'a u paan..., η u, *Krista m ge?

27 Wɔɔ ɔɔaa naa do toji dɔ, kɔ *Krista bi bɔr, ɔɔsi b'a toji dɔre y.»

28 Yeezuu k'a ni hɔ dɔndam Wosoce u b'u b'a hi, a u: «Awɔɔ mɔɔ dɔ! Awɔɔ mɔɔ toji dɔ. Bi, mɔɔ n bɔr m zi ni y. Sɔrazaa m Zi k'a mɔɔ nyɔɔ bi m. B'awɔɔ n bi zaa dɔ y.

29 Mɔɔ miŋŋa a dɔ, m to mɔɔ u zi, a i mɔɔ nyɔɔ.»

30 Ŋ n'a kam ma k'a nyasɔ, bi ɔɔaa ba u, an a wɔ da ma y. Bala, a wakati n a ku cɔna y.

31 ɔɔɔ nyɔnta zamaa bi bire u, ηni sɔra ka u, ηn'a hire, η u: «Kɔ *Krista bi bɔr, a hoserlo bare an le da naa n a ba rɔ wɔɔ ra ge?»

32 Kukur kɔ n n'a bam Yeezuu minto ɔɔɔ wɔɔ bire u bi, *farizeenrɔ wɔɔ a ma. A m bi, *wosocemannubɛnno jɔtanno kan farizeenrɔ ki n Wosoce dɔmazanno nyɔɔ kɔ η n'aa a nyasɔ.

33 Yeezuu n a hi, a u: «Mɔɔ ɔɔɔtam kan awɔɔ ki dɔmɔm poore nɔ u, kɔ m bi m bɔ, m ta Zi k'a mɔɔ nyɔɔ bi zi.

34 Awɔɔ zem b'a ka mɔɔ ma, b'awɔɔ bi mɔɔ yire y. Bala, bɔnce kɔ mɔɔ ni tan u bi, awɔɔ b'a dam ma a bɔr b'u y.»

35 Bi je u bi, zɔfɔrɔ wɔɔ y'a hum kɔ m, η u: «Ta awɔɔ nawom ka, wɔɔ b'u yare u a yi? Ta awɔɔ nawom ɔɔɔ kɔ η hiɔiga da ηn'a war kɔ ma kan grekkɔrɔ ki rɔ wɔɔ zi ra? Gee, ta an nawom k'a yaa hɔ dɔnda grekkɔrɔ m na?

36 Hɔ k'a hi naa ji le taa k'a hi, a u lɔ: Awɔɔ y'a kam mɔɔ ma, b'awɔɔ bi mɔɔ yire y, bi bɔnce kɔ mɔɔ ni tan u bi, awɔɔ b'a dam ma, a bɔr u y?»

Mısrbaa hi kɔyaarɔ

37 Cibsa bi nyare ma bi, domum ninjə k'an domum guta bi, Yeezuu jum brama, an a leer busu, an n'a hire, a ɔ: «Gɔaa kɔ mɪsɪ n'a zem k'an bɔr mɔɔ zi, an bi hi mi.

38 Gɔaa k'a sɪra ka mɔɔ ɔ bi, mɪsrbaa hi kɔyaarɔ y'a tom zi, amba *Wosoci a hi bi m.»

39 *Sent-ɛspri kɔ gɔɔ kɔ η ni sɪra kan ɔ rɔ wɔɔ n'a yim bi mim an n'a him. Kɔ sɪra ni, Yeezuu k'a n leɔɔre yi cɪna bi, Sent-ɛspri n bɔr cɪna y.

40 Gɔɔ kɔ η nyɪnta, ηn'a tɔr ka Yeezuu meerbaa bi ma gɔɔ cir bi bire ɔ rɔ wɔɔ, gɔsɪnɔ y'a hire, η ɔ: «Sɪra m, ba wosolesinnɪsorazaa bi n na.»

41 Gɔsɪnɔ y'a hire, η ɔ: «*Krista bi n naa.» Gɔsɪnɔ a ya, ηn'a hire, η ɔ: «Krista y'a dam ma, an a to Galilee kɔ ɔ ra?

42 Wosoci n a hi, a ɔ, <bɔ an nawom David do nɔ ɔ>, b'a to an nawom tara poore kɔ David yi ɔ, ηn'a birm Betelehem b'ɔ ra?»

43 Naa do y'a ka, gɔɔ wɔɔ n a gungɔ a minto.

44 N gɔɔ gɔsɪnɔ a ηɔa k'a nyasɔ, bi gɔsɪ n a wɔ da ma y.

45 Wosocɛ domazannɔ wɔɔ n a bɔ, ηni bɔr wosocemannɪbɛnno jɪtannɔ wɔɔ zi kan *farizeerɔ wɔɔ ki. Brɔɔ ni η lar, η ɔ: «Bɔ m awɔɔ n bɔr ni?»

46 Wosocɛ domazannɔ wɔɔ n a nyɪ bɔ ɔ, η ɔ: «Gɔaa ba ɔ an meer kɔ gɔaa naa do a ba bi lɔɔ ba y.»

47 Farizeerɔ wɔɔ n a hi η ni, η ɔ: «A to awɔɔ ɔ, an awɔɔ hɔɔn da a zi ra?

48 Jitanno wɔɔ kan farizeenɔ wɔɔ kɪ barla bɪ, gɔaa deem taan... ta ɔ, an a mim si ra?

49 Bɪ, gɔaa cir naa do n *lerɔ wɔɔ dɔ y. N̄ barka ba ɔ y!»

50 Nikodem k'a nyɪnta an ta Yeezuu zi bɪ nyɪnta kan η kɪ, an a hɪ, a ɔ:

51 «N n gɔaa dɔdɔ yar bɪ n n'a meerbaa ma kan hɔ k'a ba bɪ kɪ y. Wɔɔ lerɔ wɔɔ n bɪ hɪ ra?»

52 N̄ n a nyɪ bɔ ɔ, η ɔ: «I to ɪbɪ ɔ Galilee ɔ sɔ ra? Bɪ, ɪ ka mɪηηa, ɪbɪ bɪ *wosolesinnɪsorazaa yɪɾe an bɪr Galilee gɔaa y.»

[
53 N̄ haay n a hɔɾ, ηnɪ dundoo a harlɔ ɔ.

8

Lɔ jaandɔr

1 Yeezuu n a hɔɾ an ta Oliviye ci mim ɔ.

2 Dɔ k'a bɔɾ an nɪ mem bɪ, a a bɔ an bɔɾ *Wosocɛ ɔ b'ɔ, gɔaa haay nɪ zem zi, an nyɪnta, an nɪ hɔ dɪndare η nɪ.

3 *Wosocikarɪnsaambɔɔ kan *farizeenɔ kɪ bɔɾ lɔ m b'ɔ, ηn'a da gɔɔɔ wɔɔ bire ɔ. Sɔɾ n y'a ɔ ra, an nɪ jaan dare.

4 N̄ n a hɪ Yeezuu m, η ɔ: «Karɪnsaamba, lɔ naa do, sɔɾ n y'a ɔ ra, an nɪ jaan dare.

5 *Lerɔ nɔ ɔ, Moyiisi a hɪ, a ɔ, n n lanno nɔɔn duro ze jaarɔ m. B'ɪbɪ, ɪbɪ ɔ lɔ?»

6 A hɪ η nawɔɾe ncɪnaaɔ k'a nyasɔ meerbaa nɔ ɔ, k'a ku a mim ka ra. Yeezuu a zuutɔ, an n'a nyɔkɔm wɔn wɔsɪm tara ɔ.

7 Kɔ η gɔɔta ηn'a larm bɪ, Yeezuu a bɔɔta, an a hɪ η nɪ, a ɔ: «Gɔaa k'a n'awɔɔ bire ɔ, b'a n mimbonyaa ba cɪna bɪ n lɛɛ ka, an a gɔɛɛn.»

8 A n a ya, an a zuutə, an n'a nyokom bi wɔnwɔsum tara ɔ.

9 Kɔ η meerbaa naa do ma bi, η cem deem-deem. Gɔɔ marɛɔ wɔɔ ɪ lɛ ka ηnɪ cem, a poorero wɔɔ n a nya η ɔ. Yeezuu n gɔɔta a deem. Kɔ lɔ bi gɔɔta an nɪ b'ɔ bi,

10 Yeezuu a bɔɔta, an a hɪ m, a ɔ: «Ŋ bee, lɔ ra? Gɔsɪ n'ɪbɪ dɔdɔ yar la?»

11 A n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Ayy..., Zuuba, gɔsɪ.» Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Mɔɔ sɔ, mɔɔ b'ɪbɪ dɔdɔ yar lɛ y. Ta, b'ɪbɪ ɪ ya, ɪ mimbɔnyaa ba y.»]

Yeezuu m durnya lɛɛgure

12 Yeezuu n a ya, an a hɪ η nɪ, a ɔ: «Durnya lɛɛgure m mɔɔ m. Gɔaa k'a nɪ zum mɔɔ ɔ bi bi tam monsigə ɔ y. A mɪsɪrbaa lɛɛgure yɪm.»

13 *Farizeenɔ wɔɔ n a hɪ m, η ɔ: «Ŋ mɪηηa kasetɪ ɪ n'a kam na? ɪbɪ kasetɪ bi, ηsaar m.»

14 Yeezuu n a nyɪ bɔ η nɔ, a ɔ: «Sɪra m, m mɪηηa kasetɪ mɔɔ n'a kam. Bɪ, mɔɔ kasetɪ bi sɪra m, bala, mɔɔ m tojɪ dɔ, m m taji dɔ. B'awɔɔ, awɔɔ n a dɔ kɔ m to mɔɔ ɔ ka m nɪ tam ka y.

15 Dɔdɔ awɔɔ n'a kare am gɔɔɔ hɔ bi m. Mɔɔ bɪr gɔaa dɔdɔ kare y.

16 Baa kɔ mɔɔ ɔ kɔ m dɔdɔ ka, a ka mɔɔ nawum kan sɪra kɪ, bala, mɔɔ bi m deem nɪ y. Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ bi ta ɔ sɔ.

17 Awɔɔ mɪηηɔɔ *lɛɔ wɔɔ nɔ ɔ, n y'a gorsɪra ba, n ɔ, gɔaa hɪya kasetɪ bi, sɪra m.

18 M mɪηηa kasetɪ mɔɔ n'a kam, bi Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ b'ɪ mɔɔ kasetɪ kam sɔ.»

19 Ŋ n a nyɪ bɔ nɔ, η ɔ: «ɪbɪ Zɪ b'ɪ ka?» Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Awɔɔ n mɔɔ dɔ y, b'awɔɔ n

moo Zi do so y. Ku moo do awoo u, awoo moo Zi bi dom so.»

²⁰ Meerbaaroo noon duro ba Yeezuu u bince ku n ni busoo zary u b'u, bi ma bi, a i ho dundam Wosoce u, gosu n a wo da ma y, bala, a wakati n a ku cina y.

²¹ Yeezuu n a ya, an a hi η ni, a u: «Cem moo n nawom, awoo y'a kam moo ma, bi, gunga awoo nawom a mimbonyaaroo no u. Bince ku moo ni tan u bi, awoo b'a dam ma, a ta b'u y.»

²² Ziforoo woo n a hi, η u: «A ηsa an nawom k'a miηja ze ge? K'a a hi, a u: bince ku moo ni tan u bi, awoo b'a dam ma a ta b'u bi minto.»

²³ Yeezuu n a nyi bo η nu, a u: «Tara burə naa gsoo n'awoo m, bi, m to moo u brama. Durnya naa gsoo n'awoo m, bi, durnya naa do gsoa bee m moo ni y.

²⁴ Bi y'a ka, moo n a hi awoo m, moo u, awoo gungare a mimbonyaaroo no u. K'awoo n a si, a u: A n ta u bi m moo m,* awoo gungare a mimbonyaaroo no u.»

²⁵ Ni n a hi, η u: «Nka n'ibu ni?» Yeezuu n a nyi bo η nu, a u: «Moo n'a mim hire awoo m tee... bi m.

²⁶ Awoo minno ta u guta, ku m η hi awoo m, ku m η dodo ka. Zi k'a moo nyoo bi, srazaa m, bi ho ku moo ma zi bi, bi moo n'a hum durnya m.»

²⁷ Ni n a do, η u, Yeezuu bi, Zi Woso mim a a hi a ni y.

* **8:24 8.24,28** «A n ta u bi m moo m» Woso to deem m. A n a hinkare, a u, Woso taore siηida ba u, b'a nyare ba u y.

28 Yeezuu n a hi η ni, a υ: «Dòmum niηηə k'awɔɔ ni *Gɔaanyɪ bi busuη υ bi, dòmum bi do awɔɔ n n'a dɔrɛ, a υ: A n ta υ bi m mɔɔ m. Bi mɔɔ bir zi bam η muηηa paηηa ni y. Hɔ kɔ mɔɔ Zi a dɪnda mɔɔ m bi mɔɔ n'a hi m.

29 Zi k'a mɔɔ nyɔɔ b'i kan mɔɔ ki. A n mɔɔ to m deem ni y, bala, hɔ k'a ηɔa bi mɔɔ n'a bam dòmum haay.»

30 K'a ni meer bi bare ncɪnaaυ bi, gɔɔɔ gɔta sɪra ka υ.

Yeezuu kan Abraham ki

31 Yeezuu n a hi zɪfɔrɔ kɔ η sɪra ka υ rɔ wɔɔ m, a υ: «K'awɔɔ gɔɔta mɔɔ lemim bi nɔ υ, mɔɔ karɪndanyɪnɔ paan...rɔ n'awɔɔ m.

32 Awɔɔ sɪra dɔm, bi sɪra bi y'awɔɔ bam soamuηηaυzannɔ.»

33 N n a nyɪ bɔ nɔ, η υ: «Abraham yaηηɔɔ n wɔɔ m, bi gɔaa n wɔɔ ba a lɔnnɔ cɪna y. Ibi ba lɔ, ɪ n'a hire, ɪ υ: wɔɔ nyɪntam soamuηηaυzannɔ?»

34 Yeezuu n a hi η ni, a υ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hire awɔɔ m, gɔaa k'a ni mimbɔnyaa bare, mimbɔnyaa lɔmbaa nɔ an ta υ.

35 Lɔ bi, har nɔ bɛɛ an ta υ dòmum haay y. Har nyɪ b'i har υ dòmum haay.

36 Bi minto y'a ka, kɔ Nyɪ b'awɔɔ bɔ lɔmbaa nɔ υ, awɔɔ nyɪntam soamuηηaυzannɔ.

37 Mɔɔ dɔ *Abraham yaηηɔɔ n'awɔɔ m. Kɔ mɔɔ lemim bi bir gasɔrɛ awɔɔ υ bi, bi y'a ka, awɔɔ n'a kam mɔɔ meeyaa ma.

38 Hɔ kɔ mɔɔ yɪ m Zi zi bi mɔɔ n'a hire. B'awɔɔ, hɔ k'awɔɔ ma a zi zi b'awɔɔ n'a bam!»

39 N̄ n a nyɪ bɔ nɔ, η ɔ: «Wɔɔ zɪ m Abraham m.» Yeezuu n a hɪ η nɪ, a ɔ: «Kɔ Abraham nyɪnɔ n'awɔɔ nɪ, k'a Abraham zɪ ba.

40 Kεεε bɪ, awɔɔ y'a kam ma k'a mɔɔ meeyaa bɔ ɔ, mɔɔ kɔ mɔɔ sɪra kɔ mɔɔ ma Woso zɪ bɪ hɪ awɔɔ m bɪ minto. Abraham n naa ba y.

41 B'awɔɔ, a zɪ zibəθ awɔɔ n'a bam.» N̄ n a nyɪ bɔ nɔ, η ɔ: «Jaandarenyɪnɔ bεε m wɔɔ nɪ y! Wɔɔ Zɪ deem bala, a m Woso m.»

42 Yeezuu n a hɪ η nɪ, a ɔ: «K'awɔɔ Zɪ m Woso nɪ, awɔɔ mɔɔ ηsam, bala, m tɔ mɔɔ ɔ Woso zɪ, m bɔr. Mɔɔ n bɔr m mɪηηa paηηa nɪ y. A ɪ mɔɔ nyɔɔ.

43 Bɔ minto m, awɔɔ bɪr mɔɔ meerbaa bɪ mare? Bala, awɔɔ b'a dam ma, a a tɔr ka mɔɔ meerbaa bɪ ma y.

44 Awɔɔ zɪ bɪ n Sutaana m. B'awɔɔ lε taa k'a a zɪ bɪ hɔɔnhɔ ba. Gərzer m tee... a sɪηηɪda ɔ. A n gɔɔta sɪra nɔ ɔ y, kɔ sɪra ba a nɔ ɔ bɪ minto. K'a ɪ ηsaar bare, meerbaa k'a n'a nɔ ɔ b'a n'a bam, bala, ηsaarzaa m, bɪ ηsaar zɪ m sɔ.

45 Kɔ mɔɔ nɪ, kɔ mɔɔ nɪ sɪra hɪm bɪ y'a ka awɔɔ bɪr sɪra kam mɔɔ ɔ y.

46 Awɔɔ bire ɔ, nka y'a da ma, an a hɪ, a ɔ: mɔɔ mimbɔnyaa ba? Bɪ kɔ mɔɔ ɪ sɪra hɪrε, bɔ m, awɔɔ bɪr a sire?

47 Gɔaa k'an Woso gɔaa bɪ, Woso lemim an n'a tɔr kam ma. Kɔ Woso gɔɔɔ bεε n'awɔɔ m bɪ y'a ka, awɔɔ bɪr a tɔr kam mɔɔ ma y.»

48 Zɪfɔrɔ wɔɔ n a hɪ Yeezuu m, η ɔ: «Kɔ wɔɔ ɔ, Samarii gɔaa n'ɪbɪ m, bɪ zinə nɪ kan ɪbɪ kɪ bɪ, wɔɔ gumə ba ɔ ra?»

49 Yeezuu n a nyɪ bɔ η nɔ, a ɔ: «Zinə ba kan

moo ki y. Bi moo yi m Zi dan u, awoo n bokare an ni moo boŋ u!

⁵⁰ Moo bir m kare m muŋa leboore ma y. Bi, gaa ta u, an ni moo dan u, an ni dodo kare.

⁵¹ Sira paan... moo n'a hire awoo m, ku gaa moo meerbaa bi si, a bi gam fuga y.»

⁵² Ziŋfooo woo n a hi m, ŋ u: «Woo do keere, u u, zinə ni kan ibu ki! Abraham ga kan *wosolesinnisorazanno ki so, ibu n boŋ i n'a hire, i u: Ku gaa moo mim si, a bi gam fuga y.

⁵³ Le ibu da woo yaaba Abraham k'a ga bi ra ra? Wosolesinnisorazanno gunga so! I muŋa sa ibu u nka?»

⁵⁴ Yeezuu n a nyi bo ŋ nu, a u: «Ku m le moo n'a bore m muŋa u, moo leboore ji bi nyintan u y. Moo Zi n'a le bom moo u, awoo n'a him ma, a Woso bi.

⁵⁵ Awoo n a do y, bi moo do. Ku moo hi moo u, moo n a do, m ba moo nawum ŋaarzaa a n'awoo ho bi m. Bi moo do, m n'a meerbaa sim.

⁵⁶ Awoo yaaba Abraham b'a heer nyoo, an a ka moo domum bi yire ma. B'a a yi, a heer nyoo.»

⁵⁷ Ziŋfooo woo n a hi, ŋ u: «Ibu doora n busoor ku y, ibu n bokare i Abraham yi!»

⁵⁸ Yeezuu n a nyi bo ŋ nu, a u: «Sira paan... moo n'a hire awoo m: domum ku Abraham n nyinta u bi, moo ta u.»

⁵⁹ Ŋ n jaaroo gor k'a gonguoen. Yeezuu n a nyaakom da, an bo Wosoce u b'u.

9

Yeezuu gaa k'a yi kan boobaa ki waa

1 Yeezuu k'a ni cenim bi, a gɔaa yi, an yi kan bɔɔbaa ki.

2 A *karɪndanyɪnɔ wɔɔ n laaka naa do da han, η ɔ: «Karɪnsaamba, nka ɪ mimbonyaa ba an yi kan bɔɔbaa ki? A y'a ba gɛɛ, a zɪrɔ ni?»

3 Yeezuu n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «A miŋŋa bɛɛ y, b'a zɪrɔ bɛɛ sɔ y. Bi lɛ taa k'a hi, a ɔ, kɔ Woso zibɛɔ bi n a hunka a gor zi!

4 A a ga m, k'ɔ Zi k'a mɔɔ nyɔɔ bi zi ba, kɔ woso lɛ n gɔɔta an bir ta ɔ. Kɔ gum da, gɔaa b'a dam ma an zi ba y.

5 Kɔ mɔɔ ni durnya nɔ ɔ bi, durnya lɛɛgure m mɔɔ m.»

6 Kɔ Yeezuu meer ba maam bi, a lihi da tara ɔ, an taa bi yɔɔ lihi bi m, an a gɔr, an a nɔ bɔɔ bi minyaa bi ma,

7 A n a hi m, a ɔ: «Ta ɪ yaa hi da ɪ meer ɔ Silowee bɔrkɔ ɔ.» Tɔ naa do lɛ taa k'a hi, a ɔ: nyɔɔdare. Bɔɔ bi n ta, an aa hi bi da a meer ɔ. K'a wusigɛ an ni doom bi, a mum ɪ lɛɛ yɪm.

8 A cɪsɔnnɔ kan gɔɔɔ kɔ η lɛɛ ka ηn'a yi biisi an ni hɔ yɪnyɛm nɔ wɔɔ ki a hi, η ɔ: «Naa bɛɛ tir nyɪnta an bir hɔ yɪnyɛm bi ra?»

9 Gɔsɪnnɔ n'a hire, η ɔ: «A miŋŋa m!» Gɔsɪnnɔ ɔ: «A bɛɛ y, a bɔkɔurezaa m.» Bɔɔ bi n a hi, a ɔ: «Mɔɔ miŋŋa m.»

10 N n a hi m, η ɔ: «Ibu minyaa b'a ba lɔ, an ni lɛɛ yire?»

11 A n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Gɔaa kɔ n n'a birm Yeezuu b'i taa yɔɔ, an a nɔ mɔɔ minyaa bi ma, an a hi mɔɔ m, a ɔ: Ta ɪ yaa hi da ɪ meer ɔ Silowee bɔrkɔ ɔ. Mɔɔ n ta, m aa hi da m meer ɔ, mɔɔ mum ni lɛɛ yɪm.»

12 N n a hi m, η σ: «Gṡaa b'i ka?» A n a nyi bṡ σ, a σ: «Mṡṡ n a dṡ y.»

13 N n gṡaa k'a nyiṡta bṡσ bṡ gaa, ηṡi ta m *farizeenrṡ zi.

14 Yeezuu k'a taa bṡ yṡṡ an a mṡm bṡ gṡm bṡ, a ba a σ *sabaa hinni σ.

15 Farizeenrṡ wṡṡ n a lar sṡ, k'a ba a σ lṡ, a mṡm nṡ lḗe yṡm gḗ? A n a hi η nṡ, a σ: «Taa a yṡṡ, an a nṡ mṡṡ mṡm ma, mṡṡ m hi da m meer σ, m nṡ lḗe yṡm.»

16 Farizeenrṡ wṡṡ barla gṡsṡnnṡ y'a hure, η σ: «Gṡaa naa do, Woso gṡaa bḗe y, a bṡr zum sabaa hinni lḗrṡ wṡṡ σ y.» Gṡsṡnnṡ σ: «Gṡaa mimbṡnyaabḗr y'a bam lṡ an bṡr hoserlo bare ncṡnaaσ?» Mim naa do farizeenrṡ wṡṡ gṡngṡ kṡ ma.

17 N n a ya, ηṡi'a hi bṡσ bṡ m, η σ: «B'ibṡ, bṡ ibṡ n'a hiṡm gṡaa k'a ibṡ waa bṡ jḗ σ?» A n a nyi bṡ σ, a σ: «*Wosolesinnṡsorazaa m.»

18 Bṡ, zṡfṡrṡ jṡtannṡ wṡṡ n a si η σ, a nyiṡta bṡσ, an mṡm n bṡkare an gṡ y. Pakra m kṡ η n'a zṡrṡ wṡṡ bir, ηṡi laaka da η han.

19 N n laaka naa do da η han, η σ: «Awṡṡ nyi m gṡaa naa do m, awṡṡ n a dṡ, a σ, yṡ a σ kan bṡσbaa kṡ gḗ? Bṡ, a a ba lṡ, an nṡ lḗe yṡm keere?»

20 A zṡrṡ wṡṡ n a nyi bṡ σ, η σ, «Wṡṡ dṡ paan... σ σ, wṡṡ nyi m, bṡ yṡ a σ bṡσ.

21 Bṡ, wṡṡ n a dṡ k'a ba a σ lṡ, a mṡm nṡ lḗe yṡm keere y. Kṡ nka y'a mṡm bṡ gṡ, wṡṡ n bṡ zaa dṡ sṡ y. K'a lar, nyi bḗe m dṡ y. A a da ma, an a mim dṡnda a zim!»

22 A zṡrṡ wṡṡ ṡ nyi bam zṡfṡrṡ jṡtannṡ wṡṡ m. Bṡ y'a ka, ηṡi meer ba ncṡnaaσ. Bala, jṡtannṡ wṡṡ

kɔ ma, ɲn'a hɪ, ɲ ɔ: Kɔ ɡɔaa a hɪ, a ɔ: Yeezuu bɪ, *Krista m, k'a bɔ a zi.

²³ Bɪ y'a ka, a zɪɔ wɔɔ n a hɪ, ɲ ɔ: «Nyi bɛɛ m dɔ y, k'a lar.»

²⁴ Farizeenɔ wɔɔ n a ya, ɲnɪ ɡɔaa k'a yɪ bɔɔbaa nɔ ɔ bɪ bir a hɪya hɔ ma, ɲn'a hɪ m, ɲ ɔ: «Nyi ba Woso m, ɪ sɪra hɪ! Wɔɔ dɔ wɔɔ ɔ, ɡɔaa naa do mimbɔnyaabɔr m.»

²⁵ A n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Mɔɔ n a dɔ kɔ mimbɔnyaabɔr nɪ y. Hɔ deem mɔɔ dɔ, bala, mɔɔ nyɪnta bɔɔ, bɪ, mɔɔ ɪ lɛɛ yɪm kɛɛɛ.»

²⁶ ɲ n a hɪ m, ɲ ɔ: «Bɔ a a ba ɪbɪ nɪ? A ba a ɔ lɔ an ɪbɪ mɪm bɪ ɡɔ?»

²⁷ A n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Mɔɔ lɛɛ ka, m a dɪnda awɔɔ m, b'awɔɔ n a tɔr ka ma y, ɡɛɛ lɔ? Bɔ minto m, a a ya, an nɪ mɔɔ larɛ? A hɪ awɔɔ ɔ k'a ba a karɪndanyɪnɔ sɔ ra?»

²⁸ Farizeenɔ wɔɔ n a sɪɲɲɪda ba, ɲn'a sɔnsɔ wɔɛ, ɲn'a hɪɛ, ɲ ɔ: «ɪbɪ n a karɪndanyɪ! *Moyiisi karɪndanyɪnɔ m wɔɔ m.

²⁹ Wɔɔ dɔ, wɔɔ ɔ, Woso meer ba kan Moyiisi kɪ, bɪ naa do naa, wɔɔ n a dɔ k'a to a ɔ ka y.»

³⁰ ɡɔaa bɪ n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Zekədɔ mim n naa! Awɔɔ n a tojɪ dɔ, b'a a ka mɔɔ mɪm nɪ lɛɛ yɪm la!

³¹ Wɔɔ dɔ, wɔɔ ɔ, Woso bir a tɔr kam mimbɔnyaabɔnno ma y. Bɪ kɔ ɡɔaa ɪ Woso dan ɔ, an n'a hɔɔnhɔ bare, Woso y'a tɔr kam bɪ zaa ma.

³² ɡɔaa n a ma cɪna, ɲ ɔ, ɡɔaa ɪ ɡɔaa k'a yɪ kan bɔɔbaa kɪ bɪ mɪm ɡɔ y.

³³ ɡɔaa naa do, kɔ Woso ɡɔaa ɪ bɛɛ, a b'a dam ma, an hɔsɪ ba y.»

³⁴ N n a nyi bɔ ɔ, η ɔ: «Yi ɪbɪ ɔ mimbonyaa nɔ ɔ, ɪ bɔr, ɪ nɪ karɪnda dɪndam wɔɔ m na?» N n la ra an bɔ, ηn'a bɔ a zi.

³⁵ Yeezuu k'a a ma a ɔ, η la ra bɪ, a bɔr zi an b'a hɪ m, a ɔ: «ɪbɪ ɪ sɪra kam *Gɔaanyɪ b'ɔ ra?»

³⁶ A n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Nka nɪ, Zuuba, kɔ m sɪra ka ɔ?»

³⁷ Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «ɪbɪ yɪ, an nɪ meer bam kan ɪbɪ kɪ naa.»

³⁸ Gɔaa bɪ n a hɪ, a ɔ: «Mɔɔ sɪra ka ɪ ɔ, Zuuba.» A n kukurə zɛ a taa.

³⁹ Yeezuu n a hɪ, a ɔ: «Bɔr mɔɔ ɔ durnya naa nɔ ɔ dɔdɔ minto, kɔ gɔɔɔ kɔ η mɪm bɪr lɛɛ yɪm nɔ wɔɔ n lɛɛ yɪ, kɔ gɔɔɔ kɔ η mɪm nɪ lɛɛ yɪm nɔ wɔɔ n a ba bɔɔrɔ.»

⁴⁰ Farizɛɛnrɔ kɔ η nyɪnta kan kɪ rɔ wɔɔ kɔ η naa ma bɪ, η y'a hɪ, η ɔ: «A hɪ ɪbɪ ɔ, bɔɔrɔ m wɔɔ m sɔ gɛ?»

⁴¹ Yeezuu n a nyi bɔ η nɔ, a ɔ: «Kɔ bɔɔrɔ n'awɔɔ nɪ, awɔɔ mimbonyaa bɪ nyɪntaη ɔ y. Bɪ naa ma bɪ, k'awɔɔ ɔ, a mɪm ɪ lɛɛ yɪm bɪ, awɔɔ mimbonyaa bɪ gɔɔta an ta ɔ.»

10

Dundor kan a seero kɪ

¹ «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m, gɔaa k'a n gasɔ seero bakɔ lɛ nɪ y, an bɔkare an bɔɔra m, an gasɔ, bɪ zaa bɪ, koor m, hɔyɔrezaa m sɔ.

² Bɪ, gɔaa k'a gasɔ bakɔ bɪ lɛ m bɪ, bɪ zaa m seero wɔɔ dundor.

³ Gɔaa k'a nɪ dɔm cɛlɛ ma bɪ n'a gɔm dundor bɪ m, seero wɔɔ n a tɔr ka a leer ma. A n a seero wɔɔ bɪr deem-deem η tɔ ma, an bɔ η nɪ garga ra.

⁴ K'a bɔ η nɪ haay, ka an nawɔrɛ η lɛɛ, seero wɔɔ n zu a jɛ ɔ, kɔ η y'a leer dɔ bɪ minto.

⁵ N bɪ yɛrɛ, ηnɪ zu saana jɛ ɔ y. A si η nawɔm, ηn'a gɔ saana bɪ ma, bala, η n saanarɔ leer dɔ y.»

⁶ Yeezuu n *hɔbɔkɔrɛnoom naa do da η nɪ, bɪ η n hɔ kɔ Yeezuu a hɪ bɪ jɪ dɔ y.

Yeezuu m cɛlɛ paan...

⁷ Yeezuu n a ya, an a hɪ, a ɔ: «Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m, mɔɔ m bakɔ bɪ lɛ.

⁸ Gɔɔɔ kɔ η lɛɛ ka mɔɔ lɛɛ ηnɪ bɔr lɔ wɔɔ, konno m, hɔyɔrɛzannɔ m sɔ. Bɪ, seero wɔɔ n a tɔr ka η ma y.

⁹ Mɔɔ m bakɔ bɪ lɛ. Kɔ gɔaa gasɔ mɔɔ m, a bɔmbɔrɛ yɪm. A gasɔrɛ, an bɔ, an bɔr, an hɔbɪrɛ yɪ an a bɪ.

¹⁰ Koor bɪr zɛm k'a hɪ bɛɛ a ɔ, k'a koor ba, k'a gər zɛ, k'a hɔ zar y. Bɔr mɔɔ ɔ kɔ gɔɔɔ m mɪsɪrbaa yɪ, kɔ η n'a yɪ an bɔr bɔ.»

Yeezuu m dunder mɪɲɲa

¹¹ «Mɔɔ m dunder mɪɲɲa. Bɪ dunder mɪɲɲa bɪ, a mɪsɪrbaa an n'a kam a seero wɔɔ minto.

¹² Gɔaa k'a nɪ zi bam busoo minto bɪ, seero wɔɔ dunder bɛɛ nɪ y, bɪ η zaa bɛɛ sɔ y. K'a tampa yɪ an nɪ zɛrɛ, a si an nawɔrɛ, an n'a gom seero wɔɔ ma. Tampa bɪ n a da η bɪr, ηn'a hɪsɪga.

¹³ Kɔ gɔaa bɪ, a ka an nawɔm busoo ma bɪ, a leer ba seero wɔɔ mim ma y.

¹⁴ Dunder mɪɲɲa m mɔɔ m. Mɔɔ m seero wɔɔ dɔ, bɪ mɔɔ seero wɔɔ mɔɔ dɔ sɔ,

¹⁵ amba mɔɔ Zɪ mɔɔ dɔ, mɔɔ nɪ m Zɪ dɔ bɪ m. Bɪ, m mɪsɪrbaa mɔɔ n'a kare m seero wɔɔ minto.

16 Seero gōsunno ta ō, η ba bakō naa do ō y, bī mōō broō gaam, m bōr η nī. N̄ zem b'a tōr ka mōō leer ma. Bī, seero bakō nyintam deem a dundor deem.

17 Mōō Zī ī mōō ηōare, bala, mōō yī m mīsrbaa kare, kō m m ya, m b'a si.

18 Gōaa bēē nī mōō mīsrbaa bī sire y, mōō mīηηa n'a kam. Mōō m da ma, m a ka, mōō m da ma, m a si. Mōō Zī ī lē naa do ka mōō ō.»

19 Minno noon duro a ya, an zūfōrō wōō gōngō kō ma.

20 Gōōō gōta yī η barla, ηn'a hūrē, η ō: «Zinē nī kan kī, hōōzaa m, bō minto m, a n'a tōr kare a meerbaa mā?»

21 Bī, gōsunno y'a hūrē, η ō: «Gōaa kō zinē n nī kan kī meerbaarō bēē m naa y. Zinē y'a dam ma, an bōō mīm gō ra?»

Gōōō gōta kaanm Yeezūu m

22 N ī Zerizalem *Wosoce bankare tōdaanoō cībsa bam. Nyīnta a ō nyēem dōmum.

23 Yeezūu nī bumbirm Wosoce ō b'ō Salomōon laηηa gōta kō n y'a dō jaa m bī taa b'ō.

24 Zūfōrō wōō n bī bīr ma, ηn'a hī m, η ō: «Kō *Krista n'ībū nī, ībū wōō tore ō hōōndare nō ō, an ta, an dōmum kara ku? A hī wōō m paan...!»

25 Yeezūu n a hī η nī, a ō: «Mōō hī awōō m, b'awōō n a si y, ziro kō mōō n nī bare m Zī tō ma rō wōō ī mōō kasetī kam.

26 Bī, mōō y'a hūrē awōō m, b'awōō bīr a sire y, kō mōō seero bēē n'awōō m bī minto.

27 Mōō seero wōō y'a tōr kam mōō leer ma, bī mōō η dō sō, ηn'ī zum mōō jē ō.

28 Bɪ mɔɔ *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ɔ bɪ karɛ ɲ ɔ. Nɪ bɪ gam fɪga y. Bɪ, gɔaa b'a dam ma, an ɲ bɔ mɔɔ wɔ ɔ y.

29 Mɔɔ Zɪ k'a ɲ ka mɔɔ ɔ bɪ lɛ da hɔ haay ra, bɪ gɔaa ba ɔ an b'a dam ma, an hɔ bɔ Zɪ bɪ wɔ ɔ y.

30 Mɔɔ kan Zɪ bɪ kɪ, wɔɔ deem.»

31 Zɪfɔrɔ wɔɔ n a ya, ɲnɪ jaarɔ gɔr k'a gɔngɔɛɛn.

32 Yeezuu n a hɪ ɲ nɪ, a ɔ: «Mɔɔ ka awɔɔ m zibəero mɪɲɲɔɔ kɔ ɲ y'a to Zɪ zi rɔ wɔɔ yɪ. Brɔɔ minto y'a ka, awɔɔ k'a mɔɔ gɔngɔɛɛn ra?»

33 Zɪfɔrɔ wɔɔ n a nyɪ bɔ ɔ, ɲ ɔ: «Zibəə mɪɲɲa bare minto bɛɛ y'a ka, wɔɔ n'ɪbɪ gɔngɔɛɛnrɛ y, sonso k'ɪbɪ wɔ, ɪbɪ k'ɪ m gɔaa, ɪ bɔkarɛ, ɪ n'ɪ mɪɲɲa bam Woso bɪ minto m.»

34 Yeezuu n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «ɲ n a gɔrsɪra ba nɔnaaɔ awɔɔ *ɪerɔ ci bɪ nɔ ɔ ra? <Mɔɔ hɪ: wosoro n'awɔɔ m.>

35 Wɔɔ dɔ, wɔɔ ɔ, gɔaa b'a dam ma, an hɔ kɔ n y'a gɔrsɪra ba *Wosoci nɔ ɔ bɪ zar y. Woso gɔɔɔ kɔ ɲ y'a lemim ma rɔ wɔɔ bir wosoro. Awɔɔ y'a hɪm gɔaa kɔ Zɪ b'a nyɔɔ bɪ ma, a ɔ, sonso ɪbɪ n'a wɔrɛ, kɔ mɔɔ hɪ mɔɔ ɔ Woso Nyɪ m mɔɔ m bɪ minto.

36 Gɔaa kɔ Zɪ b'a bɔ ɔ, an a nyɔɔ durnya ɔ, b'awɔɔ ɔ, Woso sonso an n'a wɔrɛ. Bala, kɔ mɔɔ hɪ mɔɔ ɔ Woso Nyɪ mɔɔ m bɪ minto.

37 Kɔ mɔɔ nɪ m Zɪ zi ba, a bɪ sɪra ka mɔɔ ɔ y.

38 Bɪ kɔ mɔɔ y'a bare, baa k'awɔɔ n sɪra ka mɔɔ ɔ, k'a sɪra ka a zibəə bɪ minto, k'a bɔkarɛ a dɔ mɪɲɲa, a ɔ, Zɪ ɪ kan mɔɔ kɪ, mɔɔ nɪ kan Zɪ kɪ.»

39 Nɪ n a ya, ɲnɪ wuti, ɲn'a ɲɔam k'a nyasɔ. Yeezuu n a yɔ ɲ nɪ.

40 Yeezuu n a wusigə an ta Zorden kə lə ra zeezi, bince kə Zaan a sɪŋɪda ba ɔ, an nɪ *batem kan ɔ b'ɔ, an aa gɔɔta b'ɔ.

41 Gɔɔɔ gɔta n bɔr zi, ɪn'a hɪrɛ, ɪ ɔ: «Zaan n hoser deem taan... ba y, bɪ hɔ haay k'a hɪ gɔaa naa do minto bɪ, sɪra m.»

42 Bɪ, gɔɔɔ gɔta sɪra ka ɔ b'ɔ.

11

Lazaar mumbɔrɛ

1 Gɔaa ɪ nyɪnta ɔ, an nɪ yaaba m. A tɔ m Lazaar. Betanii gɔaa m. Maarii kan a cɛmba Martɪ kɪ kɔ m bɪ.

2 Maarii bɪ do ɪ tidəər nɔ Zuuba ma, an a minke gaa, an a nɔnnɔ a gannɔ ma bɪ. A dakumboor Lazaar ɪ bɪ laafɪ bɪ.

3 A danlɔrɔ wɔɔ n nyɔɔ da, ɪn'aa a hɪ Yeezuu m, ɪ ɔ: «Gɔaa k'ɪbɪ ɪɔa bɪ bɪ laafɪ y.»

4 Kɔ Yeezuu a ma bɪ, a a hɪ, a ɔ: «Yaaba naa do, zɛ yaaba bɛɛ y, zɛ an nawɔm Woso leɔɔrɛ m. A minto n'a kam Woso Nyɪ bɪ n daɔrɛ yɪ.»

5 Yeezuu nyɪnta an Martɪ ɪɔa kan a danzaa bɪ kɪ, Lazaar kɪ.

6 Baa k'a a dɔ a ɔ, Lazaar bɪ laafɪ bɪ, a gɔɔta bince k'an ta ɔ b'ɔ dɔmɪm hɪya.

7 Bɪ ɪɛ ɔ bɪ, a a hɪ a karɪndanyɪnɔ m, a ɔ: «Ʋ ɔ bɔ, ɔ ta Zidee ɔ.»

8 Karɪndanyɪnɔ wɔɔ n a hɪ, ɪ ɔ: «Karɪnsaamba, zɪfɔrɔ a ka ma dɪtaa k'a ɪbɪ gɔngɔɛn jaarɔ m, ɪbɪ lɛ taa k'ɪ ɪ ya, ɪ ɪ bɔ, ɪ ta b'ɔ ra?»

9 Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «A n a sa dɔgta m an ta yɪrbəə ra lɛɛgure bɛɛ m ta ɔ wakati

bueerehuya ra? Kɔ ɔɔaa ɪ tam læɛgure ɔ a bɪr a ɔm zere y, bala, a ɪ durnya naa do læɛgure yim.

¹⁰ Bɪ kɔ ɔɔaa ɪ tam gunuu ɔ, a y'a ɔm zem, bala, a mim bɪr læe yɪre y.»

¹¹ K'a meer naa do ba an a nya bɪ, a a hɪ, a ɔ: «Wɔɔ ɔɔaaɪba Lazaar hinceem ba, bɪ mɔɔ tam, m aa a gu.»

¹² A karɪndanyɪnɔ wɔɔ n a hɪ m, η ɔ: «Zuuba, kɔ hinceem a ba, a laafɪ yɪre.»

¹³ Kɔ sɪra nɪ, Yeezuu bɪ, a ηɔa a ɔ, k'a hɪ a ɔ, Lazaar ga. N n bɔkare, ηn'a hɔɔn dare, η ɔ, hinceem paan... mim an n'a dɪndare.

¹⁴ Yeezuu n a hɪ η nɪ paan..., a ɔ: «Lazaar ga.

¹⁵ Bɪ kɔ mɔɔ n nyɪnta b'ɔ bɪ, mɔɔ ɪ heernyɔɔ m awɔɔ tɔ ma, k'a a da ma, a sɪra ka. K'a wuti, k'ɔ ta zi.»

¹⁶ Toma kɔ n n'a birm Didim* b'a hɪ karɪndanyɪnɔ ɔɔsɪnnɔ wɔɔ m, a ɔ: «U ta, kan kɪ, ɔ aa ɔngɔ sɔ.»

¹⁷ Yeezuu k'a lee ku bɪ, a yaa dɪga a n Lazaar bɪr. A bɪrle dɔmɪm si læem.

¹⁸ Bɪ kɔ Betanii bɪ laatɔ Zerizalem ma bɪ, a ga kɔ a ba cilo kaakɔ.

¹⁹ Zuforo wɔɔ bɔr gota k'a bɪ yaa da Martɪ m kan Maarii kɪ, η dakumboor bɪ gare minto.

²⁰ Kɔ Martɪ a ma, n ɔ, Yeezuu ɪ zem bɪ, a ta, an aa a ze ɔ, Maarii n ɔɔta har ɔ, an nɪ nyɪntam.

²¹ Martɪ n a hɪ Yeezuu m, a ɔ: «Zuuba, kɔ nyɪnta ɪbɪ ɔ naa ɔ, mɔɔ dakumboor bɪ bɪ gare y.

²² Bɪ, an ɔɔta naa, mɔɔ do mɔɔ ɔ, hɔ haay k'ɪbɪ n n'a yem Woso han bɪ, a y'a kare ɪbɪ ɔ.»

* **11:16 11.16** «Didim» a le taa k'a hɪ, a ɔ: «Cɪrgərenyɪnɔ deem».

23 Yeezuu n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Ibu dakumboor bi y'a mɪm bɔŋ ɔ.»

24 Marti n a hi, a ɔ: «Mɔɔ dɔ, a y'a mɪm bɔŋ ɔ gəəno mɪmbɔɔrɛ dɔmɪm ɔ durnya nyarɛ ma.»

25 Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Mɔɔ m mɪmbɔɔrɛ, mɔɔ m *mɪsɪrbaa. Gɔaa k'a sɪra ka mɔɔ ɔ bi, baa k'a zaa ga, a mɪsɪrbaa yɪrɛ.

26 Bi gɔaa k'an mɪsɪr, an ni sɪra kam mɔɔ ɔ, a bi gam fɪga y. Ibu sɪra ka naa ɔ ra?»

27 A n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Iɪn... Zuuba, mɔɔ sɪra ka, mɔɔ ɔ, ɪbu m *Krista, Woso Nyi k'a a ga m an bɔr durnya ɔ bi.»

28 K'a meer bi ba nɔɪnaaɔ bi, a a hɔr, an aa a danzaa Maarii bi bir, an a hi m sɪnsɛrɛ m, a ɔ: «Kariɪnsaamba bɔr, an n'ɪbu birm.»

29 Maarii k'a naa ma bi, a wuti zɔɔ-zɔɔ, an ta zi.

30 Bi ma bi, Yeezuu n gasɔ kɔ b'ɔ cɪna y. A gɔɔta an ni bɪncɛ kɔ Marti a zɛ ɔ b'ɔ.

31 Zɪfɔrɔ wɔɔ nyɪnta kan Maarii kɪ har ɔ b'ɔ, ŋn'ɪ bra bam ni. Kɔ ŋ y'a yɪ an wuti zɔɔ-zɔɔ an bɔ bi, ŋ zu a jɛ ɔ, ŋn'a hɔɔn dare, ŋ ɔ, ta an nawɔm yaa ra b'ɔ k'a yaa nyi ka.

32 Maarii k'a yaa lee ku bɪncɛ kɔ Yeezuu n ta ɔ b'ɔ bi, k'a a yɪ lɛɛm bi, a sɔnta a taa an n'a hi m ni, a ɔ: «Zuuba, kɔ nyɪnta ɪbu ɔ naa ɔ, mɔɔ dakumboor bi bi garɛ y.»

33 Yeezuu k'a yɪ, an ni nyi kam kan zɪfɔrɔ kɔ ŋ yaa a da zaa ɔ rɔ wɔɔ kɪ bi, a heer a zɛ kɔ ma.

34 A n a hi, a ɔ: «A bir awɔɔ ɔ ka?» N n a nyi bɔ nɔ, ŋ ɔ: «Zuuba, bɔr ɪ dɪga a.»

35 Yeezuu n nyi ka.

³⁶ Zɔfɔrɔ wɔɔ n'a hɪɛ, η ɔ: «K'a dɪga a, a a ηɔa gɔta!»

³⁷ Gɔsɪnnɔ n'a hɪɛ η barla, η ɔ: «Gɔaa k'a bɔɔ k'a yɪ kan bɔɔbaa kɪ mɪm gɔ bɪ, a b'a dam ma, an a ka Lazaar bɪ gam na?»

³⁸ Yeezuu heer n a ya, an a zɛ kɔ ma, an a hɔr an ta yaa ra b'ɔ. Nyɪnta a ɔ ci yaa, η n jaa ta a lɛ bɪ rɛ.

³⁹ Yeezuu n a hɪ, a ɔ: «K'a jaa bɪ gɔ rɛ.» Gɔr bɪ danlɔ Martɪ bɪ n a nyɪ bɔ nɔ, a ɔ: «Zuuba, a ji nyɪntaη ɔ, a dɔmɪm sɪ hɔ n naa.»

⁴⁰ Yeezuu n a nyɪ bɔ nɔ, a ɔ: «Mɔɔ n a hɪ ɪbɪ m, mɔɔ ɔ, k'ɪ sɪra ka mɔɔ ɔ, ɪ Woso lɛbɔɔrɛ yɪm na?»

⁴¹ N n jaa bɪ gɔ rɛ. Yeezuu n a bɔɔta, an dɪga brama, an a hɪ, a ɔ: «M Zɪ, mɔɔ ɪ barka dare ɪbɪ m, ɪbɪ k'ɪ mɔɔ yaadare sɪ bɪ minto.

⁴² Mɔɔ dɔ, mɔɔ ɔ, ɪbɪ ɪ mɔɔ yaadare sim dɔmɪm haay, bɪ meer bɪ ba mɔɔ ɔ gɔɔɔ kɔ η bɪr mɔɔ ma naa ɔ rɔ wɔɔ minto, kɔ η n'a da ma, ηn'a sɪ, η ɔ, ɪbɪ ɪ mɔɔ nyɔɔ.»

⁴³ K'a meer ba nɔɪnaaɔ bɪ, a hɔɛn sɪ kan paηηa kɪ, a ɔ: «Lazaar, bɔ!»

⁴⁴ Gɔr bɪ n bɔ, a gannɔ kan a wɔrɔ kɪ nɪ kɔsɪm kan pɛɛrarɔ kɪ, pɛɛra nɪ burgure a meer ma. Yeezuu n a hɪ gɔɔɔ wɔɔ m, a ɔ: «K'a pɛɛrarɔ wɔɔ hɔnhɔr ma, k'a to k'an ta!»

Jɪtannɔ wɔɔ kɔ ma

k'a Yeezuu zɛ gɔr

(Matiyee 26.1-5; Markɪ 14.1-2; Likki 22.1-2)

45 Zɪfɔrɔ wɔɔ duro ɔɔɔ kɔ η nyɪnta kan Maarii kɪ jɪr ɔ rɔ wɔɔ, ηnɪ hɔ kɔ Yeezuu a ba bɪ yɪ rɔ wɔɔ, ɔɔta sɪra ka ɔ.

46 ɔɔɔ ɔɔsɪnnɔ ta, ηn'aa *farizeenrɔ yɪ, ηnɪ hɔ kɔ Yeezuu a ba bɪ dɪnda η nɪ.

47 *Wosocemannɪbɛnno jɪtannɔ kan farizeenrɔ wɔɔ kɪ dɔdɔkɛnno wɔɔ kɪ a so kɔ ma, ηn'a hɪ η nɪ, η ɔ: «Bɔ wɔɔ n n'a bare? ɔɔaa naa do ɪ hoserlo bam ɔɔta.

48 Kɔ wɔɔ to an n'a bare ncɪnaaɔ ɔɔaa haay sɪra kan ɔ, *Rɔm zannɔ zem, ηnɪ bɪ wɔɔ *Wosocɛ bɪ da, kan wɔɔ do bɪ kɪ.»

49 N ɔɔaa deem k'a tɔ m *Kayiifo b'ɪ nyɪnta wosocemannɪbɛr jɪtaare dɔɔraa bɪ do ma, an a hɪ, a ɔ: «Awɔɔ bɪr hɔsɪ jɪ mare y.

50 Awɔɔ n a dɔ a ɔ, a jɪra kɔ ɔɔaa deem n ga, ɔɔaa haay minto kɔ wɔɔ do bɪ b'a zar haay ra?»

51 A mɪɪɪɪa hɔɔndare bɛɛ m meerbaa naa do nɪ y, kɔ wosocemannɪbɛr jɪtaare m dɔɔraa bɪ do ɔ bɪ, Woso lemim naa do da a lɛ ɔ, a ɔ: Pakra m kɔ Yeezuu m ga do bɪ minto,

52 bɪ do bɪ minto bɛɛ m bala y, k'a Woso nyɪnɔ kɔ η y'a hɪsɪga bɪ so kɔ ma lɛɛ deem ɔ.

53 Hinni bɪ do ɔ, η y'a cɪnta η ɔ, k'a zɛ ɔɔɔ.

54 Bɪ minto y'a ka, Yeezuu n a ya, an nɪ bɪmbɪrm paan... zɪfɔrɔ jɪtannɔ wɔɔ bire ɔ y. A ta bɪnce nɪɪɪɪɪ k'an jɪnjɛɛm pɔohɔɔn ma b'ɔ, kɔ nɪɪɪɪɪ kɔ n n'a birm Efrayim ɔ b'ɔ, an aa ɔɔta b'ɔ kan a karɪndanyɪnɔ kɪ.

55 Dɔmɪm bɪ do ɔ bɪ, *pakki cibsa a zɔ. Pakki bɪ k'a ɔɔta booti m bɪ yɪrbɛɛ m ɔɔɔ ɔɔta a to bɔlɛɛmarɔ ɔ, ηnɪ ta Zerizalem ɔ mɪɪɪɪɪ *hubɔɔɛ zibɛɛ minto.

⁵⁶ N̄ n'a kam Yeezuu ma, b̄i ma b̄i, η ȳi Wosoce ʊ, ηn'a hum k̄ʊ m, η ʊ: «Awɔɔ y'a hɔɔn dare, a ʊ lɔ? A b̄i zem cibs̄a b̄i ma ra!»

⁵⁷ *Wosocemann̄b̄ənn̄o j̄itann̄o kan *farizeenn̄o wɔɔ k̄i l̄e ka, η ʊ: Ḡɔaa k'a b̄ince d̄o kan a h̄i k'a ku a nyas̄ʊ.

12

Maarii tidəər nɔ Yeezuu gannɔ ma (Matiyee 26.6-13; Marki 14.3-9)

¹ *Pakk̄i cibs̄a k'a ḡɔta d̄om̄um s̄ord̄i b̄i, Yeezuu ta Betanii ʊ, k̄ʊ k̄ʊ Lazaar n ta ʊ b'ʊ. K̄ʊ b̄i do a Lazaar m̄um b̄o ʊ b̄i.

² N̄ yirb̄əə h̄əb̄ire ba b'ʊ, n n a ka Yeezuu ʊ. Mart̄i nȳnta an n̄i h̄əb̄ire jirm, b̄i ma b̄i, Lazaar ʊ ḡɔɔ k̄ʊ η n̄i h̄əb̄ire b̄im kan Yeezuu k̄i r̄o wɔɔ barla.

³ Maarii n tidəər nyɔɔ k̄ʊ n y'a ba naar paan... m a l̄e n k̄ʊs̄i b̄i sa gedre ʊ, an a n̄o Yeezuu gann̄o ma, an a mink̄ə gaa an a n̄onn̄o ma, tidəər ji b̄i n s̄or har b̄i ma haay.

⁴ Kar̄ındanȳn̄o wɔɔ ḡɔaa deem Zidas Iskar̄iȳɔt̄i k̄ʊ ḡɔaa k'a n̄i zem k'a b̄i Yeezuu nyas̄ʊ a ka b'a h̄i, a ʊ:

⁵ «B̄o minto, n n tidəər naa do sa, n n a h̄eə *deniyee z̄ɔkark̄ʊ, n n a ka cicirzann̄o ʊ?»

⁶ K'a h̄i nc̄inaas̄ b̄i, a b̄ir ȳire ʊ ʊ, a h̄ɔɔn an n'a dam cicirzann̄o ma y. Bala, a m̄ij̄ηa koor m, k'a y'a so busoo b̄i zib̄əə b'ʊ b̄i, a ʊ h̄o k̄ʊ n n'a c̄intam b̄i k̄onam.

⁷ Yeezuu n a h̄i, a ʊ: «K'a to! Naa do ba an naw̄om m̄ɔɔ b̄irle d̄om̄um minto.

8 Cikirzanno wɔɔ ɪ kan awɔɔ kɪ dɔmum haay, bɪ, mɔɔ bɪ kan awɔɔ kɪ dɔmum haay y.»

9 Bɪ ma bɪ, zɪfɔrɔ cir gɔta a ma, η ɔ, Yeezuu bɔr b'ɔ. N η n bɔr zi, bɪ η n bɔr a minto bala y, bɔr η y'a ɔ k'a bɪ Lazaar k'a mum bɔ ɔ gəəno bire ɔ bɪ yɪ.

10 *Wosocemannɪbənno jɪtanno wɔɔ a cɪnta k'a Lazaar zɛ gər sɔ,

11 bala, a minto y'a ka, zɪfɔrɔ gɔɔɔ gɔta n'a gɔrɛ η ma, ηn'ɪ Yeezuu mim sim.

*Yeezuu ɪ gasɔm Zerizalem ɔ kan cirbəə kɪ
(Matiyee 21.1-11; Markɪ 11.1-11; Likki 19.28-40)*

12 Dɔ k'a mɛ bɪ, gɔɔɔ gɔta kɔ η bɔr cɪbsa bɪ ma rɔ wɔɔ kɔ η y'a ma, η ɔ, Yeezuu ɪ zɛm Zerizalem ɔ bɪ,

13 η bɛ gɔ lɛɛ yɪnyar, ηnɪ ta k'a yaa a zɛ ɔ, ηn'ɪ zee dare, η ɔ:

«*Hozaana! Gɔaa k'a nɪ zɛm Woso tɔ ma,
*Israyel cir bɪ n barka yɪ.»

14 Yeezuu brapoo yɪ, an da ɔ, amba n y'a gɔrsɪra ba bɪ m:

15 *Siyon zanno, a da bɪ bɔ ɔ y.

Ba awɔɔ cir nɪ zɛm n na.

Da a ɔ brapoo ɔ.

16 Karɪndanyɪnɔ wɔɔ n lɛɛ ka ηnɪ hɔ k'a nɪ zɛm naa jɪ dɔ hɔɔ y. Bɪ, kɔ η Yeezuu lɛbɔɔrɛ yɪ bɪ, η hɔ kɔ η y'a gɔrsɪra ba a minto bɪ tɔ da a nɔ ɔ, bɪ naa ba η y'a ɔ a minto.

17 Bɪ, gɔɔɔ kɔ η nyɪnta kan Yeezuu kɪ dɔmum k'a Lazaar bir yaa ɔ an bɔ, an a mum bɔ ɔ gəəno bire ɔ rɔ wɔɔ a kasetɪ ka.

18 Bɪ ɡɔɔɔ ɡɔta bɔr zi. Kɔ ɲ y'a ma, ɲ ɔ, a hoser naa do ba bɪ minto y'a ka, ɲnɪ bɔr k'a b'a zɛ ɔ.

19 *Farizeenrɔ wɔɔ n'a hɪm kɔ m, ɲ ɔ: «Awɔɔ yɪ, a dɔ a ɔ, a b'a dam ma, a hɔsɪ ba y. K'a dɪga ɡɔɔɔ haay kɔ ɲ nɪ zure a jɛ ɔ!»

Grekkɪrɔ y'a kam Yeezuu ma

20 Cibsa k'a n ta ɔ bɪ minto, grekkɪrɔ ɡɔsɪnno der k'a Woso da ɔ.

21 ɲ n a hɪ Galilee kɔ Betsayɪdaa ɡɔaa Filipi m, ɲ ɔ: «Wɔɔ harzaa, wɔɔ lɛ n taa k'ɔ Yeezuu yɪ.»

22 Filipi n ta, an aa hɪ Andɪr m, ɲn'a zɛ kɔ ra, ɲn'a hɪ Yeezuu m.

23 Yeezuu n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Wakatɪ a ku kɔ *Gɔaanyɪ bɪ n lɛbɔɔrɛ yɪ.

24 Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m: kɔ hɔyaa a zo tara ɔ, a n ga y, ɡɔɔta an nawɔrɛ a deem. Bɪ, k'a ga, nyɪ an n'a dam ɡɔta.

25 ɡɔaa k'a a mɪsɪrbaa ɲɔa, a b'a yɪrɛ y. Bɪ, ɡɔaa k'a kaanm a mɪsɪrbaa m durnya naa do nɔ ɔ, a mɪsɪrbaa yɪm *mɪsɪrbaa k'a nyarɛ ba ɔ bɪ nɔ ɔ.

26 Kɔ ɡɔaa lɛ taa k'a mɔɔ zi ba k'an zu mɔɔ ɔ, bɪncɛ kɔ mɔɔ n ta ɔ bɪ, mɔɔ zɪbɛɲnyɪ bɪ nyɪntam b'ɔ sɔ. ɡɔaa k'a mɔɔ zi ba, Zɪ y'a daɲ ɔ.

27 Naa ma bɪ, mɔɔ heer a zɛ kɔ ma, bɪ, kɔ m a hɪ mɔɔ ɔ lɔ? Kɔ m a hɪ, mɔɔ ɔ: M Zɪ, mɔɔ bɔmbɔ wakatɪ naa do ma ɡɛɛ? Bɪ, wakatɪ naa do minto y'a ka, mɔɔ n bɔr.

28 Zɪ, ɪ lɛ bɔ ɪ tɔ ɔ.»

Leer n a to brama, an a hɪ, a ɔ: «Mɔɔ n lɛ bɔ ɔ, bɪ mɔɔ yɪ m yarɛ, m m lɛ bɔ ɔ.»

29 Gooɔ kɔ η nyɪnta b'ɔ, ηnɪ leer bɪ ma rɔ wɔɔ y'a hɪɛ, η ɔ, brama ɪ hæən si. Gɔsɪnnɔ ɔ, malɛɛka ɪ meer ba kan kɪ.

30 Yeezuu n a hɪ, a ɔ: «Leer naa do n bɔ mɔɔ minto y, bɔ a ɔ, awɔɔ minto.

31 Durnya naa do dɔdɔ kare n naa keere, bɪ, n lam durnya naa do cir bɪ ra, an bɔ garga ra.

32 Bɪ kɔ n mɔɔ busu brama durnya bure ɔ, mɔɔ gɔɔɔ haay gaare m zi.»

33 Meerbaarɔ nɔɔn duro ba Yeezuu ɔ, k'a a zɛ zaa hɪnka.

34 Gooɔ wɔɔ n a nyɪ bɔ nɔ, η ɔ: «*Lero ci b'a dɪnda wɔɔ m, a ɔ: *Krista gɔɔtam dɔmɪm k'a nyare ba ɔ bɪ nɔ ɔ. Iɪu ba lɔ, ɪ n'a hɪɛ, ɪ ɔ, n Gɔaanyɪ bɪ busum brama? Gɔaanyɪ naa do, nka nɪ?»

35 Yeezuu n a hɪ η nɪ, a ɔ: «Lɛegure gɔɔta awɔɔ minto dɔmɪm poore nɔ ɔ. Bala, lɛegure k'a gɔɔta an ta ɔ bɪ, k'a ta a nɔ ɔ, a b'a ka monsigə bɪ n zɛ awɔɔ ra y. Bala, gɔaa k'a nɪ tam monsigə ɔ bɪ n a dɔ kɔ ta an nawɔm ka y.

36 Kɔ lɛegure bɪ gɔɔta an ta ɔ bɪ, k'a sɪra ka lɛegure b'ɔ, k'a a ba lɛegure nyɪnɔ.»

Yeezuu k'a meer ba kan η kɪ ncɪnaaɔ bɪ, a a hɔr an a nyaakom da η lɛɛ.

Gooɔ gɔta n sɪra ka Yeezuu ɔ y

37 Baa kan hoserlo k'a η ba η mɪm ɔ rɔ wɔɔ kɪ haay, η n sɪra ka ɔ y,

38 kɔ hɔ kɔ *wosolesinnɪsorazaa Ezayii a hɪ n bɪ n kɔ yɪ: <Zuuba, nka ɪ hɔ kɔ wɔɔ hɪ bɪ si? Nka Zuuba a paŋŋa hɪnka nɪ?»

39 Ezayii deem-deem b'a hɪ kɔ bɔ minto y'a ka, η b'a dam ma, ηn'a si y:

40 <A η mim ta, an η heer ka, kɔ η mim b'a da ma an læε yɪ, kɔ η heer b'a da ma an a jɪ ma y, kɔ η b'a bɔ a taam, kɔ m η waa y.>

41 Ezayii naa do hɪ, bala, a Yeezuu læbɔɔrɛ bɪ yɪ, an a mim dɪnda.

42 Kan bɪ kɪ haay, jɪtanno wɔɔ barla, gɔta a mim si. Bɪ, *farizɛɛnrɔ wɔɔ minto, η bɪr a kasetɪ kare y. Bala, η yɪ nyi bam, η y'a la a ra *sokomacɛ b'ɔ.

43 Gɔɔɔ læbɔɔrɛ η n'a ηɔare, η bɪr a kam Woso hɔ ma y.

44 Yeezuu n a leer busu, an a hɪ, a ɔ: «Gɔaa k'a sɪra ka mɔɔ ɔ bɪ, sɪra bæε a ka mɔɔ ɔ y, Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ b'a sɪra ka ɔ.

45 Bɪ gɔaa k'a nɪ mɔɔ yɪrɛ, Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ b'a n'a yɪrɛ.

46 Mɔɔ m læεgure, m bɔr durnya ɔ, kɔ gɔaa k'a nɪ sɪra kam mɔɔ ɔ bɪ bɪ gɔɔta monsigə ɔ y.

47 Kɔ gɔaa mɔɔ lemim ma, b'a n a si y, mɔɔ bæε n n'a dɔdɔ kare y. Bala, mɔɔ n bɔr kɔ m bɪ durnya dɔdɔ ka y, bɔr mɔɔ ɔ kɔ m bɪ durnya bɔmbɔ.

48 Gɔaa k'a kaanm mɔɔ m, a n mɔɔ lemim bɪ si, a zaa dɔdɔkər ta ɔ. Lemim kɔ mɔɔ hɪ bɪ y'a dɔdɔ kam durnya nyare hinni ɔ.

49 Mɔɔ n m mɪŋŋa mim dɪnda y, Mɔɔ Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ b'ɪ hɔ kɔ mɔɔ m ga m, m a hɪ bɪ hɪ mɔɔ m, kɔ m a hɪ.

50 Mɔɔ dɔ mɔɔ ɔ, a læ bɪ, *mɪsɪrbaa k'a nyare ba ɔ bɪ m. Hɔ kɔ mɔɔ n'a hɪm bɪ, a hɪ mɔɔ nawɔrɛ amba mɔɔ Zɪ a hɪ mɔɔ m bɪ m.»

13

Yeezuu y'a karındanyıno ganno sorgom

¹ *Pakki cıbsa k'a n a ku cına bı, Yeezuu k'a a dō a ō a wakatı a ku bı, k'a bō durnya nō ō a a wusigə a Zı zi bı, a a mıηηa gōō kō η nı durnya ō rō wōō ηsa kan ηsare gōta kı.

² A bōr an nı hōbıre bım, bı ma bı, Sōtaana hōōndare da Sımōōn nyı Zidas Iskarıyōtı kō gōaa bı heer ō, k'an a nyasō an a ka.

³ K'a a dō a ō, Zı bı hō haay zar a wō ō bı, b'a to a ō Woso zi, a a bō an nı tam zi bı,

⁴ Yeezuu wuti hōbıre bı ra, an a zaba bı bō a ra, an a cınta, an pēera sa an a so a ō.

⁵ A n hi tō mōr ō, an a sıηηıda ba an n'a karındanyıno wōō ganno sorgom, an nı pēera k'a so a ō bı nōnnōre η ma.

⁶ A n aa lee ku Sımōōn Pıyēer zi. Pıyēer n a hı m, a ō: «A n a ga m, k'ıbu m mōō ganno sorgō y, Zuuba!»

⁷ Yeezuu n a nyı bō nō, a ō: «İbu n hō kō mōō n'a bam bı jı dō cına y, b'ıbu zem b'a dō.»

⁸ Pıyēer n a hı m, a ō: «İbu bı mōō ganno sorgom fıga y!» Yeezuu n a nyı bō nō, a ō: «Kō mōō n ıbu ganno sorgō, mōō gōaa bēe n'ıbu nı y.»

⁹ Sımōōn Pıyēer n a hı m, a ō: «Zuuba, ı bı mōō ganno sorgō bala y, mōō wōō sorgō sō kan mōō mim kı!»

¹⁰ Yeezuu n a hı m, a ō: «Gōaa k'a a zōr bı lē baa zōrlē ma dō y, bala, a hu bō jıllı. B'awōō, dintım b'awōō ma dō y. Bı, awōō haay bēe mōō n'a hıre a ma y.»

11 Bala, a gɔaa k'a n'a nyasom k'a ka bi dɔ. Bi minto y'a ka, a ɔ: «Awɔɔ haay hu bɛɛ bɔ y.»

12 Yeezuu ka η ganno sorgɔ an a nya bi, a a huu bi sa, an a da a ra, an nyɪnta hɔbɪrɛ bi bɪncɛ ɔ b'ɔ, an n'a hɪrɛ η nɪ, a ɔ: «Awɔɔ hɔ kɔ mɔɔ ba awɔɔ m bi jɪ dɔ ra?»

13 Awɔɔ ɪ mɔɔ birm, Karɪnsaamba gɛɛ Zuuba, a maam kare, bala, a m mɔɔ m.

14 K'awɔɔ Zuuba kan a karɪnsaamba kɪ m mɔɔ m bi y'a ka, mɔɔ n awɔɔ ganno sorgɔ, b'awɔɔ a ga m sɔ a kɔ ganno sorgɔ.

15 Bala, makra mɔɔ ka awɔɔ ɔ, kɔ mɔɔ ba awɔɔ minto bi, k'a ba sɔ.

16 Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m, zibəənyɪ n lɛ da a karɪnsaamba nɪ y, bi zibəəzaa kɔ n y'a nyɔɔ n lɛ da gɔaa k'a nyɔɔ bi nɪ y.

17 K'awɔɔ naa haay dɔ bi, k'awɔɔ ba maam, mimbirenyɪntazannɔ n'awɔɔ m.

18 Mɔɔ bɪr meer bi bare awɔɔ haay minto y. Mɔɔ gɔɔɔ kɔ mɔɔ η bɔ ɔ rɔ wɔɔ dɔ. Kɔ *Wosoci bi meerbaa naa do n kɔ yɪ: «Gɔaa k'a nɪ hɔ bɪm kan mɔɔ kɪ b'a ba mɔɔ jɪm.»

19 A hɪ mɔɔ nawɔrɛ awɔɔ m kɛɛrɛ, kɔ mim bi n lee ku cɪna bi minto, k'a bi bɔr, k'a sɪra ka, a ɔ: A n ta ɔ bi m mɔɔ m.*

20 Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪrɛ awɔɔ m, kɔ mɔɔ gɔaa nyɔɔ, n n a si, mɔɔ n yɪ m si, bi kɔ n mɔɔ si, Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ bi n y'a si.»

* **13:19 13.19** «A n ta ɔ bi m mɔɔ m» Woso tɔ deem m. A n a hɪnkare, a ɔ, Woso taɔrɛ sɪŋɪda ba ɔ, b'a nyare ba ɔ y.

Zidas Iskariyotı kɔ ɔɔaa bɪ zambɔ
(*Matiyee 26.20-25; Markı 14.17-21; Likki 22.21-23*)

²¹ Kɔ Yeezuu meer ba ncınaaɔ bɪ, a heer a zɛ kɔ ma, an a hɪ, a ɔ: «Sıra paan... mɔɔ n'a hɪɛ awɔɔ m, awɔɔ ɔɔaa deem mɔɔ nyasɔɛ an mɔɔ ka.»

²² Karındanyıno wɔɔ nɪ dıgam kɔ ma, ηn'a mıηηa larle kɔ nka mim an n'a hum ɔɛ.

²³ Karındanyı deem kɔ Yeezuu nyınta an a ηɔa bɪ nyınta a jır ɔ.

²⁴ Sımɔɔn Pıyɛɛr n kɔtɪ zɛ m, a ɔ, an laaka da han: «Nka an n'a hum ma ɔɛ?»

²⁵ Karındanyı bɪ n zerga Yeezuu cɪ ra, an a hɪ m, a ɔ: «Zuuba, nka nı?»

²⁶ Yeezuu n a nyı bɔ ɔ, a ɔ: «Gɔaa kɔ mɔɔ nɪ bur nyɔɔm taanm ɔ m a ka ɔ bɪ, bɪ m.» K'a bur kur bɪ nɔ ma bɪ, a a ka Iskariyotı kɔ ɔɔaa Sımɔɔn nyı Zidas ɔ.

²⁷ Zidas k'a bur kur bɪ si bɪ, Sɔtaana gasɔ ɔ dɔmum bɪ do ɔ. Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Hɔ k'ı ɔ k'ı ba bɪ, a ba zɔɔ.»

²⁸ N haay kɔ η nyınta b'ɔ rɔ wɔɔ ɔɔaa deem n a dɔ kɔ bɔ minto, an naa hɪ y.

²⁹ Kɔ Zidas n ta busoo bɪ m bɪ, ɔɔsınnɔ y'a hɔɔn dare, η ɔ, a hɪ Yeezuu ɔ k'an aa cıbsa bɪ mɔdrɔ si, ɔɛɛ, an aa hɔ nıηηɔ ka cıcirzannɔ ɔ.

³⁰ Zidas k'a bur bɪ kur bɪ si bɪ, a bɔ lɛɛm: Bɪ ma bɪ, gum da.

Lɛ daa

³¹ Zidas k'a bɔ bɪ, Yeezuu a hɪ, a ɔ: «Naa ma bɪ, *Gɔaanyı bɪ lɛbɔɔɛ yı, bɪ Woso lɛbɔɔɛ yı a tɔ ma.

³² Woso y'a le boŋ ɔ a zi, bi k'a yi poore Woso y'a le boŋ ɔ.

³³ M nyɛɔ, dɔmɔm goota poore kɔ mɔɔ n goota kan awɔɔ ki. Awɔɔ y'a kam mɔɔ ma. Amba mɔɔ hi zuɔfoɔ m bi m, bɛnce kɔ mɔɔ n ni taŋ ɔ bi, awɔɔ bi lee kum b'ɔ y. A hi mɔɔ nawɔre awɔɔ m keere sɔ.

³⁴ Le daa mɔɔ n n'a kare awɔɔ ɔ: k'a kɔ ŋɔa. Amba mɔɔ awɔɔ ŋɔa bi, k'a kɔ ŋɔa maam sɔ.

³⁵ Ncɛnaaɔ bi, gɔaa haay y'a dɔre, a ɔ, mɔɔ karɛndanyɛɔ n'awɔɔ m, k'awɔɔ ɪ kɔ ŋɔare.»

(Matiyee 26.31-35; Marki 14.27-31; Likki 22.31-34)

³⁶ Simɔɔn Piyeer n a hi m, a ɔ: «Zuuba, ta ɪbi n nawɔm ka?» Yeezuu n a nyi bo ɔ, a ɔ: «ɪbi b'i dam ma ɪ zu mɔɔ ɔ ɪ ta bɛnce kɔ mɔɔ n ni taŋ ɔ b'ɔ cɛna y, bi k'a yi poore, ɪ zem bi zu mɔɔ ɔ.»

³⁷ Piyeer n a nyi bo nɔ, a ɔ: «Zuuba, bo minto mɔɔ bi m dam ma, m zu ɪbi ɔ dutaa? Mɔɔ yi m miŋŋa meeyaa kare ɪbi minto!»

³⁸ Yeezuu n a nyi bo ɔ, a ɔ: «K'i miŋŋa meeyaa ka mɔɔ minto ni? Sɪra paan... mɔɔ n'a hire ɪbi m, ɪbi bisi kam mɔɔ ma gallem kaaku, koo n bo kare, an baa da.»

14

Yeezuu n zaa, an ni tam Zɪ Woso zi

¹ «A b'a heer zar y. K'a sɪra ka Woso ɔ, k'a sɪra ka mɔɔ ɔ sɔ.

² Cɛro ta ɔ gɔta mɔɔ Zɪ har ɔ. Kɔ n bɛɛ mɔɔ b'a hire awɔɔ m, kɔ m aa bɛnce k'awɔɔ n ni zem bi nyɛnta ɔ bi banka y.

³ Kɔ mɔɔ bi ta, m aa a banka awɔɔ minto, mɔɔ yi m bɔrɛ, m b'awɔɔ gaa, bɩncɛ niɩŋɧɧ kɔ mɔɔ m ta ɔ bi, k'awɔɔ n bir b'ɔ sɔ.

⁴ Awɔɔ bɩncɛ kɔ mɔɔ n ni tan ɔ bi zaa dɔ.»

⁵ Toma n a hi m, a ɔ: «Zuuba, wɔɔ n a dɔ kɔ ta ɩbi nawom ka y. Wɔɔ y'a bam lɔ, k'ɔ zaa bi dɔ?»

⁶ Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Mɔɔ n zaa, kan sɩra ki, *mɩsɩrbaa ki. Gɔaa b'a dam ma, an ta Zi zi kɔ mɔɔ minto bɛɛ y.

⁷ Kɔ nyɩnta awɔɔ ɔ a mɔɔ dɔ, awɔɔ mɔɔ Zi bi dɔm sɔ. Bi dɩtaa naa, awɔɔ dɔ, a yi sɔ.»

⁸ Filipi n a hi m, a ɔ: «Zuuba, Zi bi hɩnka wɔɔ m, bi wɔɔ bɔ.»

⁹ Yeezuu n a hi m, a ɔ: «Mɔɔ nyɩnta kan awɔɔ ki laaɔ, ɩbi n gɔɔta, ɩ n mɔɔ dɔ ra, Filipi! Gɔaa k'a mɔɔ yi bi, a Zi bi yi sɔ. Bɔ minto ɩbi n'a hire ɩ ɔ, n n Zi hɩnka ɩ ni?

¹⁰ ɩbi n sɩra ka, ɩ ɔ, mɔɔ ɩ kan Zi ki, Zi bi ni kan mɔɔ ki ra? Meerbaaɔ kɔ mɔɔ ni η bam kan awɔɔ ki rɔ wɔɔ, mɔɔ bir η bare, m miŋŋa paŋŋa ni y! Zi k'a ni kan mɔɔ ki bi n'a miŋŋa zi bare.

¹¹ K'a mɔɔ mim si a ɔ, mɔɔ ɩ kan Zi ki, Zi ni kan mɔɔ ki, bi, k'awɔɔ n mɔɔ meerbaa bi si, k'a si zibɛero nɔɔn duro minto.

¹² Sɩra paan... mɔɔ n'a hire awɔɔ m, gɔaa k'a sɩra ka mɔɔ ɔ, a zibɛero kɔ mɔɔ ni η bam nɔ wɔɔ bare. A zibɛero bam gɔta, ηni lɛ da nawonnɔ m, bala, ta mɔɔ nawom Zi zi.

¹³ Hɔ haay k'awɔɔ n n'a yem mɔɔ tɔ ma, mɔɔ y'a bare, kɔ Zi m lɛbɔrɛ yi Nyi bi zi.

¹⁴ K'awɔɔ hɔ niŋŋɧɧ ye mɔɔ tɔ ma, mɔɔ y'a bare.

¹⁵ K'awɔɔ ɩ mɔɔ ηɔare, k'a mɔɔ lɛrɔ si, a zu η ɔ.

16 Mɔɔ y'a yere m Zi han k'an Daahanzaa vanta ka a ɔ, k'an goota kan awɔɔ ki dɔmum haay.

17 A m sira *Espri, durnya b'a dam ma an a si y. Bala, n bir a yire, bi n n a dɔ sɔ y. B'awɔɔ dɔ, bala, a ɪ kan awɔɔ ki, an n'awɔɔ heer ɔ.

18 Mɔɔ b'awɔɔ tom sonnɔ y, mɔɔ zere awɔɔ zi.

19 A goota poore, durnya b'a yare an mɔɔ yi y. B'awɔɔ mɔɔ yim mɪsɪ, awɔɔ mɪsɪrbaa bam sɔ.

20 Hinni bi do ɔ, awɔɔ y'a dɔre a ɔ, mɔɔ ɪ kan Zi ki, awɔɔ ni kan mɔɔ ki, mɔɔ ni kan awɔɔ ki.

21 Gɔaa k'a ni mɔɔ lero wɔɔ m, an ni zure η ɔ bi, a zaa ɪ mɔɔ ηsam. Gɔaa k'a ni mɔɔ ηsare, mɔɔ Zi bi y'a ηsam sɔ, kɔ mɔɔ ni, mɔɔ y'a ηsare, m m hunka m.»

22 Ziidi, Zidas Iskariyoti kɔ gɔaa bi beɛ y, bi n a hi m, a ɔ: «Zuuba, ɪbu y'a bam lo ɪ ɪ hunka wɔɔ m, b'ɪbu b'ɪ hunkam durnya ni?»

23 Yeezuu n a nyɪ bo nɔ, a ɔ: «Kɔ gɔaa ɪ mɔɔ ηsare, a zum mɔɔ lemim ɔ, bi mɔɔ Zi y'a ηsare. Wɔɔ zem zi, ɔ bi goota kan ki.

24 Gɔaa k'a n mɔɔ ηsa bi bir zum mɔɔ lemim ɔ y. Bi lemim k'awɔɔ n'a mam naa, mɔɔ ho beɛ y, a to a ɔ Zi k'a mɔɔ nyɔɔ bi zi.

25 Nawɔnnɔ hi mɔɔ nawɔre awɔɔ m kɔ mɔɔ goota m ni kan awɔɔ ki bi minto.

26 Daahanzaa Sent-Espri kɔ Zi n n'a nyɔɔm mɔɔ to minto bi ho haay dundare awɔɔ m, a ho haay kɔ mɔɔ hi awɔɔ m nɔ wɔɔ to dare awɔɔ nɔ ɔ.

27 Mɔɔ laafu to awɔɔ m, m ni m laafu kare awɔɔ ɔ. Mɔɔ bir a kare amba durnya n'a kam bi ni y. A b'a ka a heer n a zar geɛ, a da n bo ɔ y.

28 Awɔɔ ma mɔɔ n a hi awɔɔ m, mɔɔ ɔ, mɔɔ cenim, bi mɔɔ yi m bɔrɛ, m bɔr awɔɔ zi. K'awɔɔ ɪ mɔɔ nɔarɛ, awɔɔ y'a heer nyɔɔm kɔ mɔɔ ni tam Zi zi bi minto. Bala, Zi bi lɛ da mɔɔ ra.

29 Minno nɔɔn duro hi mɔɔ nawɔrɛ awɔɔ m naa ma, bi η n a ku cɪna y. Kɔ η b'a ku, k'a η si.

30 Naa ma kɛɛrɛ bi, mɔɔ bi m yarɛ, m meer gɔta ba kan awɔɔ ki y. Bala, durnya cir b'ɪ zɛrɛ. B'a hɔsi ba mɔɔ gɔr zi y.

31 Bi, kɔ durnya n a dɔ a ɔ, mɔɔ yi m Zi nɔarɛ, m ni zi bare amba Zi lɛ ka mɔɔ ɔ bi m. K'a wuti, k'ɔ cem.»

15

Yeezuu kan divɛn gɔ ki makra

1 «*Divɛn gɔ paan... m mɔɔ m, bi wutuzaa m mɔɔ Zi m.

2 Mɔɔ vɛnɛnɛ haay k'a bir nyɪ dam bi, n y'a zɛm la, n n a zo. Bi, mɔɔ vɛnɛnɛ haay k'a nyɪ da bi, n y'a bankarɛ, k'an nyɪ da an lɛ da biisi ra.

3 Awɔɔ lɛɛ ka, a bankarɛ yi kan lemim kɔ mɔɔ hi awɔɔ m bi ki.

4 K'a gɔta kan mɔɔ ki amba mɔɔ ni kan awɔɔ ki bi m. Bala, kɔ divɛn gɔ vɛnɛnɛ bi n gɔta kan ki, a b'a dam ma, an nyɪ da a zim y. B'a hɔdeem k'an awɔɔ ki, k'awɔɔ n a naasɔ mɔɔ ma y.»

5 «Mɔɔ m *divɛn gɔ, awɔɔ n'a vɛnɛnɛ. Gɔaa k'a a naasɔ mɔɔ ma, mɔɔ ni m naasɔ ma sɔ, a zaa nyɪ dam gɔta, bala, kɔ mɔɔ ba kan awɔɔ ki, awɔɔ b'a dam ma a hɔsi ba y.

6 Kɔ gɔaa n a naasɔ mɔɔ ma, n y'a zom garga ra, amba gɔvɛnɛnɛ kɔ n y'a zɛ ra hɔ bi m, an ga, n n'a gɔr n n'a da sɛ rɛ, an a bi.

⁷ K'awɔɔ a naasɔ mɔɔ ma, mɔɔ lemim bɪ nɪ kan awɔɔ kɪ, awɔɔ n hɔ k'awɔɔ lɛ n taa bɪ yɛ, a y'a yɪɛ.

⁸ K'awɔɔ nyɪ da gɔta, bɪ n nɪ nyɪntam mɔɔ Zɪ lɛbɔɔrɛ, b'awɔɔ gɔɔtam mɔɔ karɪndanyɪnɔ.»

⁹ «Kɔ Zɪ mɔɔ ŋɔa bɪ, mɔɔ awɔɔ ŋɔa sɔ. K'a gɔɔta mɔɔ ŋɔarɛ nɔ ɔ.

¹⁰ K'awɔɔ zu mɔɔ lɛrɔ wɔɔ ɔ, awɔɔ gɔɔta mɔɔ ŋɔarɛ nɔ ɔ, amba mɔɔ nɪ zum m Zɪ lɛrɔ ɔ, m gɔɔta a ŋɔarɛ nɔ ɔ bɪ m.

¹¹ Naa hɪ mɔɔ ɔ awɔɔ nɪ, kɔ mɔɔ heernyɔɔ n bɪr kan awɔɔ kɪ, k'awɔɔ heernyɔɔ n bɪr mɪŋŋa paan....»

¹² «Ba mɔɔ lɛ bɪ n na: k'a kɔ ŋɔa, amba mɔɔ awɔɔ ŋɔa bɪ m.

¹³ Gɔaa ŋɔarɛ ba ɔ an lɛ da gɔaa k'a mɪsɪrbaa ka zɛ ma gɔɔɔ k'a ŋ ŋɔa rɔ wɔɔ mɪnto y.

¹⁴ Hɔ kɔ mɔɔ hɪ awɔɔ m bɪ, k'awɔɔ ba, mɔɔ gɔaasɪbɔɔ n'awɔɔ m.

¹⁵ Mɔɔ bɪ m yarɛ m awɔɔ bɪr, m zibəənyɪnɔ y, bala, zibəənyɪ bɪ n hɔ k'a zuuba n'a bam bɪ dɔ y. Awɔɔ bɪr mɔɔ nawɔrɛ, m gɔaasɪbɔɔ, bala, hɔ kɔ mɔɔ ma m Zɪ zi bɪ, mɔɔ ka awɔɔ n a dɔ.

¹⁶ Awɔɔ bɛɛ mɔɔ bɔ ɔ y, mɔɔ y'awɔɔ bɔ ɔ, m zibəə ka awɔɔ ɔ, k'a ta, k'a nyɪ da, k'awɔɔ nyɪ bɪ nya y. Bɪ y'a ka, k'awɔɔ hɔ haay yɛ mɔɔ Zɪ bɪ han mɔɔ tɔ ma, a y'a kare awɔɔ ɔ.

¹⁷ Hɔ kɔ mɔɔ n'a hɪm k'awɔɔ n a ba bɪ, k'a kɔ ŋɔa.»

Durnya sɔ a m

¹⁸ «Kɔ durnya sɔ awɔɔ m, k'a dɔ a ɔ, lɛɛ a ka an sɔ mɔɔ m.

19 Kɔ durnya bɪ zanno n'awɔɔ m, durnya bɪ hɔ k'a so ɔ bɪ ŋɔam. Bɪ durnya bɪ zanno bɛɛ n'awɔɔ nɪ y. Mɔɔ y'awɔɔ bɔ ɔ durnya nɔ ɔ a hɔ, bɪ y'a ka, durnya n so awɔɔ m.

20 K'a hɔ kɔ mɔɔ hɪ awɔɔ m bɪ tɔ da a nɔ ɔ: zibəənyɪ n lɛ da a zuuba ra y. Kɔ ŋ fir ka mɔɔ ma, ŋ fir kare awɔɔ ma sɔ. Kɔ ŋ zu mɔɔ lemim b'ɔ, ŋ zure awɔɔ hɔ ɔ sɔ.

21 Ŋ naa haay bare awɔɔ m mɔɔ tɔ ma, bala, ŋ n Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ bɪ dɔ y.

22 Kɔ mɔɔ ɪ nɪ bɔr ŋ bire ɔ, m bɪ hɔ k'an ta ɔ hɪ ŋ nɪ, ŋ mimbɔnyaa bɪ nyɪntaŋ ɔ y. Bɪ dutaa naa, ŋ mimbɔnyaa bɪ sugur ba ɔ y.

23 Gɔaa k'a so mɔɔ m, sɔ a ɔ mɔɔ Zɪ m sɔ.

24 Kɔ mɔɔ ɪ nɪ zibəəro nɔɔn duro kɔ gɔaa n a ba rɔ nɔɔm ba ŋ bire ɔ, ŋ mimbɔnyaa bɪ nyɪntaŋ ɔ y. Bɪ dutaa naa, ŋ yɪ ŋ yɪ, ŋn'a gu, ŋn'ɪ som wɔɔ m, mɔɔ kan m Zɪ kɪ.

25 A lɛ taa k'a hɪ a ɔ, lemim kɔ n y'a gorsɪra ba ŋ *lɛrɔ ci nɔ ɔ bɪ kɔ yɪ. <N sɔ mɔɔ m, b'a jɪ ba ɔ y.> »

26 «Kɔ mɔɔ ta m Zɪ zi, mɔɔ Daahanzaa bɪ nyɔɔrɛ awɔɔ m. Sɪra *ɛspri k'a n'a tore m Zɪ zi bɪ, a mɔɔ kasetɪ kare a zim.

27 Awɔɔ sɔ, awɔɔ mɔɔ kasetɪ kam, bala, awɔɔ ɪ kan mɔɔ kɪ hallɪ a sɪŋŋɪda ɔ.»

16

1 «Naa haay hɪ mɔɔ ɔ awɔɔ m, k'awɔɔ b'a gəm zɛ y.

2 Ŋ lare awɔɔ ra *sokɔmacɛrɔ ɔ. Dɔmɪm ta ɔ an nɪ zem, gɔaa k'a n'awɔɔ zem gər bɪ y'a hɔɔn dare a ɔ, mannɪ a ba, a ka Woso ɔ.

³ N̄ y'a bare awɔɔ m̄ ncɪnaaɔ, bala, η n̄ Zɪ dɔ, η n̄ mɔɔ dɔ sɔ y.

⁴ Naa hɪ mɔɔ ɔ awɔɔ m̄, kɔ wakati bɪ bɪ bɔr, k'a hɔ kɔ mɔɔ hɪ awɔɔ m̄ bɪ tɔ da a nɔ ɔ.»

Sent-Espri zibəə

«Mɔɔ n̄ lɛɛ ka m̄ a hɪ awɔɔ m̄ a sɪŋɪda ɔ y, bala, mɔɔ nyɪnta kan awɔɔ kɪ.

⁵ Bɪ naa ma bɪ, ta mɔɔ nawɔm̄ Zɪ k'a mɔɔ nyɔɔ bɪ zi, b'awɔɔ bire ɔ bɪ, gɔaa ba ɔ, an nɪ mɔɔ larm, a ɔ: ta ɪ nawɔm̄ ka?

⁶ Kɔ mɔɔ hɪ awɔɔ m̄ bɪ minto y'a ka, awɔɔ heer n̄ a zar.

⁷ Sɪra mɔɔ hɪ awɔɔ m̄. Awɔɔ daahan minto y'a ka, mɔɔ nɪ tare. Bɪ, kɔ mɔɔ n̄ doo, Daahanzaa bɪ bɪ zere awɔɔ zi y. Bɪ kɔ mɔɔ doo, mɔɔ y'a nyɔɔre awɔɔ m̄.

⁸ K'a mɪŋɪa bɪ bɔr, a mimbɔnyaa, tɪrgabaa kan dɔdɔkare kɪ, kɔ η lɔnlɔ, a y'a hɪnkam durnyazannɔ m̄.

⁹ Mimbɔnyaa bɪnce ɔ, η n̄ sɪra ka mɔɔ ɔ y.

¹⁰ Tɪrgabaa bɪnce ɔ, ta mɔɔ nawɔre m̄ Zɪ zi, b'awɔɔ b'a yare a mɔɔ yɪ y.

¹¹ Dɔdɔkare bɪnce ɔ, n̄ durnya cir bɪ dɔdɔ ka.»

¹² «Hɔ gota ta ɔ mɔɔ n̄ n'a hɪre awɔɔ m̄, b'awɔɔ b'a dam ma, a η si naa ma y.

¹³ Kɔ sɪra *Espri bɪ bɪ bɔr, a y'awɔɔ dam sɪra haay zaa ra, bala, a bɛɛ n̄ n'a mɪŋɪa meer bare y, bɪ, a hɔ k'a n'a mam bɪ hɪre, a hɔ k'a nɪ zem bɪ dɪndare awɔɔ m̄.

¹⁴ A y'a lɛ bɔm̄ mɔɔ ɔ, bala, a hɔ k'a nɪ mɔɔ ɔ bɪ sire, an a hɪ awɔɔ m̄.

15 Hó haay kú mǝǝ Zí n tam bí, mǝǝ hó m. Bí y'a ka, mǝǝ n a hí, mǝǝ ó, a hó kú mǝǝ n n'a hum bí híre awǝǝ m.»

Heerzar y'a bam heernyǝǝ

16 «A gǝǝta poore, awǝǝ b'a yare a mǝǝ yí mím ó y, bí k'a yí poore sǝ, awǝǝ mǝǝ yím.»

17 A karındanyúnǝ gǝsúnǝ y'a hum kú m, η ó: «Bó a a ηsa k'a hí wǝǝ ní? A gǝǝta poore awǝǝ b'a yare a mǝǝ yí a mím ó y, b'a gǝǝta poore awǝǝ mǝǝ yíre, gεε, ta mǝǝ nawǝre, m Zí zí?»

18 N n a híre, η ó: «Poore naa do jí le taa k'a hí, a ó lǝ? Wǝǝ bír hó k'a n'a hum bí jí dǝre y!»

19 Yeezuu k'a a dǝ a ó, karındanyúnǝ wǝǝ le taa k'a a lar bí, a a hí η ní, a ó: «Laaka awǝǝ n'a dam kú han k'a mǝǝ mím bí jí dǝ ra? A gǝǝta poore awǝǝ b'a yare a mǝǝ yí a mím ó y, poore awǝǝ mǝǝ yíre.

20 Súra paan... mǝǝ n'a híre awǝǝ m, awǝǝ nyí kare, a zee da, durnyazannǝ n bír a heer nyǝǝm. Awǝǝ heer y'a zarm, b'awǝǝ heerzar y'a bam heernyǝǝ.

21 Kú ló ı nyí yíre, a ı busum ma, a dǝmím k'a ku bí minto. Bí k'a nyí bí yí, a fir yíre bí tǝ bó a nǝ ó. Heernyǝǝ gǝta ı kan kú k'a nyí yí durnya ó bí minto.

22 Bí minto y'a ka, awǝǝ ní heerzar nǝ ó naa ma, bí mǝǝ yí m yare, m awǝǝ yí heernyǝǝ nǝ ó, bí, heernyǝǝ bí do, gǝaa b'a dam ma, an a zar y.

23 Ncınaas, dǝmím bí do ó, awǝǝ b'a yare a mǝǝ lar hǝsı minto y. Súra paan... mǝǝ n'a híre awǝǝ m, k'awǝǝ hó ye mǝǝ Zí han mǝǝ tǝ ma, a y'a kare awǝǝ ó.

24 A n ta, an dutaa ku, awoo n hosi ye moo to ma y. K'a ho ye, a y'a yire, k'awoo heernyoo bi n bir miŋŋa paan....»

Yeezuu bor durnya ra

25 «Naa haay hi moo o awoo m *hobokorenoom m, bi wakati i zem moo bi m yare, m meer ba kan awoo ki ncinaasu y. Moo Zi bi mim hire awoo m paan....

26 Hinni bi do o bi, awoo ho yem moo to ma, bi moo n a hi awoo m, moo o, moo yaa dam Zi m awoo to ma y.

27 Bala, Zi b'awoo ŋua. K'awoo moo ŋua, a si so, a o, m to moo o Woso zi bi minto.

28 M to moo o Zi zi, m bor durnya o. Bi naa ma bi, bo moo nawom durnya o, m n nu tam Zi zi.»

29 A karindanyino woo n a hi m, ŋ o: «Ba ibu nu meer bam paan... keere i wo saa hobokorenoom dare haay ma na.

30 Keere naa, woo do woo o ibu ho haay do, ibu le baa ku gaa n i lar y. Bi y'a ka, woo n a do miŋŋa woo o, i to ibu o Woso zi.»

31 Yeezuu n a nyi bo ŋ no, a o: «Dutaa awoo bokare an n'a hire a o, awoo sira ka keere ra?

32 Ba wakati n nu zem na, b'a lee ku keere, awoo hisiga dam, gaa biyæ n bir tare a le a le, a moo to m deem. Bi moo bi m deem nu y, Zi i kan moo ki.

33 Naa hi moo o awoo m k'a laafu yi moo zi. Awoo i firyre no o durnya naa do no o. Bi k'a heer ba kookoo, moo bor durnya ra.»

17

Yeezuu yaadare

¹ Kɔ Yeezuu meer ba ncɔnaaʊ bɪ, a a boota an dɪga brama, an a hɪ, a ʊ: «M Zi, wakati a ku, ɪ Nyɪ bɪ tɔ busu, k'ɪ Nyɪ bɪ n a da ma, an ɪ tɔ busu sɔ.»

² Paŋŋa k'ɪbɪ ka ʊ gɔaa haay burə ʊ bɪ, a *mɪsɪrbaa k'a nyare ba ʊ bɪ kam gɔɔɔ haay k'ɪbɪ ŋ ka ʊ rɔ wɔɔ ʊ.

³ Bala, mɪsɪrbaa k'a nyare ba ʊ bɪ, kɔ ŋ y'ɪbɪ dɔ bɪ m, ɪbɪ k'ɪ m Woso a deem paan... kan gɔaa k'ɪbɪ nyɔɔ Yeezuu *Krista bɪ kɪ.

⁴ Mɔɔ m ɛ bɔ ɪbɪ ʊ tara burə ʊ. Zibəə k'ɪbɪ ka mɔɔ ʊ kɔ ma ba bɪ, mɔɔ ba, m a nya.

⁵ Kεere bɪ, Zi, mɔɔ da ʊ ɪ zi, cirbəə niŋŋə kɔ mɔɔ n ta m ɪ zi, bɪ ma bɪ, durnya n nyɪnta ʊ bɪ m.»

⁶ «Gɔɔɔ niŋŋoo k'ɪbɪ ŋ bɔ ʊ durnya nɔ ʊ, ɪ ŋ ka mɔɔ ʊ rɔ wɔɔ, mɔɔ ɪbɪ tɔ hunka ŋ nɪ. Nyɪnta ŋ y'a ʊ ɪbɪ gɔɔɔ, ɪ ŋ ka mɔɔ ʊ, bɪ ŋ zu ɪbɪ lemim b'ʊ.»

⁷ N y'a dɔ kεere, ŋ ʊ, hɔ haay k'ɪbɪ ka mɔɔ ʊ bɪ, a to a ʊ ɪbɪ zi.

⁸ Lemim kɔ mɔɔ hɪ ŋ nɪ bɪ, ɪbɪ n a ka mɔɔ ʊ bɪ m. N y'a si, ŋn'a dɔ sɪra paan... ŋ ʊ, bɔ mɔɔ ʊ ɪbɪ zi, ŋn'a si, ŋ ʊ, ɪbɪ ɪ mɔɔ nyɔɔ.

⁹ Mɔɔ ɪ yaa dare ŋ minto. Mɔɔ bɪr yaa dam durnya minto y, yaa mɔɔ n'a dam gɔɔɔ k'ɪbɪ ŋ ka mɔɔ ʊ rɔ wɔɔ minto. ɪbɪ gɔɔɔ m.

¹⁰ Bɪ, hɔ haay k'an mɔɔ hɔ bɪ, ɪbɪ hɔ m sɔ, amba hɔ haay k'a n'ɪbɪ hɔ bɪ, mɔɔ hɔ m. Mɔɔ ɛbɔʊre yɪ ŋ gɔr zi.

11 Bɪ, mɔɔ bɪ maasɪrɛ bam durnya nɔ ɔ dɔ y, η mɪŋŋɔɔ ɡɔɔtare η n bɪr durnya nɔ ɔ. Zɛ mɔɔ nawɔrɛ ɪbɪ zi. M Zɪ mɪŋŋa, dɔ η ma ɪ tɔ k'ɪbɪ ka mɔɔ ɔ bɪ minto, kɔ η nɪ bɪr deem, amba wɔɔ n deem bɪ m.

12 Kɔ mɔɔ nyɪnta kan η kɪ bɪ, dɔ mɔɔ nawɔrɛ η ma ɪbɪ tɔ k'ɪbɪ ka mɔɔ ɔ bɪ minto. Mɔɔ ku η la, bɪ η ɡɔaa deem n nyaam nɪ y, kɔ n bɪ m, nyaanlezaa bɪ m, kɔ *Wosoci meerbaarɔ wɔɔ n kɔ yɪ.»

13 «Zɛ mɔɔ nawɔrɛ ɪbɪ zi kɛɛrɛ, bɪ meerbaarɔ nɔɔn duro ba mɔɔ nawɔm durnya nɔ ɔ kɔ η nɪ mɔɔ heernyɔɔ yɪ haay.

14 Mɔɔ ɪbɪ lemim bɪ ka η ɔ, durnya n sɔ η nɪ, kɔ durnya hɔɔ bɛɛ nɪ η mɪ, amba durnya hɔ bɛɛ m mɔɔ m bɪ minto.

15 Mɔɔ n a ye k'ɪbɪ nɪ η bɔ durnya ɔ y, bɪ, k'ɪ dɔ η ma Sɔtaana minto.

16 Durnya hɔɔ bɛɛ y, amba durnya hɔ bɛɛ m mɔɔ m bɪ m.

17 A ka k'ɪ sɪra bɪ n η ba a hɔ. ɪbɪ lemim bɪ sɪra m.

18 Amba ɪbɪ mɔɔ nyɔɔ durnya nɔ ɔ bɪ, η nyɔɔ mɔɔ nawɔm durnya nɔ ɔ sɔ.

19 N minto, mɔɔ yɪ m mɪŋŋa kam, kɔ η mɪŋŋɔɔ n a mɪŋŋɔɔ ka sɪra minto.»

20 «Yaa bɛɛ mɔɔ n'a dare η minto bala y. Yaa mɔɔ n'a dam ɡɔɔɔ kɔ η nɪ zem bɪ sɪra ka mɔɔ ɔ, η meerbaarɔ wɔɔ tɔ ma rɔ wɔɔ minto sɔ.

21 Zɪ, kɔ η haay n bɪr deem amba ɪbɪ n nɪ kan mɔɔ kɪ, mɔɔ nɪ kan ɪbɪ kɪ bɪ m. Kɔ η n nyɪnta kan wɔɔ kɪ sɔ, kɔ durnya n a si, a ɔ, ɪbɪ ɪ mɔɔ nyɔɔ.

²² Bɪ mɔɔ, mɔɔ lɛbɔɔrɛ k'ɪbɪ ka mɔɔ ɔ bɪ ka η ɔ, kɔ η nɪ bɪr deem amba wɔɔ n deem bɪ m.

²³ Kɔ mɔɔ n bɪr kan η kɪ amba ɪbɪ nɪ kan mɔɔ kɪ bɪ m. Kɔ ηn'a zɛ kɔ ra deem kɔ durnya n a dɔ a ɔ, ɪbɪ mɔɔ nyɔɔ, ɪ η ηɔa amba ɪbɪ ɪ mɔɔ ηɔa bɪ m.»

²⁴ «Zɪ, mɔɔ lɛ taa bɪnce kɔ mɔɔ n ta ɔ bɪ, kɔ ɔɔɔ k'ɪbɪ η ka mɔɔ ɔ rɔ wɔɔ n bɪ nyɪnta kan mɔɔ kɪ b'ɔ sɔ, kɔ η nɪ lɛbɔɔrɛ k'ɪbɪ ka mɔɔ bɪ yɪ, bala, ɪbɪ lɛɛ ka ɪ mɔɔ ηɔa bɪ ma bɪ, durnya n nyɪnta ɔ y.

²⁵ M Zɪ k'an tɪrga, durnya k'a n ɪbɪ dɔ bɪ, mɔɔ ɪbɪ dɔ. Bɪ, nawɔɔnɔ a dɔ, η ɔ, ɪbɪ ɪ mɔɔ nyɔɔ.

²⁶ Mɔɔ ka ηn'ɪbɪ dɔ, bɪ mɔɔ yɪ m yare m a ka ηn'ɪ dɔ, kɔ ηɔare k'ɪbɪ mɔɔ ηɔam bɪ m nyɪnta η ɔ, kɔ mɔɔ n bɪr kan η kɪ.»

18

Yeezuu nyasore

(Matiyee 26.47-56; Markɪ 14.43-50; Likki 22.47-53)

¹ Kɔ Yeezuu meer bɪ ba nɔɪnaaɔ bɪ, a a hɔr kan a *karɪndanyɪnɔ wɔɔ kɪ, an bra Sedrɔn bɔrkɔ bɪ ma. Gɔsɪra nɪ b'ɔ, an gasɔ ɔ kan a karɪndanyɪnɔ wɔɔ kɪ.

² Zidas k'a n'a nyasum k'a ka bɪ bɪnce bɪ dɔ, bala, Yeezuu tɪr ta b'ɔ kan a karɪndanyɪnɔ wɔɔ kɪ.

³ Zidas ka *Rɔm sɔrdaarɔ wɔɔ lɛɛ kan Wosocɛ dɔmazannɔ kɔ *wosocɛmannɪbɛnno jɪtannɔ wɔɔ η ka rɔ wɔɔ kɪ, kan *farizeenrɔ kɪ, ηnɪ bɔr gɔsɪra ɔ b'ɔ kan yar mɔr kɪ, fitɪrɛrɔ kɪ, ηnɪ sɛ gungu.

⁴ Yeezuu k'a hɔ k'a nɪ zɛm b'a yɪ bɪ dɔ bɪ, a a zɔ, an a hɪ ɲ nɪ, a ɔ: «Nka awɔɔ n'a kam ma?»

⁵ Ɲ n a nyɪ bɔ nɔ, ɲ ɔ: «Nazaretɪ Yeezuu.» A n a hɪ ɲ nɪ, a ɔ: «A m mɔɔ m.» Bɪ, Zidas k'a n'a nyasom k'a ka bɪ yɪ ɲ barla.

⁶ Yeezuu k'a naa hɪ ɲ nɪ bɪ, ɲ y'a bɔ a kur m, ɲn'a dundo.

⁷ Yeezuu n a ya, an ɲ lar, a ɔ: «Nka awɔɔ n'a kam ma?» Ɲ n a nyɪ bɔ ɔ, ɲ ɔ: «Nazaretɪ Yeezuu.»

⁸ Yeezuu n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Mɔɔ hɪ awɔɔ m, mɔɔ ɔ, a m mɔɔ m. K'a ka awɔɔ nawom mɔɔ ma, k'a nawɔnɔ to, ɲnɪ cem.»

⁹ Meerbaa kɔ Yeezuu a hɪ bɪ, kɔ an n'a yɪɛ nɔɪnaaɔ: «Gɔɔɔ k'ɪbɪ ɲ ka mɔɔ ɔ rɔ wɔɔ, mɔɔ n deem to, an nyaam y.»

¹⁰ Sɪmɔɔn Pɪyɛɛr nyɪnta kargɔ m, an a gaa ɔ, an wosocɛmannɪbɛr jɪtaare bɪ zibəənyɪ zɛ an a bɪsɪ tɔr gɔ ma. Zibəənyɪ bɪ do tɔ m Malkus.

¹¹ Yeezuu n a hɪ Pɪyɛɛr m, a ɔ: «ɪ bɔ, ɪ ɪ kargɔ bɪ du a caan ɔ. Mɔɔ bɪ firyɪɛ niɲɲə kɔ mɔɔ Zɪ a ka mɔɔ ɔ bɪ yɪm na?»

¹² Sɔrdaarɔ wɔɔ kan a cir bɪ kɪ kan zɪfɔrɔ Wosocɛ dɔmazannɔ wɔɔ kɪ Yeezuu nyasɔ, ɲn'a wɔrɔ sur.

Ɲ ta Yeezuu m wosocɛmannɪbɛr jɪtaare Hannu taa

¹³ Lɛɛ ɲ y'a ka, ɲnɪ ta m Hannu zi. Bɪ, Hannu nyɪmbɔɛɛɛɛ zim m *Kayiifo m. Kayiifo bɪ, wosocɛmannɪbɛr jɪtaare m dɔɔraa bɪ do ɔ.

14 Kayiifo deem-deem bi do ɪ zuɸoro wɔɔ dɔndɔ, a ɔ: kɔ gɔaa deem ga gɔaa haay minto, a jira bi.

(*Matiyee 26.69-70; Marki 14.66-68; Likki 22.55-57*)

15 Simɔɔn Piyeer kan karɪndanyi vanta ki zu Yeezuu jε ɔ. Bi, kɔ wosocemannibər bi karɪndanyi deem bi dɔ bi, a gasɔ kan Yeezuu ki wosocemannibər jitaare bi har ɔ b'ɔ.

16 Piyeer n jum garga ra, halle ma, karɪndanyi deem kɔ wosocemannibər jitaare b'a dɔ bi bɔ, an meer ba kan lɔ k'a ni dɔm har bi le ma bi ki, an Piyeer gaa, an gasɔ m.

17 Zibəənyilɔ k'a ni dɔm halle ma bi n a hi m, a ɔ: «Gɔaa naa do, a karɪndanyinɔ wɔɔ gɔaa deem bεε n'ibu m sɔ ra?» Piyeer n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Ayy..., a bεε m mɔɔ ni y.»

18 Zibəənyinɔ wɔɔ kan Wosocε dɔmazannɔ wɔɔ ki se he, ηn'ɪ nyi kam ma, bala, nyεem ɪ bare. Piyeer nyinta kan η ki, an ni nyi kam ma sɔ.

(*Matiyee 26.59-66; Marki 14.55-64; Likki 22.66-71*)

19 Wosocemannibər jitaare bi ni Yeezuu larm a karɪndanyinɔ wɔɔ ma kan a hɔdɪndare bi ki.

20 Yeezuu n a nyi bɔ ɔ, a ɔ: «Mɔɔ pa da gɔaa haay m, mɔɔ hɔ dɪnda gɔɔɔ m dɔmum haay *sokomacero ɔ kan *Wosocε ɔ ki, bince kɔ zuɸoro haay n'a som kɔ ma ɔ, bi mɔɔ n hɔsɪ nyaakum da, m a hi y.

21 Bɔ minto m, ɪbu ni mɔɔ larle? Hɔ kɔ mɔɔ hi bi, gɔɔɔ kɔ η y'a tur ka mɔɔ ma rɔ wɔɔ lar. Nj hɔ kɔ mɔɔ hi bi dɔ miηηa.»

22 Yeezuu k'a naa hi bi, Wosocε domazaa deem k'a nyinta b'ɔ b'a wɔ ta rε, an n'a hire, a ɔ: «Bɔ minto m, ɔbu n'a nyi bɔm wosocεmannɔbɛr jitaare m ncinaaɔ?»

23 Yeezuu n a nyi bɔ nɔ, a ɔ: «Kɔ ηɔaar mɔɔ ba, k'i hi m m. Bi kɔ sira mɔɔ hi, bɔ minto, ɔ nu mɔɔ zere?»

24 Bi jε ɔ bi, Hanni a ka, ηni Yeezuu sur, ηni ta m wosocεmannɔbɛr jitaare *Kayiifo zi.

(*Matiyee 26.71-75; Marki 14.69-72; Likki 22.58-62*)

25 Bi ma bi, Simɔɔn Piyeeɛ ɔ nyi kam se ma. N n a hi m, n ɔ: «A karɔndanyɔnɔ wɔɔ gɔaa deem bεε n'ɔbu m na?» Piyeeɛ n bisi ka, a ɔ: «Mɔɔ bεε y!»

26 Wosocεmannɔbɛr jitaare bi zibəɛnyi kɔ Piyeeɛ a tɔr gɔ ma bi danyi n a hi m, a ɔ: «Mɔɔ n ɔbu yi gɔsira ɔ b'ɔ kan ki ra?»

27 Piyeeɛ n a ya, an bisi ka. Lεem bi, koo n baa da.

N ta Yeezuu m Pɔlati taa

(*Matiyee 27.1-2,11-14; Marki 15.1-5; Likki 23.1-5*)

28 N bɔ Yeezuu m Kayiifo har ɔ, ηni ta m dɔdɔkare bince ɔ. Bi ma bi, wutigɔta m. Gɔɔɔ kɔ η ta m nɔ wɔɔ n gasɔ dɔdɔkare bince ɔ b'ɔ y, a y'a *dintim ka a ma, a n a da ma a *pakki cibsaa bi bi y.

29 Bi minto bi, *Pɔlati n bɔ an ta η zi garga ra b'ɔ, an a hi η ni, a ɔ: «Bɔ mim awɔɔ n'a kam gɔaa naa do ra?»

³⁰ N̄ n a nyɪ bɔ ɔ, ŋ ɔ: «Kɔ ɠɔaa naa do, kɔ zibɔnyaa bɛɛ a a ba, wɔɔ y'a nyasɔrɛ ɔ a ka ɪbu ɔ ra?»

³¹ Pɪlatɪ n a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «K'a gaa a dɔdɔ ka a zim amba awɔɔ *lɛrɔ wɔɔ n'a hɪm bɪ m.» Zɪfɔrɔ jɪtannɔ wɔɔ n a hɪ m, ŋ ɔ: «N̄ n lɛ ka wɔɔ ɔ k'ɔ ɠɛr zɛ y!»

³² Meerbaa kɔ Yeezuu a ba, a zɛ zaa minto bɪ, yɪ an nawɔrɛ nɔɪnaaɔ, an kɔ yɪ.

³³ Pɪlatɪ n gasɔ dɔdɔkare bɪncɛ ɔ b'ɔ, an Yeezuu bir an a lar, a ɔ: «Zɪfɔrɔ cir n'ɪbu m nɪ?»

³⁴ Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «ɪbu nɪ naa hɪrɛ ɪ zim ɠɛ? ɠɛɛ, ɠɔɔɔ ɠɔsɪnnɔ ɪ mɔɔ mim hɪ ɪbu nɪ?»

³⁵ Pɪlatɪ n a nyɪ bɔ nɔ, a ɔ: «Zɪfɔ bɛɛ m mɔɔ nɪ y. ɪbu dogɔɔɔ, wosocɛmannɪbɛnno jɪtannɔ y'ɪbu nyasɔ, ŋn'ɪbu ka mɔɔ ɔ! Bɔ ɪbu ba?»

³⁶ Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Mɔɔ cirbɛɛ bɪ, durnya naa do hɔ bɛɛ y. Kɔ mɔɔ cirbɛɛ bɪ durnya naa do hɔ nɪ, mɔɔ dɔmazannɔ yar bam kɔ ŋ bɪ mɔɔ nyasɔ, ŋnɪ mɔɔ ka zɪfɔrɔ jɪtannɔ wɔɔ ɔ y. Bɪ mɔɔ cirbɛɛ bɪ, durnya naa do hɔ bɛɛ y.»

³⁷ Pɪlatɪ n a hɪ m, a ɔ: «K'a maam cir n'ɪbu m wa?» Yeezuu n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «ɪbu y'a hɪ, ɪ zim, cir m mɔɔ m. Yɪ mɔɔ ɔ m bɔr durnya ɔ, kɔ m bɪ sɪra kasɛtɪ ka. ɠɔaa k'a sɪra ŋɔa bɪ, a y'a tɔr kam mɔɔ leer ma.»

³⁸ Pɪlatɪ n a hɪ m, a ɔ: «Bɔ m sɪra?»

(Matiyee 27.15-31; Marki 15.6-20; Likki 23.13-25)

K'a naa hɪ bɪ, a a ya, an ta garga ra b'ɔ, an aa zɪfɔrɔ wɔɔ yɪ, an a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «Kɔ mɔɔ nɪ,

moo n mim koo gaa naa do a zar bi yi y.

³⁹ K'a mim ka awoo m, koo pakki cibsaa a zo, koo m gaa bo, m wo saa bi, awoo le taa koo m ziforo cir bi bo, m wo saa ge?»

⁴⁰ N n'i zee dare, n o: «Naa do bee y, k'a Barabas bo!» A n bokare, Barabas bi do, gerzer m.

19

¹ *Pilati n a ka, ni Yeezuu ze maduro m.

² Rom sordaro n laa waa, ni'a ku a mim ma, ni cinno huu koo n y'a ba peera piina m sa, ni'a da ra,

³ ni'a zo ma, ni'a hire, n o: «Woo i yaa dare bu m, ziforo cir!» N n'a wo tintam le.

⁴ Pilati n a bo, an bo garga ra, an a hi ziforo woo m, a o: «Awoo yi ra, moo y'a gaare, m bo m garga ra naa o. Awoo y'a dore a o, moo n mim k'a a zar bi yi y.»

⁵ Yeezuu n bo garga ra b'o, kan laa bi ki, cinno huu bi ki a ra. Pilati n a hi n i, a o: «Ba gaa bi n na.»

⁶ Koo wosocemannubonno jitanoo kan a gwoo woo ki a yi bi, n y'a sinjida ba, ni'i zee dare, n o: «K'a wo godarkora ma, k'a wo godarkora ma!» Pilati n a hi n i, a o: «K'a gaa a wo godarkora ma a zim. Bala, moo n hosi yi, an a ba, an bonyaa y.»

⁷ Ziforo jitanoo woo n a nyi bo no, n o: «Woo i le m, bi kan woo le bi ki, a a ga ze m, bala, a a mijsa sa, an a ba Woso Nyi!»

⁸ Koo Pilati mim naa do ma bi, daboo a nyasu an le da biisi m.

⁹ A n a bɔ, an ta dɔdɔkare bince ɔ b'ɔ, an a hi Yeezuu m, a ɔ: «I to ɪbu ɔ ka?» Yeezuu n hɔsi nyɪ bɔ nɔ y.

¹⁰ Pɪlati n a hi m, a ɔ: «Ibu bir a nyɪ bɔm mɔɔ nɔ ra? Ibu n a dɔ, ɪ ɔ, mɔɔ m da ma, m wɔ saa ɪbu ma ra, gɛɛ, mɔɔ m da ma, m a ka, ɲn'ɪbu wɔ gɔdarkɔra ma ra?»

¹¹ Yeezuu n a nyɪ bɔ nɔ, a ɔ: «Ibu b'i dam ma ɪ hɔsi ba mɔɔ m k'a a to bɛɛ n y'a ɔ brama, n n lɛ ka ɪbu ɔ y. Bi minto y'a ka sɔ, gɔaa k'a mɔɔ nyasɔ an mɔɔ ka ɪbu ɔ bi, mimbɔnyaa gandaara a a ba!»

¹² Bi tekka ma, Pɪlati y'a kam ma k'a wɔ saa ma, zɪfɔrɔ wɔɔ ni zee dare ɲ ɔ: «K'ɪbu wɔ saa ma, *Rɔm cir gɔaasɪba bɛɛ n'ɪbu m dɔ y! Bala, gɔaa k'a mɪɲɲa ba cir bi, cir bi jum m.»

¹³ Pɪlati k'a naa ma bi, a a ka, ɲni bɔ Yeezuu m. Pɪlati n nyɪnta dɔdɔkare gɔ bi ra, bince kɔ n'a birm *ebree lemim m Gabata b'ɔ.

¹⁴ Pakki cibsa *bankare hinni m, sinuu ɔ. Pɪlati n a hi zɪfɔrɔ wɔɔ m, a ɔ: «Awɔɔ cir bi ba n ni!»

¹⁵ ɲ n'i zee dare, ɲ ɔ: «K'a zɛ gɛr! K'a zɛ gɛr! K'a wɔ gɔdarkɔra ma!» Pɪlati n a hi, a ɔ: «M awɔɔ cir bi wɔ gɔdarkɔra ma ra?» Wosocɛmannɪbɛnno jɪtanno wɔɔ n a nyɪ bɔ ɔ, ɲ ɔ: «Wɔɔ ba cir vanta m kɔ Rɔm cir bɛɛ y.»

¹⁶ Pɪlati n Yeezuu ka ɲ ɔ, kɔ ɲ n'a wɔ gɔdarkɔra ma.

Yeezuu zɛ

(Matiyee 27.32-44; Marki 15.21-32; Likki 23.26-43)

ɲ n Yeezuu nyasɔ.

17 Yeezuu n a gɔdarkɔra busu a zim, an bɔ, an ta bɩncɛ kɔ n n'a birm Minkorgo, n n'a hɩm ma ebree lemim m Golgotaa b'ɔ.

18 Bɩncɛ bɩ do ɔ, η y'a wɔ ɔ gɔdarkɔra ma kan gɔɔɔ hɩyɔɔ kɩ, deem jɩsa, deem bɩsɩ, Yeezuu nɩ η bire ɔ.

19 *Pɩlatɩ n gɔrsɩra ba warga ma, an a wɔ gɔdarkɔra b'ɔ, an n'a hɩɛ, a ɔ: Yeezuu Nazareti gɔaa, zɩfɔrɔ cir.

20 Zɩfɔrɔ gɔɔɔ gɔta warga bɩ karɩnda ba, bala, bɩncɛ kɔ η Yeezuu wɔ gɔdarkɔra ma bɩ bɩ laatu tara nɔ bɩ ma y. B'a gɔrsɩra ba n y'a ɔ ebree lemim m, grekkɩ lemim m, kan laten lemim kɩ m.

21 Zɩfɔrɔ *wosocɛmannɩbɛnno jɩtanno wɔɔ n a hɩ Pɩlatɩ m, η ɔ: «I b'a gɔrsɩra ba zɩfɔrɔ cir y, a gɔrsɩra ba: A a hɩ, a ɔ, zɩfɔrɔ cir n a mɩ.»

22 Pɩlatɩ n a nyɩ bɔ ɔ, a ɔ: «Hɔ kɔ mɔɔ gɔrsɩra ba bɩ, a ba mɔɔ ɔ.»

23 Kɔ Rɔm sɔrdaarɔ wɔɔ Yeezuu wɔ gɔdarkɔra ma, ηn'a nya bɩ, η y'a huuro gɔr, ηn'a jir ɛ si. Gɔaa biyɛə a yɩ deem. Zaba b'ɩ gɔɔta. A ba n y'a ɔ deem jilli.

24 Sɔrdaarɔ wɔɔ n'a hɩm kɔ m, η ɔ: «Ɔ b'a kaansɔ y, ɔ pɔɛɛga da ma, ɔ dɩga a, kɔ nka n n'a yɩɛ.» Kɔ *Wosoci bɩ meerbaa naa do n kɔ yɩ: <Ŋ mɔɔ huuro jinjir kan kɔ kɩ, ηnɩ pɔɛɛga da mɔɔ zaba ma.> Hɔ kɔ sɔrdaarɔ wɔɔ a ba bɩ n naa.

25 Yeezuu gɔdarkɔra bɩ jɩr ɔ bɩ, a da ɩ jɩnɩm b'ɔ kan a da bɩ dam kɩ, Klopas lɔ Maarii kɩ, kan Magdalaa kɔ Maarii kɩ.

26 K'a a da bɩ yɩ kan a karɩndanyɩ k'a ηsɔa bɩ kɩ bɩ, a a hɩ a da bɩ m, a ɔ: «M naa, ba ɩ nyɩ n na!»

²⁷ Bɪ ʝe ʊ bɪ, an a hɪ a karɪndanyɪ bɪ m, a ʊ: «Ba ɪ da n na!» Wakatɪ bɪ do ma, karɪndanyɪ b'a da bɪ gaa, an doo m.

(*Matiyee 27.45-56; Markɪ 15.33-41; Likki 23.44-49*)

²⁸ Yeezuu k'a a dɔ kɛɛɛ a ʊ, hɔ haay ba an nya, kɔ *Wosoci meerbaarɔ wɔɔ n kɔ yɪ bɪ, a a hɪ, a ʊ: «Mɪsɪ nɪ mɔɔ zɛm.»

²⁹ Gɛr ɪ nyɪnta b'ʊ bɛɛ hɛɛnr n a han. N n *hizɔp gɔ sa nɪ hɔ k'an mafɔ-mafɔ kɔsɪ ma, n'n'a nyɔɔ bɛɛ hɛɛnr ma, n'n'a ka Yeezuu ʊ.

³⁰ Kɔ Yeezuu bɪ mi bɪ, a a hɪ, a ʊ: «Hɔ haay ba an nya.» A n a mim zuutɔ, an ga.

Ma kan hi kɪ

³¹ Kɔ pakki cibsa *bankare hinni m bɪ, nyibɛθ gasɔ zuɔfɔrɔ wɔɔ ʊ, η lɛ baa kɔ gəθno wɔɔ n gɔɔta gɔdarkɔrarɔ wɔɔ ma *sabaa hinni ʊ b'ʊ y. Sabaa bɪ do, cibsa gɔta m. N y'a yɛ *Pɪlatɪ han, k'a η gannɔ yɪnyar, k'a η zer gɔdarkɔrarɔ wɔɔ ma.

³² Sɔrdaarɔ wɔɔ n bɪ gɔɔɔ kɔ η yɪ η wɔ gɔdarkɔra ma kan Yeezuu kɪ rɔ wɔɔ gannɔ yɪnyar: lɛɛkarezaa bɪ kan a nyaɔrezaa bɪ kɪ.

³³ Kɔ η lee ku Yeezuu zi bɪ, η yaa dɪga a, a ga kara, bɪ η n a gannɔ yɪnyar y.

³⁴ Bɪ sɔrdaarɔ wɔɔ gɔaa deem a hɔn sɔɔn m a boon ma, ma n bɔ kan hi kɪ.

³⁵ Gɔaa k'a yɪ b'a kasetɪ ka, b'a kasetɪ bɪ sɪra m. B'a dɔ, a ʊ, sɪra an n'a hɪm, k'awɔɔ n a si sɪra sɔ.

³⁶ Sɪra m, ba naa haay ʊ, kɔ *Wosoci meerbaa naa do n kɔ yɪ: «A yaarɔ wɔɔ haay deem taan... bɪ yarɛ y.»

³⁷ Wosoci bɪ buncɛ niŋŋə ta ɔ, an n'a hure, a ɔ:
 <Ŋ zem bɪ gɔaa kɔ ŋ y'a hɔn bɪ yɪ.>

Yeezuu birle

(Matiyee 27.57-61; Marki 15.42-47; Likki 23.50-56)

³⁸ Minno noon duro kɔ ŋ cem bɪ, Arimatee kɔ gɔaa Zozef k'a nyɪnta Yeezuu karɪndanyi seere, nyi k'a n'a bam zuɸoro jɪtanno wɔɔ m bɪ minto. A bɪ zaa ye *Pɪlatɪ han k'a Yeezuu gɛr bɪ sa. Pɪlatɪ n zaa ka, an bɔr an b'a gɛr bɪ sa.

³⁹ Nikodem bɔr sɔ. A ɪ nyɪnta an ta Yeezuu zi gunuu ɔ bɪ. A *mɪur war kɔ ma kan tidəər kɔ n n'a birm alɔesɪ kɪ, n a a zɔ a cilo bukərku ma.

⁴⁰ Ŋ n Yeezuu gɛr bɪ sa, ŋnɪ pɛeraro bumburgu ma kan tidəər kɪ amba zuɸoro gɛr birle m.

⁴¹ Brikə nɪ buncɛ kɔ ŋ Yeezuu wɔ godarkɔra ma ɔ b'ɔ, brikə bɪ do nɔ ɔ, yaa daa nɪ b'ɔ, n n gɛr bir ɔ cɪna y.

⁴² Bɪ kɔ zuɸoro wɔɔ n'a bankare *sabaa k'a n'a bam k'a sɪŋɪda sa minto bɪ, bɪ yaa bɪ do k'an jɪnjɛem sɔ bɪ, ŋ Yeezuu bir ɔ.

20

Karɪndanyɪnɔ ta yaa ra

(Matiyee 28.1-8; Marki 16.1-8; Likki 24.1-12)

¹ *Hato hinni b'ɔ wutigota m, bɪ ma bɪ do n mɛ y, Magdala Maarii ta yaa ra b'ɔ, a yaa dɪga a, n jaa bɪ gɔ yaa bɪ lɛ rɛ.

² A n bra si, an aa Sɪmɔɔn Pɪyɛr yɪ, kan karɪndanyi deem kɔ Yeezuu a ŋsa bɪ kɪ, an a hɪ ŋ nɪ, a ɔ: «N Zuuba bɔ yaa b'ɔ, bɪ wɔɔ n a do kɔ ta n y'a ɔ m ka y.»

³ Pɪyɛɛr n bɔ kan karɪndanyɪ deem bɪ kɪ, ɲnɪ ta yaa ra b'ɔ.

⁴ Ɲ hɪya haay bra si, karɪndanyɪ deem bɪ bra si, an cem Pɪyɛɛr han, an lɛɛ ka yaa ra b'ɔ.

⁵ A n zerga an pɛɛrarɔ wɔɔ yɪ, ɲn'ɪ kuntɔm b'ɔ. Bɪ, a n gasɔ y.

⁶ Sɪmɔɔn Pɪyɛɛr k'a zu a jɛ ɔ bɪ, a lee ku sɔ. A n gasɔ yaa bɪ nɔ ɔ, an pɛɛrarɔ wɔɔ yɪ, ɲn'ɪ kuntɔm b'ɔ,

⁷ kan pɛɛra kɔ n y'a burgu a mim ma bɪ kɪ. Bɪ, bɪ n nyɪnta kan pɛɛrarɔ wɔɔ kɪ y. A huɲɲu n y'a ɔ, n n a cɪnta bɪnce vanta ɔ.

⁸ Karɪndanyɪ k'a lɛɛ ka an lee ku bɪ gasɔ yaa ɔ b'ɔ kɛɛɛ. A n a yɪ, an sɪra ka.

⁹ Bɪ ɲ gɔɔta, ɲ n *Wosoci bɪ jɪ ma y. Bala, a a hɪ, a ɔ, Yeezuu y'a mim bɔɲ ɔ gəəno bire ɔ.

¹⁰ Bɪ kur bɪ, karɪndanyɪnɔ wɔɔ a wusigə, ɲnɪ doo.

*Magdalaa kɔ Maarii Zuuba yɪ
(Matiyee 28.9-10; Markɪ 16.9-11)*

¹¹ Maarii gɔɔta garga ra yaa bɪ jɪr ɔ, an nɪ nyɪ kam. K'a nɪ nyɪ bɪ kam bɪ, a zerga, an dɪga yaa b'ɔ,

¹² an malɛɛkarɔ yɪ hɪya, ɲn'ɪ huu furo m a ma, ɲnɪ nyɪnta bɪnce kɔ ɲ Yeezuu gər bɪ wota ɔ b'ɔ. Deem n'a mim ma, deem n'a gannɔ ma.

¹³ Ɲ n a hɪ lɔ bɪ m, ɲ ɔ: «Bɔ nyɪ ɪbɪ n'a karɛ?» A n a nyɪ bɔ ɲ nɔ, a ɔ: «Mɔɔ Zuuba n y'a busu, bɪ kɔ ta n y'a ɔ m ka, mɔɔ n a dɔ y.»

¹⁴ K'a nɪ meer bɪ bam bɪ, a a bɔ an dɪga, an Yeezuu yɪ an nɪ jɪnɪm b'ɔ, b'a n a dɔ, a ɔ, Yeezuu nɪ y.

15 Yeezuu n a hi m, a u: «Lø, bɔ minto i nu nyi kare? Nka ubu nu kam ma?» Lø bi hoon u bi, brikə bi domazaa m, a u: «Zuuba, k'ibu y'a busu, k'i bince hinka mɔɔ m, mɔɔ yaa busu.»

16 Yeezuu n a hi m, a u: «Maarii». A n a wusigə, an a hi m *ebree lemim m, a u: «Rabuni» bi le taa k'a hi, a u: «Karinsaamba.»

17 Yeezuu n a hi m, a u: «I bi mɔɔ da jum u y, mɔɔ n ta m Zi zi cina y. Bi, ta i yaa hi mɔɔ danyino wɔɔ m, i u, mɔɔ i tare m Zi k'a n'awɔɔ Zi bi zi, mɔɔ Woso k'a n'awɔɔ Woso bi zi.»

18 Magdala kɔ Maarii bi n b'a hi karindanyino wɔɔ m, a u: «Mɔɔ Zuuba yi, hɔ k'a hi mɔɔ m bi ba n ni!»

Karindanyino Zuuba yi

(Matiyee 28.16-20; Marki 16.14-18; Likki 24.36-49)

19 Hinni bi do yirbəə m, k'a nyunta *hatə hinni bi, karindanyino wɔɔ celero tunta a ma nyi kɔ η n'a bam ziforo jitanno wɔɔ m bi minto. Yeezuu n bor, an bi jum η bire u, an a hi, a u: «Laafu n bir kan awɔɔ ki.»

20 K'a ni meer bi bam bi, a a wɔɔ wɔɔ hinka η ni kan a boon bi ki. Kɔ karindanyino wɔɔ Zuuba yi bi, η haay heer nyɔɔ.

21 Yeezuu n a ya, an a hi, a u: «Laafu n bir kan awɔɔ ki. Kɔ mɔɔ Zi mɔɔ nyɔɔ bi, mɔɔ y'awɔɔ nyɔɔm sɔ.»

22 K'a meer ba ncinaas bi, a hoon si η ma, an a hi η ni, a u: «K'a *Sent-Espri si.

23 Gɔɔɔ k'awɔɔ n ni η mimbonyaaro sugur kare η u ro wɔɔ, η sugur yire. Gɔɔɔ k'awɔɔ bir η

mimbonyaaro sugur kare η σ ρō wōō, η bī sugur yīre y.»

Yeezuu kan Toma kī

²⁴ Bī ma bī, bueerehuyōō wōō gōōa deem Toma kō n n'a birm Didim bī n nyūnta kan η kī Yeezuu hinkare dōmum b'ō y.

²⁵ Karindanyūnō gōōōnō wōō n a hī m, η σ: «Wōō Zuuba yī!» A n a nyī bō η nō, a σ: «Kō mōō n karō wōō yaaro yī a wōō wōō σ, kō mōō n m nyōkōm nyōō ka yaa deem σ, kō mōō n m wō du a boon b'ō, mōō b'a sire y.»

²⁶ Dōmum sinn̄yō kur bī, karindanyūnō wōō a ya, ηn'a zē kō ra har σ b'ō, Toma nī kan η kī. Yeezuu n bōr, bī ma bī, η celero wōō tūnta, an bī jum η bire σ, an a hī η nī, a σ: «Laafū n bīr kan awōō kī.»

²⁷ Bī jē σ bī, an a hī Toma m, a σ: «l zō, ī ī nyōkōm nyōō naa σ, k'ī dīga mōō wōō ma, ī wō bī da mōō mē ma, k'ī nyōō mōō boon σ, k'ī sīra ka kēere, k'ī ba sīrakarezaa.»

²⁸ Toma n a nyī bō σ, a σ: «Mōō Zuuba, mōō Woso.»

²⁹ Yeezuu n a hī m, a σ: «K'ībū mōō yī bī y'a ka, ībū n sīra ka mōō σ. Mimbirenyūntazannō m gōōō kō η n a yī, bī η sīra ka ρō wōō m.»

Hō nīn̄yō k'a ka n n ci bī

gōōsīra ba bī

³⁰ Yeezuu hoserlo ba gōōta karindanyūnō wōō mūm σ bī n n a gōōsīra ba ci naa dō nō σ y.

³¹ Nawōōnō gōōsīra ba n y'a σ, k'awōō n sīra ka, a σ, Yeezuu m *Krista, a m Woso Nyī. Bī, k'awōō sīra ka, k'a *mīsīrbaa yī a tō ma.

21

Yeezuu a hunka a karındanyıno m Tiberiyaadı

Ø

¹ Bı je ø bı, Yeezuu a ya, an a hunka a karındanyıno m Tiberiyaadı kó le ra. A hunkare bı ba n nı.

² Sımçon Pıyeer kan Toma kó n n'a birm Didim bı kı, Galilee kó Kanaa gúaa Natanayel kı, Zebedee nyıno kı, kan karındanyıno gósıno kı hıya, ın'a ze kó ra.

³ Sımçon Pıyeer n a hı ı nı, a ø: «Ta mçonawom kó m aa zono ba.» N n a hı m, ı ø: «Wçon tam kan ıbu kı.» N n bç, ını gasó kólosó b'ó, bı gum bı do ø, ı n hçı nyasó y.

⁴ Bı ma bı, dç mç. Yeezuu n jum kó le ra b'ó, bı karındanyıno wçon a dç ı ø, Yeezuu nı y.

⁵ A n a hı ı nı, a ø: «Hey! Nyıno, zono b'awçon ø ra?» N n a nyı bç nø, ı ø: «Ayy...»

⁶ Yeezuu n a hı ı nı, a ø: «K'a zanıa bı zo kólosó bı bıı ra, awçon y'a yıre.» N n zanıa bı zo, an zó gur gúta, bı ı b'a dam ma, ın'a gaa y.

⁷ Karındanyı kó Yeezuu a ısa bı n a hı Pıyeer m, a ø: «Zuuba m!» Sımçon Pıyeer k'a a ma, n ø, Zuuba m bı, a huu sa, an a du a ma, nyınta a ø dıı, an a da hı b'ó.

⁸ Karındanyıno gósıno wçon a bç, ını bur kólosó bı m, ın'ı zanıa bı gaam, zono n a han, ı bı laató kó bı lezi ma y. A gakó ø a ba kan metır zoro kı.

⁹ Kó ı zer tara ø bı, ı secına yı zo n ta ra kan bur kı.

¹⁰ Yeezuu n a hı ı nı, a ø: «K'a bur zono k'awçon ı gur dıtaa ro wçon m.»

11 Sımɔɔn Piyeer n a bɔ, an gasɔ kɔɔlɔɔ b'ɔ, an zanɲa bɪ gaa tara ɔ, zɔ gɔta-gɔta n a han zɔɔ busoor yaa kaakɔ, bɪ kan bɪ kɪ haay zanɲa bɪ n kaansɔ y.

12 Yeezuu n a hɪ ɲ nɪ, a ɔ: «K'a bɔr a hɔ bɪ.» Bɪ karɪndanyɪ deem taan... n laaka da han, a ɔ: «Nka n'ibɪ m gɛ y?» N y'a dɔ mɪɲɲa, ɲ ɔ, Zuuba m.

13 Yeezuu n a zɔ keere, an bur bɪ sa, an a ka ɲ ɔ. A n a ba zɔ bɪ m maam sɔ.

14 Yeezuu k'a mɪm bɔ ɔ gæno bire ɔ bɪ, a gallem kaakɔ hɔ a hɪnka a karɪndanyɪnɔ wɔɔ m naa.

Yeezuu kan Piyeer kɪ

15 Hɔbire bɪ kur bɪ, Yeezuu a hɪ Sımɔɔn Piyeer m, a ɔ: «Sımɔɔn, Zaan nyɪnnɪ, ibɪ mɔɔ ɲɔa an lɛ da nawɔnnɔ ra ra?» A n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «ɪn... Zuuba, ibɪ dɔ, ɪ ɔ, mɔɔ y'ibɪ ɲɔare.» Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Dɔ mɔɔ sinnyɛennyɪnɔ ma.»

16 Yeezuu n a hɪ m a hɪya hɔ ma, a ɔ: «Zaan nyɪnnɪ, ibɪ ɪ mɔɔ ɲɔam na?» A n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «ɪn... Zuuba, ibɪ dɔ, ɪ ɔ, mɔɔ y'ibɪ ɲɔare.» Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Dɔ mɔɔ seero ma.»

17 A kaakɔ hɔ ma bɪ, a ɔ: «Sımɔɔn, Zaan nyɪnnɪ, ibɪ ɪ mɔɔ ɲɔam na?» Piyeer heer a zar kan hɔ kɔ Yeezuu a hɪ m a kaakɔ hɔ ma bɪ kɪ. «ɪ ɪ mɔɔ ɲɔam na?» A n a nyɪ bɔ ɔ, a ɔ: «Zuuba, ibɪ k'ɪ hɔ haay dɔ bɪ, ibɪ dɔ, ɪ ɔ, mɔɔ y'ibɪ ɲɔare.» Yeezuu n a hɪ m, a ɔ: «Dɔ mɔɔ seero ma.»

18 Sɪra paan... mɔɔ n'a hɪre ibɪ m, k'ibɪ nyɪnta nyukumbueere bɪ, ibɪ y'ɪ bankam, ɪ nɪ tare ɪ hɔɔnhɔ bɪnce ɔ. K'ibɪ bɪ gusi, ibɪ y'ɪ zarɔ

horm, goaa vanta n n'ibu banka, an ibu gaa, an ta ibu m bince k'ibu le baa o b'u.»

¹⁹ Yeezuu bi meer naa do ba a o k'a ze niŋŋo k'a ni Piyeer zem, an a le bo Woso o bi hunka. K'a meer naa do ba bi, a a hi m, a o: «Zu moɔ o.»

Yeezuu kan a karindanyi

k'a ŋɔa bi ki

²⁰ Piyeer k'a a bo, an diga bi, a karindanyi ku Yeezuu a ŋɔa bi yi a je o. A i nyinta hɔbire bire domum o, an zerga Yeezuu ci ra, an a hi, a o: «Zuuba, nka n n'ibu nyasom, k'a ibu ka bi?»

²¹ Piyeer k'a yi bi, a a hi Yeezuu m, a o: «Bi naa, Zuuba, bo n ni zem bi naa yi?»

²² Yeezuu n a nyi bo no, a o: «Ku moɔ o k'an goota an ta an moɔ wusigore ku, kara y'ibu ku? Ibi, zu moɔ o.»

²³ Meerbaa naa do minto y'a ka, n n so ra danyino woɔ barla, ŋ o, karindanyi naa do bi gare y. Ku sira ni, Yeezuu n a hi, a o, a bi gare y. A a hi, a o: «Ku moɔ le taa k'an goota, an ta an moɔ wusigore ku, kara y'ibu ku?»

²⁴ Karindanyi bi do ni minno noon duro kaseti kam, an ni ŋ gorsira bare, bi woɔ do, woɔ o, a kaseti bi sira m.

²⁵ Yeezuu a ya, an hoɔ gutɔɔ ba. K'a gorsira n n'a bam deem-deem, moɔ hoɔndare no o, durnya haay b'a dam ma, an ciro ku ŋ ni ŋ gorsira bam no woɔ si y.

lxxxiv

Bissa

Bisa: Wosoci Gaaastababaa Daa New Testament

copyright © 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bissa

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-04-26

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Apr 2025 from source
files dated 26 Apr 2025

b9a8abe9-82bd-5507-a45a-13023081ebc2